

Golden State Realty **JASSI GILL**
Broker/Owner

Listing and Selling Homes
From San Jose to Sacramento
Ph:510-304-9292
Refinance Now
@ZERO COST
Call Sukhi Gill:510-207-9067
CA DRE Lic.#01180969

All International Channels
"Entertainment" is his middle name!

MR IPTV

THE ULTIMATE IPTV SERVICES

*Live TV *4K Channels *Sports *Movies
*Documentaries *PPV *News
*Bollywood/Hollywood Movies
*Web Series *Music *Local Channels

ਆਈ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਲਾਈਵ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੇਖੋ!
CALL OR TEXT BOBBY: +1-909-278-7147

Certified Insurance Agent **Global Green**
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ:510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Twenty-Fifth Year of Publication ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email:punjabtimes1@gmail.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 42; October 18, 2025 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮਿਲੇਗਾ 20,000 ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਏ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖਰਾਬੇ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾ ਕੇ 20,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਇੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਹਤ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜ-ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਹਤ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਫਸਲਾਂ ਦੇ 26 ਤੋਂ 75 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 10,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ 76-100 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 20,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਔਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੋਣੇ

ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ 40,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਸਿਰਫ 6500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਡੀ.ਆਰ.ਐਫ. ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਰਾਸ਼ੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਲਈ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ

ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ ਨੀਤੀ

ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਈਟ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਕੌਮੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਤਿੰਨ ਸੁਤੰਤਰ ਮੁਲਕਾਰਾਂ (ਵੈਲੂਅਰਜ਼) ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਫਲੈਟਾਂ ਲਈ ਮਿਲੇਗੀ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਸਹਿਕਾਰੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਫਲੈਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਹੋਰ ਕਈ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ।

ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਬੈਠਕ 'ਚ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਤੇ ਜਲ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰੀ ਬਰਿੰਦਰ ਗੋਇਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਗਰੁੱਪ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਫਲੈਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਫੀਸ (ਅਦਾਇਗੀ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ 3 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: 3 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 11 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 3 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ

ਹੋਰ ਵੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਅਟਕਲਾਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਜਾਵੇ। ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਜੇਹੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬੇਹੱਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

Sukhsimranjit Singh LLB, LLM, Ph.D
Mediator and Arbitrator, JAMS

ਸਿਵਲ, ਬਿਜ਼ਨਸ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਠੇਕੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਡੀਏਟਰ ਅਤੇ ਆਰਬੀਟਰੇਟਰ ਸੁਖਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Do you have Civil, Business, Family, Contractual or Property Disputes?
Winner of SCMA Peacemaker Award, Dr. Singh is an internationally Acclaimed Mediator and Arbitrator.

Call: 503-910-8767

Case Manager: Julie McCool, Email: jmccool@jamsadr.com

Mediation helps save money, completed within a day and save your relationship!

Four Locations: LOS ANGELES, SAN FRANCISCO, SACRAMENTO, VISALIA/FRESNO, NEW YORK

Raja SWEETS & CATERING
AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS
ਕਿਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਵਾਲਾਹਾ

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਬਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Items Serving:
All kinds of Sweets
Snacks & Food
Chaat & Tikki Stall
Pani Puri Stall
Bhel Puri / Pav Bhaji
Falooda Kulfi

Catering Services:
Wedding Ceremonies
Receptions
Birthday Parties
Religious Gatherings
Corporate Events
Picnics / Bar-b-que

Additional Services:
Warmers
Chaffing Dishes
China & Silverware
Linen Rental
Waiters & Bartenders

Raja Sweets & Indian Cuisine
31055 Alvarado Blvd., Union City CA 94587
Ph: (510) 489-9130 Fax: (510) 489-9111

Raja Indian Cuisine & Bar
1275 W. Winston Ave., Hayward CA 94542
Ph: (510) 264-5300 Fax: (510) 264-5345

Call Makhan Bains or Ravinder Singh For Your Next Party
1-866-FOR-RAJA (367-7252)
www.RajaSweets.com

GLOBAL TRUCK PERMITS
18 years of experience

Services
-We do Same day IRP Plates
-Truck Permits
-New company
-Truck ELD
-Trucking compliance

Rajinder Singh

159 D'Arcy Pkwy, Lathrop, CA 95330
Phone: 209 636 0880

ਮੱਧ ਪੂਰਬ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ: ਟਰੰਪ

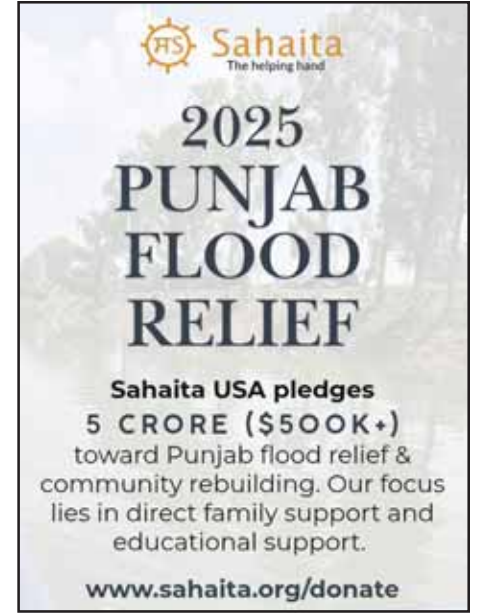
ਯੇਰੂਸ਼ਲਮ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਮਾਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਤੇ ਈਰਾਨ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਪੂਰਬ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹੋ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੁੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਰਦ, ਮੌਤ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ।

ਸਹਾਇਤਾ USA ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਐਲਾਨ

20ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ: ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਸਥਾ ਸਹਾਇਤਾ USA (Sahaita USA) ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਆਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ \$500,000) ਦੇ ਫੰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਟਰੰਪ: ਨੇਤਨਯਾਹੂ

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਮਾਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ 2 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਯਮਨ ਓਦੋਹ ਤੇ ਓਫਰ ਕਾਸਿਫ ਨੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਸਾਹਮਣੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਸ 'ਤੇ 3 ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਸੰਸਦ 'ਚ ਹਦਸ਼-ਤਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਯਮਨ ਓਦੋਹ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਤਖ਼ਤੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿਓ। ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਓਫਰ ਕਾਸਿਫ ਨੇ ਵੀ ਤਖ਼ਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਘਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਖਰਚੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਹਾਇਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 20 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਖਾਸ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ, ਸ਼ੈਨਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ (11600 Shannon Ave, Dublin, CA) ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਸੰਗੀਤ, ਕਾਮੇਡੀ, ਡਿਨਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਵੀ ਹੜ੍ਹ ਰਾਹਤ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ \$90 (ਪ੍ਰੀ-ਸੇਲ) ਅਤੇ \$100 (ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ) ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ www.sahaita.org/donate ਅਤੇ www.sahaita.yapsody.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਹਾਇਤਾ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਸਹਾਇਤਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

—ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਫੀਕੋ/ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗੰਭੀਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ (ਪੈਲੀਏਟਿਵ ਕੇਅਰ) 'ਤੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ 2017 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਲੀਏਟਿਵ + ਕੇਅਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲੀ ਇਕ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਕ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 25 ਨਵੰਬਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਵਕੀਲ ਜਯਨਾ ਕੋਠਾਰੀ ਨੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਫਾਰ ਪੈਲੀਏਟਿਵ ਕੇਅਰ ਨਾਂ ਦੇ 2017 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪੈਲੀਏਟਿਵ ਕੇਅਰ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਹਰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਇਕ ਪੈਲੀਏਟਿਵ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਸੈੱਲ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਬਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

REPAIR SHOP

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

TEL: 209.547.9210

FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filling ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿੱਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

TEL: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

SAME DAY

ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ

DPF Cleaning ਅਤੇ Baking ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ

ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ALIGNMENT SHOP
• 3 Axle Alignment \$199
• Trailer Alignment \$150

Grand Opening

Special Price for Truck Wash

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ STOCKTON ਵਿੱਚ
HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ
1950 E Miner Ave.
Stockton, CA 95205

Ph: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

www.globalmultiservices.com

info@globalmultiservices.com

Manpreet S. Bains

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

Case Results*

\$10 MILLION

Motorcycle vs. Truck Collision

\$8 MILLION

Wrongful Death

\$5.25 MILLION

Traumatic Brain Injury

\$1.1 MILLION

Burn Injury

\$1.1 MILLION

Pedestrian vs. Motor Vehicle Collision

*Past Performance

Not a Guarantee of Future Results

WILLIAM E. WEISS
Of Counsel

Offices in San Francisco and Union City

No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made

CONTACT US AT:

Phone: (510) 474-0028 • E-mail: info@thebainsfirm.com

www.thebainsfirm.com

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for suitable match green card/citizen only for jatsikh girl 30, 5'4", Masters in environmental Science, working in university. Brother Doctor in Stanford, parents well educated. Caste no bar. Please contact us at: Dhillon3531@gmail.com With picture & biodata of the boy in question. 39-42

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਕਲੀਨਸ਼ੇਵ ਲੜਕੇ ਉਮਰ 28, ਕੱਚ 5'8" ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ- ਲਿਖੀ, ਸੁੰਦਰ, ਸੁਝਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਨੇ Business and Accounts Management, ਵਿਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਯੂਐਸਏ ਨੰਬਰ: (317) 260-8950, ਵ੍ਹਾਟਸਐਪ ਨੰਬਰ 98720-33235 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਜਾਂ paramjit12913@gmail.com 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Jatt Sikh Malhi family looking for a USA citizen/Green card holder match for their Decembe, 1991 born son, height 5'11". He has done Diploma in Hotel Management. Parents are living in India, father retired from government job, mother is housewife and one sister is married. Contact us at: +91 98783 42510 (WhatsApp) 41-44

Seeking an educated and professional match (American citizen or Permanent Resident) for a 1992-born Punjab boy (Ramdasia and others), 5'8". Education: B.Tech, MBA (IIT Delhi), MS in Business Analytics (University of Colorado). Currently working as a Business Analyst in Chicago, USA; H1B picked recently. Belongs to a well-educated and reputed family. Caste no bar. Please contact at +91-7589242016 (WhatsApp) and +1-7204996020. 41-44

Well settled Gursikh Amritdhari boy in USA, 1987 born, 5'-11" tall, MS Degree holder, works as Software Product Leader, Green Card petition approved in 2016. Home Owner in San Francisco, Bay Area, California since 2021, innocently divorced, issueless, family oriented, seeks Amritdhari (Keskidhari/ready to tie Keski), educated, vegetarian, family oriented Girl. Preference to girls living in USA & CANADA. Marriage Bureau stay away. Please contact us at +1-510-399-4085 or +91-98993-79442 (whatsapp) or E-mail at cjsingh55@gmail.com

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

Homeopathic Consultant and Practitioner

D.H.M.S.; B.C.I.H

(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:

940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087

39039 Paseo Padre Pkwy, Suite# 209 (upstairs), Fremont, CA 94538

We also do Virtual appointments for long distance patients.

Ph: (408) 737-7100

www.homeopathicvibes.com

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Corporate NMLS# 68434
AI License# BK-0945946

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੋ HISTORICAL SIKH SHRINES

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਨੇਪਾਲ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿੰਡ/ਨਗਰ ਜਾਣ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 850 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ।

ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਧੀਆ ਆਰਟ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਛਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਭਾਰ 4 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਕੋਰੀਅਰ ਖਰਚ ਸਣੇ ਸਿਰਫ 125 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਬਤਾ ਕਰੋ:
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਫੋਨ: 222-422-4773

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਗਈ ਵਿਪਸਾ ਦੀ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ

ਹੋਵਰਡ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ (ਵਿਪਸਾ) ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੈਫਾਇਰ ਬੈਕਾਇਟ ਹਾਲ ਹੋਵਰਡ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਪਸਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਮਵਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰੀਲੇ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੰਗੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ। ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸਟੇਜ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਿਫਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਕਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਪਸਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਵਿਅੰਗ ਕਲਾਕਰ ਵਿਸ਼ੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਵਿਪਸਾ ਬਾਰੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ। ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਏਆਈ ਏਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਆਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਆਲੋਚਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦੀ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਵੰਤ ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਆਈ ਅਜੇ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੂਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵਿਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਲੀ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭਿਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਰੱਖਣ

ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਟਕ ਏਨੀ ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਇਸ ਕਠਨ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਮਨੀਤ ਕੌਰ, ਸੋਨੂੰ ਚੌਧਰੀ, ਸਵਲੀਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ 'ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ- ਮੁਲਾਕਾਤ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾ

ਸਾਇਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਮੋਹ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਜੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ, ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਹੇ”। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਗੇ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਿਪਸਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਮੇਲ, ਗੁੱਡੀ ਸਿੰਧੂ, ਰੇਸ਼ਮ, ਆਜ਼ਾਦ ਜਾਲੰਧਰੀ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮੋਮਨ, ਹਰਭਜਨ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ 'ਏਆਈ ਬਨਾਮ ਸਾਹਿਤ' ਬਾਰੇ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਇਰ ਚਰਨਜੀਤ ਗਿੱਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫੋਂਟਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪੰਜਾਬੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ 7 ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਏਆਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ, ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਏਆਈ ਕੋਲ ਹੋਣ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਏਆਈ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਸਾਹਮੁਖੀ, ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਅਤੇ ਰੋਮਨ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਿਚ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏਆਈ) ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਉੱਪਰ ਪੈ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵਰਤੇਗਾ, ਮਾੜੇ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਆਈ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਪਲਨਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰੀਏਟਿਵਿਟੀ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗੀ, ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ।

ਦੂਜੇ ਸੈਸ਼ਨ 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਫਰ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਫਿਕਰ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਭੀਤਾਬ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਸਵਲੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ। ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤਿਆਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ, ਨਾਵਲਕਾਰ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧੁੱਗਾ ਅਤੇ ਪੇਕਜ ਆਸਲ ਨੇ ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਸੰਗੀਤਮਈ ਦਿਲਕਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਵਿਚ ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਗੁਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾ ਟੀਨਾ ਮਾਨ ਨੇ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਰਾਜਵੰਤ ਰਾਜ, ਪ੍ਰੀਤ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਕਲਾਮ

ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਦੇਸ ਆ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖ ਸਕਣਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਅੰਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਛੱਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਪਸਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਵਲੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਨਾਟਕ 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ - ਕਲਮ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਉੱਪਰ ਜਿੱਤ' ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਨਾਟਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੀ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਿਆ। ਜੰਮੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ 15 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਈਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ

ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਧੀਆ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ਼ਜ਼ਲ ਮੁੱਖ ਵਿਧਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਕੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਵਿਕਸਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਰੋਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਵੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ।

'ਅਮਰੀਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ - ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ' ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਪੂਰਨ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਸ ਅਫਸਰ ਵਾਈ ਪੂਰਨ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਾਡੇ ਝਲਕ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਉਤਨੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਹਕੂਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋੜ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਝਟਕਾ

ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਕੀਲ ਰੋਹਿਤ ਪਾਂਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ 'ਵੋਟ ਚੋਰੀ' ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ। ਜਸਟਿਸ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜੋਧਮਾਲਾ ਬਾਗਚੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।" ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਫਾਇਰਲਾਈਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

ਦੀ ਮੰਗ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਗਠਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਂਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੋਲਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸਰੂਪ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਗਲਵਾਲਾ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਭਾਈ ਹਰਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੋਲਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੁਖਤਾ ਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਕਰਵਾਉਣੇ, ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੁਤ

ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਕੱਤਰਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭੇਜੇਗੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਲਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਵੀ ਇਸ ਬੇਅਦਬੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤੰਗ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਜੰਮੂ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੱਦੀ ਦੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਵੰਦਾ; ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੋਲਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕ ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ ਦਾ ਬਾਈਕ ਹਾਦਸਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੱਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਜੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਲਾਇਰਜ਼ ਫਾਰ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ ਦੀ ਬਾਈਕ ਪਿੰਜੌਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਿੰਜੌਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੀਡੀਆਰ (ਡੋਲੀ ਡਾਇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ) ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਜੌਰ ਦੇ ਸ਼ੇਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ

ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪੰਚਕੂਲਾ, ਫਿਰ ਪਾਰਸ ਹਸਪਤਾਲ ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਮੋਹਾਲੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ 11 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਿੰਜੌਰ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪਾਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਹੁਣ ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸਿਆਂ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ ਇੱਕ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 8 ਅਕਤੂਬਰ, 2025 ਨੂੰ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਿੰਜੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਈਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਗੀਤ ਗਾਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਹਾਦਸਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਮਲਾ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ 11 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ 'ਤੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਗੁੱਟ ਸੈਂਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨਾਮਵਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਉਮਰ ਅੱਧੀ ਕੁ ਸਦੀ ਹੈ। 9/11 ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਬਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਲਾ ਪੱਖੋਂ ਅਜੇ ਕਈ ਉਣਤਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 22 ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਵਿਪਸਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ 'ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਲੇਖਿਕਾ ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਨੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਰਵੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਵੈਚ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ, ਗੁਰਮੀਤ ਪਨਾਗ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਪੰਧੋਰ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂ। ਡਾ. ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੈਲੀ ਨੂੰ ਘੜਣ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਣ

ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। 'ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ' ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਰੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਖਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ' ਵੀ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਫ਼ਗਿਰਾਗ! ਠਹੁਣ੍ਹ ਅਪਪਇਸਟ ਕਵਿ ਨਿ ਟਹਏਂ ਰਲਦ', ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੱਕੀ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਧੜਕਣ ਲੱਕੀ ਹਾਂ ਮੈਂ', ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ' ਦਾ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਮੰਤਵ', 'ਏਕਮ' ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਨਕਸ਼' ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਲੇਖਕ, ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਤੀਸ਼ ਗੁਲਾਟੀ, ਦਲਜੀਤ ਸਰਾਂ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧੁੱਗਾ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਮਨਜਿੰਦਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਦਲਜੀਤ ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧੁੱਗਾ ਨੇ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਪਸਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰ/ਲੇਖਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਲਈ ਸਮਾ ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ ਨੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਪਸਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ, ਤਾਹਿਰਾ ਸਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਜਸਵਿੰਦਰ। ਹਾਜ਼ਰ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਤਾਹਿਰਾ ਸਰਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਰਾਜਵੰਤ ਰਾਜ, ਦਵਿੰਦਰ ਗੋਤਮ, ਪ੍ਰੀਤ ਮਨਪ੍ਰੀਤ, ਸਤੀਸ਼ ਗੁਲਾਟੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ, ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ, ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਸੰਤੋਖ ਮਿਨਹਾਸ, ਹਰਦਮ ਮਾਨ, ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ, ਚਰਨਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਦਿਲ ਨਿੰਝਰ, ਡਾ. ਅੰਬਰੀਸ਼, ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੱਕੀ, ਨਛੱਤਰ ਭੋਗਲ ਭਾਖਤੀਆਣਾ, ਡਾ. ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਢੇਸੀ, ਦਲਜੀਤ ਰਿਆਤ, ਜਸਵੰਤ ਸ਼ਾਦ, ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ ਯੂ.ਕੇ., ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘਣਾ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੇਵਾਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਦੂਲੇ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਅਮਰ ਸੂਫੀ, ਗੁਰਚਰਨ ਸੰਗੂ,

ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ, ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਦੇਵ ਚੌਹਾਨ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਦਿਆਲ, ਅਰਤਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਅੰਜੂ ਮੀਰਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਗੁਰਤੇਜ ਪਾਰਸਾ, ਡਾ. ਕੁਲਜੀਤ ਜੰਜੂਆ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ., ਅਮਰਜੀਤ ਜੌਹਲ, ਹਰਕਵਲਜੀਤ ਸਾਹਿਲ, ਕਾਕਾ ਕਲੇਰ, ਡਾ. ਇੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਹਰਜੀਤ ਹਮਸਫ਼ਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸੇਖੋਂ, ਸੁੱਖੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂ, ਐਸ ਕੁਮ ਐਸ, ਗਗਨਦੀਪ ਮਾਹਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਵਿਪਸਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਵੀ/ਅਦਾਕਾਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਰਕਾਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਰਿਮੀ ਸੰਧੂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਟੇਜ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਮੁਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਆਸਿਫ ਰਜ਼ਾ ਨੇ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵਿਚ ਦੂਰ ਬੈਠਿਆਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਟੇਜ ਸੂਤਰਧਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ, ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ (ਲਾਲੀ) ਧਨੋਆ, ਐਸ ਕੁਮ ਐਸ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧੁੱਗਾ, ਪੰਕਜ ਆਂਸਲ, ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਹੁੰਦਲ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਵੈਚ,

ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਤੀਕ ਪੁਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਟੀਮ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਰਮਾਂ, ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸਾਹਿਤਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ'। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਡਾ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ।

-ਰਿਪੋਰਟ:

ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ)

ਫੋਨ: 510-676-1565

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Editor
Lakhvinder S. Johal
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703
Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
California
Ashok Bhaura
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

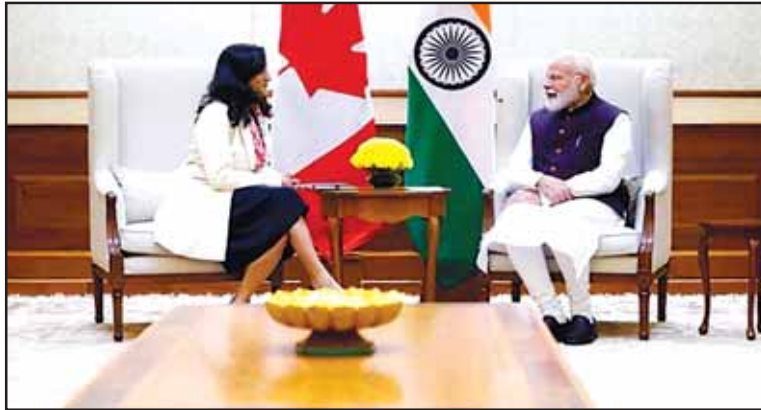
The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਜੈਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਨੀਤਾ ਆਨੰਦ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ. ਜੈਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਵੱਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜੀ-7 ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੌਰੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਦੇ ਨਾਲ 'ਬੇਹੱਦ

ਮੁਲਾਕਾਤ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲ ਰਹੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਚਰਚਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਨਾਨਾਸਕਿਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ 'ਸੁਣਿਆ। ਜੈਸ਼ਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਪਾਰ, ਨਿਵੇਸ਼, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਹੈ।

ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ:ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਭਾਜਪਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਢਾਂਚਾ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਟੀਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਕੋਵਲ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਧਾ (ਵਿਸਥਾਰ) ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਲਡਰ, ਡੈਵਲਪਰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰ ਕੇ 25 ਏਕੜ ਤੱਕ ਇਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ...

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਵੀਨੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਵਲੋਂ "ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ" ਕਹਿ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 2027 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਲੜੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਚੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਰਹੱਸ ਹੈ ਇਹ ਅਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਮਿਲੇਗਾ ਖਰਾਬੇ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ 31 ਦਸੰਬਰ 2025 ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਧੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਰਲ ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ 'ਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਚਲਤ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਈਟ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਕੌਮੀ ਬੈਂਕ 'ਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਤਿੰਨ ਸੁਤੰਤਰ ਮੁੱਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁਤਾਬਕ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਲਈ ਯੋਗ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓਐੱਸਡੀ (ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ) ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਹਨਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਚ ਓਐੱਸਡੀ (ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ) ਦੀਆਂ 13 ਅਸਥਾਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਓਪੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਓ ਪੀ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਐਮਡੀ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਪੀ ਸਿੰਘ 1992 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਪੀ ਸਿੰਘ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਜਮੁਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਪਿੰਡ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਸਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਿੱਤਬਾ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਚੌਕਸੀ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣਗੇ ਸਨਿਫਰ ਡੌਗ

ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਮੁਲਾਕਾਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਨਿਫਰ ਕੁੱਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਸ ਇਨ ਪ੍ਰੋਕਿਊਰਮੈਂਟ ਐਕਟ 2019 ਦੀ ਧਾਰਾ 63(1) ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਸਨਿਫਰ ਕੁੱਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਬੀਐੱਸਐਫ, ਸੀਆਰਪੀਐਫ ਤੋਂ ਛੇ ਸਨਿਫਰ ਕੁੱਤੇ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਕਦਮ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ
ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਸੋਨੇ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨੇ ਦੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਚਵਰ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਸੋਨੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਨਮਾਇਕਾ ਹੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਵਰ ਦੀ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਡੰਡੀ ਹੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਖ਼ੁਦ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੜਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਮਾਨ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਅੱਠ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਤੇ ਇਕ ਚਵਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਦੱਸ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੜਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕੜ ਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਸਨਮਾਇਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਸੀਦ ਕੱਟ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਏ ਚਵਰ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਡੰਡੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸੋਨਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਫੁੱਲਦਾਨ ਵੀ 20 ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੁੱਲਦਾਨ ਵੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਦਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਾਪੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਸ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਝਾਲ/ਪਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਕਰੇਗੀ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੋੜਾਂ 'ਚ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਕੱਤਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਕਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ? ਫਿਲਹਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੀਮਤ ਦੇ ਫੁੱਲਦਾਨ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਸੰਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਚੀਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਟੈਰਿਫ਼ ਜੰਗ ਹੋਈ ਹੋਰ ਤੇਜ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦਸੂਦਾ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ 100 ਫੀਸਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਇਹ ਟੈਰਿਫ਼ ਚੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੀਨ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਜੋ 100 ਫੀਸਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ 30 ਫੀਸਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਚੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਹ ਕਦਮ ਸਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੰਬੀ-ਚੌੜੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਹੈ।

121.7 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਹਰ ਸਾਲ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਟੈਰਿਫ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਲਮੀ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਣਾਅ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਚੀਨ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ (ਫੋਨ,

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵਪਾਰਕ ਤਣਾਅ ਗਲੋਬਲ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ, ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਢੰਗ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਟੈਰਿਫ਼ ਨੂੰ ਪਾਬੰਡ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੀਨ ਦੇ ਵਣਜ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਟੈਰਿਫ਼ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਤੇ ਯੂਕੇ 'ਚ ਟੈਰਿਫ਼ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਤਣਾਅ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਚੀਨ 'ਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਵਾਧੂ 100% ਟੈਰਿਫ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਦੁਰਲਭ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਜਿਹੇ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਵਪਾਰਕ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੀਵੀ), ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਫਰਨੀਚਰ, ਖਿਡੌਣੇ, ਕੱਪੜੇ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਰਬੜ ਉਤਪਾਦਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਚ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਟੈਰਿਫ਼ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪਵੇਗਾ ਹੀ, ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੰਦੀ ਵੀ ਆ

ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਬੰਧਕ ਰਿਹਾਅ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਵੀ 1900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਛੱਡੇ

ਦੀਰ ਅਲ-ਬਲਾਹ (ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ): ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹਮਾਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ 20 ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 7 ਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 13 ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 20 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਬਾਕੀ 28 ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੰਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ

ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ 1900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਭੋਜਨ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ 60 ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ, ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ

'ਚ 60 ਫਿਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਹਮਾਸ

ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜਾਂ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 200 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਜੇ ਵੀ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ 67800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਚ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ।

Sell, Buy, Invest, Finance or Insure Real Estate & Business In State Of Texas.

MAXSPURT 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ!

REAL ESTATE (RESIDENTIAL & COMMERCIAL) * ਘਰ ਜਾਂ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੋ, ਖਰੀਦੋ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਵੋ * ਆਫ ਮਾਰਕੀਟ Opportunities * ਖਰੀਦਦਾਰ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ * 1031 ਐਕਸਚੇਂਜ Opportunities	LENDING SOLUTIONS * ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਲ ਮਾਰਟਗੇਜ (CONVENTIONAL, FHA, VA, JUMBO) * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਲੋਨ (RETAIL, MULTIFAMILY, OFFICE, SBA) * ਬ੍ਰਿਜ ਲੋਨ ਅਤੇ ਹਾਰਡ ਮਨੀ ਫਾਇਨੈਂਸਿੰਗ * ਲੋਨ ਸਟ੍ਰਕਚਰਿੰਗ ਅਤੇ ਰੀਫਾਇਨੈਂਸ
INSURANCE SERVICES * ਹੋਮ, ਆਟੋ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਅਤੇ ਕੈਜ਼ੁਅਲਟੀ ਇਨਸੂਰੈਂਸ * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੱਕਿੰਗ ਇਨਸੂਰੈਂਸ * ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਰੈਂਟਲ ਇਨਸੂਰੈਂਸ * ਵਪਾਰ ਲਈ ਕਸਟਮ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਪੈਕੇਜ	BUSINESS SERVICES & BROKERAGE * ਬਿਜ਼ਨਸ ਖਰੀਦੋ ਜਾਂ ਵੇਚੋ * ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਡੀਲ ਸਟਰਕਚਰ ਕਰਨਾ * LLC ਜਾਂ CORPORATION ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ * ਬੁੱਕਕੀਪਿੰਗ, ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਫਾਈਲਿੰਗ
ASSET MANAGEMENT * HOA ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ * ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ *ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸੇਵਾਵਾਂ	ASSET MAINTENANCE * ਰੁਟੀਨ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ * ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਲਾਇੰਸ ਚੈਕ * ਮੁਰੰਮਤ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ

TEAM MAXSPURT
8330 LBJ FWY, SUITE B520, DALLAS, TX 75243
(972) 918-5500 (DESK)
(972) 585-5500 (ROY MALKISON)
(972) 375-8628 (AMARJIT DHILLON)

Amarjit Dhillon
(Business Development Manager)
Maxspurt-LIBRA

Roy Malkison (Prabhat)
Licensed Real Estate, Loans & Insurance Professional In Texas.

Maxspurt Lending Inc. (NMLS #2021549), MAXSPURT Realty Inc., and, Manxspurt Insurance Agency Inc. are licensed brokerages operating in the state of Texas, providing regulated services in lending, real estate, and insurance under applicable Texas laws

ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਾਸਜ਼ਲੋ ਨੂੰ

ਬੁਡਾਪੈਸਟ: ਇਸ ਸਾਲ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਾਸਜ਼ਲੋ ਕਰਾਸਜ਼ਨਾਹੋਰਕਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜ ਜਨਵਰੀ ਉਨੀ ਸੌ ਚੁਰੰਜਾ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਲਿਖਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੋਬਲ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਲਾਸਜ਼ਲੋ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ

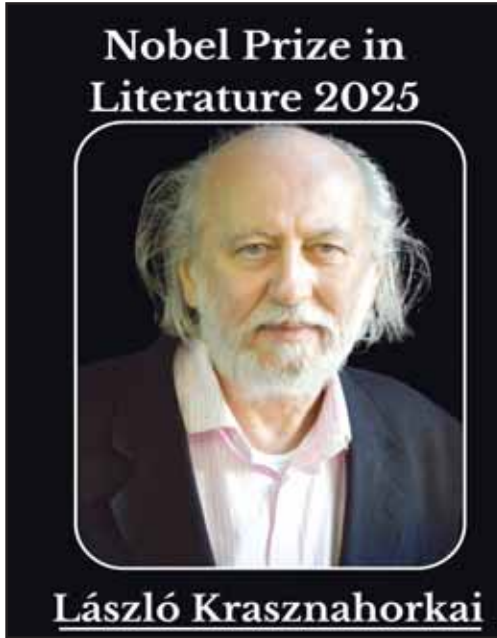
ਉਹ ਔਖੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪੋਸਟਮਾਡਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਨਿਰਾਸ਼ਮਈ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਫੋਕਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਰਾਸਜ਼ਨਾਹੋਰਕਾਈ ਆਪਣੇ ਡਿਸਟੋਪੀਅਨ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਨਾਵਲਾਂ ਲਈ

‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।’

ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਕਲਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲਾਸਜ਼ਲੋ ਕਰਾਸਜ਼ਨਾਹੋਰਕਾਈ ਨੇ The Last Wolf, War Ú War, The Melancholy of Resistance, Seibo There Below ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।

ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਿਸਟੋਪੀਅਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਆਚਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਹੂਸ ਅਤੇ ਅਮਾਨਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿਊਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਰਾਸਜ਼ਨਾਹੋਰਕਾਈ ਨੇ ਕਈ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸਾਹਿਤ ਲਈ 2019 ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ 2015 ਦਾ ਮੈਨ ਬੁੱਕਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਸੈਟਨਟੈਂਗੋ’ ਅਤੇ ‘ਦਾ ਮੈਲੈਂਕੋਲੀ ਆਫ ਰੇਜਿਸਟੈਂਸ’ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪਾਠਕਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰ ਜਾਣ, ਕਿਤੇ ਬੈਠਣ, ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਸ ਪੱਥਰਾਂ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ। ਆਖਰਕਾਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।’’ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਅਜੈਵਿਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਡਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਤੱਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਰ ਜਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਤਾਕਤ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।’’

ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ ‘ਸਵਰਗ ਹੇਠ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ’ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਲਭਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਣ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਣ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਯੰਤਰ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।’’

ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਡਾਕ ਚੋਰੀ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਅੱਠ ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਓਟਾਵਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡਾਕ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਅੱਠ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੁਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਚੱਠਾ, ਜਸਨਦੀਪ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਪਦਰਸ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਵਰਗੇ 450 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਕੁਆਲਿਫਾਇਰ ‘ਚ ਹੋਵੇਗੀ

ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸਬੰਧੀ ਕੁਆਲਿਫਾਇਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਹੁਦੇਦਾਰ।

ਪਟਿਆਲਾ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਏਕੇਐਫ) ਵੱਲੋਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ (ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ) ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ‘ਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਸਿਰਕੱਢ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਵਰ ਰਾਣਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਕਬੱਡੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਦਲਾਲ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ‘ਚ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਕਬੱਡੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਸਥਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਆਵਾਜਾਈ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ

ਬੀਮਾ, ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਸਫਲ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਕਬੱਡੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਏਸ਼ੀਆ ਭਰ ਦੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮਾਂ ਭੇਜਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸਤੀ ਅਤੇ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 2026 ਦੇ ਸਫਲ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਦੀਪ ਵਿੱਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੀਲ

ਪੱਥਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੀ ਘੱਗਾ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਰਾਣਾ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਬੱਡੀ ਕੋਚ, ਮਲੇਸ਼ੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੀਟਰ, ਸਥਾਨਕ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬਾਂ ‘ਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਗੱਗੀ ਲੋਪੋ ਕਬੱਡੀ ਅਕੈਡਮੀ ਮਾਲਵਾ, ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ, ਲੈਜੈਂਡ ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ, ਬਿੱਟੂ ਦੁਗਲ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ, ਮਝੈਲ ਭਰਾ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ‘ਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋੜੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜੋੜੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ‘ਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 300 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਜੋੜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ‘ਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕਾਲਜ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰੋ. ਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ‘ਚ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23 ਜਾਂ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ‘ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਟ੍ਰੀਟ’ ਦਾ ਕੰਮ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ‘ਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ‘ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਟ੍ਰੀਟ’ ਦਾ ਕੰਮ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਰੁਕਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ‘ਵ੍ਹਾਈਟ ਸਟਰੀਟ (ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਟ੍ਰੀਟ)’ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ‘ਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਬਚਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗਤ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਓਧਰ

ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਆਉਣਗੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਕੰਮ ਅਜੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨਾਲ ਪੱਖ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਚਿੰਦਬਰਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਛਿੜਿਆ ਵਿਵਾਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ, 1984 'ਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ (ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ) ਇਕ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਗ਼ਲਤੀ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਹੁਣ ਇਹ ਸੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਿਮਾਕਤ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਦਬਰਮ ਖਿਲਾਫ਼

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ (ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ) ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਇਕ ਜੂਨ ਤੋਂ 10 ਜੂਨ, 1984 ਵਿਚਾਲੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਆਗੂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕੱਟਤਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਨੂੰ

ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ 'ਚ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਵੀ ਇਕ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਆਰਪੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਵਜੋਂ, ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਚੋਣ ਲਾਭ ਲਈ 1984 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਭਗਤ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸ ਗਈ ਤੇ ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰਿਜਿਜੂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ 'ਐਕਸ' ਪੋਸਟ 'ਚ ਕਿਹਾ 'ਚਿੰਦਬਰਮ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ 'ਚ

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰਿਜਿਜੂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ 'ਐਕਸ' ਪੋਸਟ 'ਚ ਕਿਹਾ 'ਚਿੰਦਬਰਮ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਰਿਜਿਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਚਿੰਦਬਰਮ)

ਸੈਨਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ, ਐਲਟੀਟੀ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਤਮਿਲ ਸਮੱਸਿਆ 'ਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰਾਮਾਇਣ ਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਰ-ਘਰ 'ਚ ਰਾਮਾਇਣ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਡੀ ਗੱਠਜੋੜ ਜੇ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜੇ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜੋ ਮਲਟੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਅਸਲੀ ਤਾਸਦੀ ਮੇਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣੀ ਪਈ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ 3000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 30000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜੋ ਇਕ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।' ਭਾਜਪਾ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਬੰਡਰ ਇਕ ਵੱਧ ਰਣਨੀਤਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਕੱਟਤਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਆਈਟੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਮਿਤ ਮਾਲਵੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਪਰ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਇਹ ਮਿੱਥ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਨਾਸਮਝੀ ਸੀ

ਸੋਲਨ:ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮਣੀਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਸਮਝੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਲੋਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਕਸੌਲੀ 'ਚ ਖ਼ੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਲਿਟਫੈਸਟ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਮਣੀਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਨੇ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਜਵਾਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਪੁਨਰਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦ ਰਾਜੀਵ ਆਈ ਨਿਊ' ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼

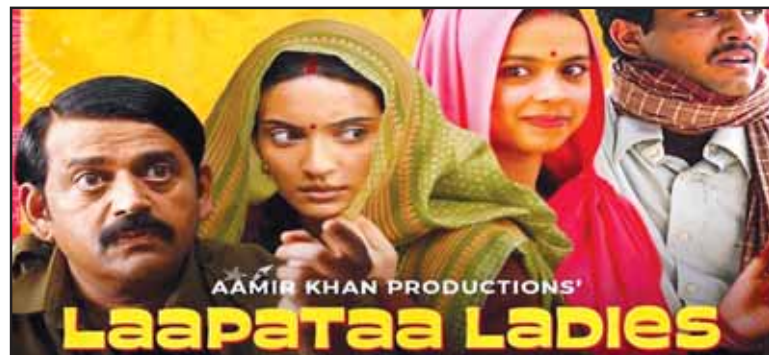

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਫ਼ੌਜ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਫ਼ੌਜ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ

ਸਿਰਫ਼ 5 ਕਰੋੜ 'ਚ ਬਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੇ ਜ਼ਿੱਤਿਆ ਫ਼ਿਲਮ ਫ਼ੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਟਰੰਪ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਤੋਹਫ਼ਾ ਅਤੇ 'ਨਿੱਜੀ' ਸੁਨੇਹਾ ਕੀਤਾ ਭੇਟ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ:ਇਥੇ ਏਕੋਏ ਅਰੇਨਾ ਵਿਖੇ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ 2025 ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 70ਵੇਂ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਹਰ ਵੱਡੀ-ਛੋਟੀ ਹਸਤੀ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨੇ 2025 ਦੇ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬੈਸਟ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਬਜਟ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਓਟੀਟੀ ਉੱਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਫੀ ਤਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਲਮ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀ' ਨੇ 70% ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬੈਸਟ ਫਿਲਮ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ 27.06 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ।ਫਿਲਮ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਕਲੈਕਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 20.58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਓਟੀਟੀ 'ਤੇ

ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਹਿੱਟ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਪਸੰਦ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ।

13 ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ 2 ਘੰਟੇ, 3 ਮਿੰਟ ਦੀ ਫਿਲਮ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪਤਨੀ ਕਿਰਨ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਕਲੈਕਸ਼ਨ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ 13 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲੇ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਸਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਰਵੀ ਕਿਸ਼ਨ, ਨਿਤਾਸ਼ੀ ਗੋਇਲ, ਛਾਇਆ ਕਦਮ, ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਰਾਂਤਾ, ਅਤੇ ਸਪਰਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਵਰਗੇ ਸਿਤਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਤਰਾਅ- ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤੋਹਫ਼ਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਇੱਕ 'ਨਿੱਜੀ' ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।" ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਆਪਕ ਗਲੋਬਲ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ।"

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਮੇਤ ਦੁਵੱਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।" ਗੋਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਦੋਸਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਹਨ ਸਰਜੀਓ ਗੋਰ

ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਸੋਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੋਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਗੋਰ ਨੂੰ "ਮਹਾਨ ਦੋਸਤ" ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ

ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ।" ਸਰਜੀਓ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਜਦੂਤ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਗੋਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ" ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।ਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਧਾਏਗਾ ਬਲਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਏਗਾ।"

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

18 ਅਕਤੂਬਰ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ 'ਨੋਬਲ' ਸਿਆਸਤ

ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ 'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਏਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਮੰਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਨੇਤਾ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨੋਬਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤ੍ਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਚਾਡੋ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਕ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਚਾਡੋ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨੇਤਾ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ 'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀ ਮਚਾਡੋ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਚਾਡੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਲਿਕਵਿਡ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੀ ਕੱਟੜ ਸਮਰਥਕ ਹੈ।

ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਲੂ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਮਚਾਡੋ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਖੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਭੇਟ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਬਾਰੇ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੱਲ ਲਈ ਇਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਯੁੱਧ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।

ਮਚਾਡੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਵਿਚੋਲਗੀ ਜਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਖ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿੱਠ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੜਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਨਿਸ਼ਸ਼ਤਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ। ਮਚਾਡੋ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖ਼ਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਰੋਰ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ 'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਮਚਾਡੋ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮਚਾਡੋ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਖ਼ੁਦ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਨਾਰਵੇਜੀਅਨ ਨੋਬਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਵੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨੋਬਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੇਹੱਦ ਗੁਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ, ਚਰਚਾ, ਵੋਟ ਵੰਡ ਆਦਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ 'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਨਲਾਈਨ ਵੋਟਿੰਗ ਮੰਚ 'ਤੇ ਮਚਾਡੋ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੱਟੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਯੂਰਪੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ 'ਗਾਰਡੀਅਨ' ਅਤੇ 'ਰਾਇਟਰਸ' ਵਿਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੀਕ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਨਲਾਈਨ ਜੁਆ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨੋਬਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੈਸੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਅਛੂਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣਾ - ਚੁਣਾਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤ

ਨਵੰਬਰ 2025 'ਚ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਬਿਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਬੈਕ ਖ਼ਾਤਿਆਂ 'ਚ ਬਹਾਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸੈਂਗਤਾਂ ਵੰਡਣ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ, ਕਥਨ ਦੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਦੀਆਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖਾਰਥਿੰਦ ਤੋਂ ਉੱਚਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 62,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ 'ਸ਼ੁਭ ਆਰੰਭ' ਕੀਤਾ। ਜਿਸਦਾ ਤੁਰੰਤ ਲਾਭ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੋਏਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਬਿਹਾਰੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ, ਗਰੈਜੂਏਟਾਂ ਲਈ 1000 ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਭੱਤਾ, ਨਿਰਮਾਣ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ 5000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਲਈ 125 ਯੂਨਿਟ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਗਤਾਂ ਕੀ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਹਨ?

ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਡਿਗਦੇ ਵਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰੰਭੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਫੂਕ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਜੋ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਉਭਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਹਰ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵੰਡਣ 'ਚ ਅੱਵਲ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸਰਵਜਨਕ ਧਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਫਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਧਨ ਸੀਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੈਂਗਤਾਂ ਐਲਾਨਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ, ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡਣਾ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ ਦੇਣਾ, ਲਾਡਲੀ ਬਹਿਨਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ 2023 'ਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿੱਤਿਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡ ਜ਼ਰੀਏ 18,225 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 5000 ਕਰੋੜ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ 36000 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 70,000 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਯੋਜਨਾਵਾਂ। ਇਹ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰਾਜਗ (ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ) ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ

ਤਤਕਾਲੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸਕੇ।

2010 ਸਾਲ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵੰਡਣਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਦੱਖਣ ਵਿਚ) ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਫ਼ਤ ਲੈਪਟਾਪ ਜਾਂ ਸੋਨਾ ਵੰਡਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਮੁਫ਼ਤ ਰਿਉਤੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਪਹਾਰ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਵੇਤਾ 'ਰਿਉਤੀ ਵੰਡ' ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਨੇਤਾ ਲੋਕ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਧਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਰੰਭੀ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਹਾਰਾਂ ਦੀ ਭੇਡ-ਚਾਲ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਉਲਟ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬਜਟ 'ਤੇ ਸੰਕਟ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. (ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼) ਅਨੁਸਾਰ 42 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੋਟਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਕਦੀ, ਸਰਾਬ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਦੇ ਧਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਸਿਹਤ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਮਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਮੁਫ਼ਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਆਸ ਕਰੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 47 ਲੱਖ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 30 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 17 ਲੱਖ ਲੋਕ ਆੱਧਾ ਬਿੱਲ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ੀ 800 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਵਿਧਾ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਸਫਰ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ 16 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਵੱਧ ਜਿੱਥੇ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਗਰੀਬ, ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾ-ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖਤ, ਧੱਕੇ-ਧੌਂਸ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਲਈਆਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਰਿਉਤੀਆਂ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ।

ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ 'ਮਾਝੀ ਲੜਕੀ ਬਹਿਨ ਯੋਜਨਾ' ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਫ਼ਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਵੋਟ ਬੂਥਾਂ 'ਚ ਵੋਟ ਦੇਣ ਪੁੱਜੀਆਂ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਚ 2100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 2.47 ਕਰੋੜ ਔਰਤਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਸਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਇਦੇ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਜੀਵੀਆਂ (ਮੁਫ਼ਤ ਖੋਰਿਆਂ) ਦਾ ਵਰਗ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੱਭਣ, ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ 'ਚ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਹਾਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਵਜਨਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਲਗਭਗ ਚੁੱਪੀ ਕਿਉਂ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਗਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੇ? ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਮੁਫ਼ਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਘਟੇਗਾ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਲੋੜ ਹੈ ਵੋਟਾਂ ਖਾਤਰ ਜਾਰੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ। ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਿੱਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਕੀਲ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਚੋਣ ਅਪਰਾਧ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣਾਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਬੋਡੀ-ਲੈਂਗੁਏਜ਼ ਦੇ ਮਾਹਰ

ਜੇ ਦੇਖਦੇ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ 'ਭਾਫ' ਕਿਧਰੇ, ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ 'ਭਾਂਬੜ' ਬਣਾਇ ਦਿੰਦੇ। 'ਹੋਈ' ਦੱਸਕੇ ਕਿਸੇ 'ਅਣਹੋਈ' ਤਾਈਂ, ਗੱਲਾਂ ਇੱਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੁਣਾਇ ਦਿੰਦੇ। 'ਖਾਲੀ ਕੁਰਸੀਆਂ' ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪ ਕੇ ਜੀ, ਗਿਣਤੀ 'ਕੱਠ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਾਇ ਦਿੰਦੇ। ਜੜਕੇ 'ਖਬਰ' 'ਤੇ ਸੁਰਖੀ ਕੋਈ ਚੱਕਵੀਂ ਜਿਹੀ, ਤਾਣਾ ਕੁਫਰ ਦਾ ਲੰਬਾ 'ਤਣਾਇ' ਦਿੰਦੇ। ਵਿਊਜ਼ ਲਾਈਕ ਕਮੈਂਟਾਂ ਲਈ ਤੜਫਦੇ ਨੇ, ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਲਿਖਣੀ ਠੀਕ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਕਈ ਜਾਣਦੇ ਨਾ, 'ਬੋਡੀ-ਲੈਂਗੁਏਜ਼' ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹੋ ਗਏ!

ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਹਮਾਸ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ'

ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਹਮਾਸ ਨਾਲ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਆਪੇ ਬਣੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੂਤ' ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ 20 ਨਵਾਂ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਅਮਰੀਕਾ ਫਸਟ' ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਨੀਤੀ 'ਚ ਆਏ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। 13 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਬੰਬਕਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜਾ ਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ 'ਨਵੇਂ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ-ਫੁਟਾਲੇ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ 'ਗਾਜ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਬਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ 'ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿਓ' ਦਾ ਪੇਪਰ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਠੱਗੀ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਤਾਂ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮਿਸਰ, ਕਤਰ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਦੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਉੱਪਰ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ। ਟਰੰਪ ਸੋਲਾ ਉੱਪਰ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਮਜ਼ਬੂਤ, ਹੰਢਣਸਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੱਲ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ' ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ 'ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਬਾਅ' ਦੇ ਦਾਅਵੇਚਾਂ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਦਰਜ 'ਯੈਲੋ ਲਾਈਨ' ਤੱਕ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ 53% ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ 'ਚ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਲ 'ਚ ਆਉਣਗੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਹਮਾਸ ਨੇ 20 ਜਿਲ੍ਹੇ ਬੰਦ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਇਸ ਬਦਲੇ 250 ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੈਦੀ ਤੇ 1700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਭਵਿੱਖ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਕੀ ਹੈ? ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਹਮਾਸ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਰਮਿਆਨ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਬੀਆਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫੋਰਸ ਦੇ ਦੋ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੌਜੀ ਦਸਤੇ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਗੇ। ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਯੁੱਧ 'ਤੁਰੰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ'; ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਫੌਜ-ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਲ 'ਫੌਜੀ, ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਢਾਂਚਾ' ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਅਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ, ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ।

ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਗਾਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਫਲਸਤੀਨੀ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗਾਂ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਚਲਾਏਗੀ। ਇਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਬੋਰਡ' ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਹਮਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਨੂੰ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਕੀ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਗਾਜ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਸਥਾਈ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮ-ਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ॥

ਅਗਵਾਈ ਟਰੰਪ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁੜ-ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਰਜਾ ਭਰਨ ਦੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਆਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ' ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜੇਕਰ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਭਾਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ। ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਹਮਾਸ ਦੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦਕਿ ਹਮਾਸ 2007 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ 'ਸੰਯੁਕਤ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅੰਦੋਲਨ' ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟਾਕਰੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਮਾਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣਗੇ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਹਮਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਸ ਵੱਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਛੱਡਣ ਦਾ 'ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ'। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਛਾਏ ਇਸ ਘਾਤਕ ਜਾਲ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਖਾਕਾ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੇ 53% ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 40% ਅਤੇ ਫਿਰ 15% ਤੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੈਮਾਨੇ' ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹੇਗਾ 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਾਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੜ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਰੂਪ 'ਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ'। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਫੌਜ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਚਾਰਤੰਤਰ ਅਤੇ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪ੍ਰਭਾਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼/ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਸਲੇ ਪੁਰਾਮਨ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਲੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਨਖਿੱਧ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਹਮਾਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਫਲਸਤੀਨੀ ਟਾਕਰੇ ਦੇ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਣ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਲੂਮ ਧਿਰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਉਸਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਲ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਭਰੀ ਜੁਗਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਨਵਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਬਰ-ਲੋਟੂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ/ਕੌਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਹੱਥਾ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਜੁਝਾਰੂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਜਮਹੂਰੀ ਬਦਲ' ਵਜੋਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲਾਲਤ ਭਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ-ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਧਾਤਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਵਧਾਰਾ-ਪਸਾਰਾ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਦੇਖਿਆਂ ਟਰੰਪ ਦੀ ਅਜੋਕੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਠੱਗੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਯਾਸਰ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ

ਪੀ.ਐੱਲ.ਓ. (ਫਲਸਤੀਨ ਮੁਕਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ) ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਰਮਿਆਨ 1993 ਦੇ 'ਓਸਲੋ ਸਮਝੌਤੇ' ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੱਲਬਾਤ ਫੇਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤਤਕਾਲੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ' ਯਾਨੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟਾਕਰਾ ਛੱਡਣ, ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ, ਯਹੂਦੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯਾਸਿਰ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਨਾਲ 'ਗੱਲਬਾਤ' ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ' ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਛੋਟਾ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਓਸਲੋ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੱਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ? ਇਸਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪੀ.ਏ. ('ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਥਾਰਟੀ') ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਹਮਲੇ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕਦਾ ਰਿਹਾ। 'ਗੱਲਬਾਤ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ 1967 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਲਸਤੀਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੇ ਪੂਰਬੀ ਯੇਰੂਸ਼ਲਮ, ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਏ. ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ (ਜੇਨਿਨ, ਤੁਲਕਾਰਮ, ਨੇਬਲਸ) ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਟਾਕਰੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਰੰਪਰਾ ਵਾਲੇ ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਚਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

2006 'ਚ ਜਦੋਂ ਹਮਾਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ 'ਫ਼ਤਾਹ' ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਝੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ 2008 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ, ਪਰ ਗਾਜ਼ਾ ਨੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਟੇਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸਿਰਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਗਿਆ। 7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੇ 'ਮੁਕੰਮਲ ਜਿੱਤ' ਦੇ

ਪੂਰੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਤੌਲ ਉੱਪਰ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਵੈਨਿਰਣੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰ ਰੂਪ 'ਚ ਟਾਕਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਹੈ।

ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਜ਼ਿੰਦਨਵਾਦ ਦੀ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਹਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਲਸਤੀਨ ਦੀ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਜਿੱਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਹ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਣਖੋਂ ਭਾਵਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਟੱਟ ਇਕਜੁੱਟਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਦੀ ਗੂੰਜਵੀਂ ਜਿੱਤ ਹੈ— ਜੋ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧੜੇ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੇ ਅਰਬ ਸੰਗੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਦਲਾਲ ਮਹਿਮੂਦ ਅੱਬਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ 'ਓਸਲੋ ਮਾਡਲ' ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਲਈ ਵਾਹਦ 'ਬਦਲ' ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਪਰ ਇਸ ਯੁੱਧ ਦੇ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹਕੀਕਤ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਓਸਲੋ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਧੌਸਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 'ਮੈਂ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।' ਫਲਸਤੀਨ ਉੱਪਰ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਾਹਦ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚੇ ਅਮਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਚ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਅਗਲੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਚੇਤ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪਸਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ-ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਬਾਪੜਾ ਹੈ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਟਰੰਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫਲਸਤੀਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਥਿਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਿਰਝਾਂ ਦੀ ਹਾਬਤੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁੜ-ਉਸਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਬਟੋਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਧਾਤਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਹੁਣ ਗਾਜ਼ਾ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ 'ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼' ਵਿਚੋਂ ਇਕਾਕ ਦੀ 'ਮੁੜ-ਉਸਾਰੀ' ਦੇ ਨਮੂਨੇ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਖੁਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਹੇਯੋਮ', ਜੋ ਮਰਹੂਮ ਕੈਸੀਨੋ ਧਨਾਵ ਸ਼ੈਲਡਨ ਐਡਲਸਨ ਵੱਲੋਂ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਨਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਾ ਹੋਣ— ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ 'ਲਫ਼ਾਜ਼ੀ' ਹੀ ਹੈ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇੱਥੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਕਿਸ ਰੂਪ 'ਚ ਤੇ ਕਦੇ ਵਾਪਰੇਗਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਧਾਤਵੀ ਖਸਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਸ ਆਰਜ਼ੀ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਦੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ 'ਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਚਾਹੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਝੱਲ ਰਹੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਤਲੇਆਮ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਰਾਹਤ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

A & I Transport Inc.

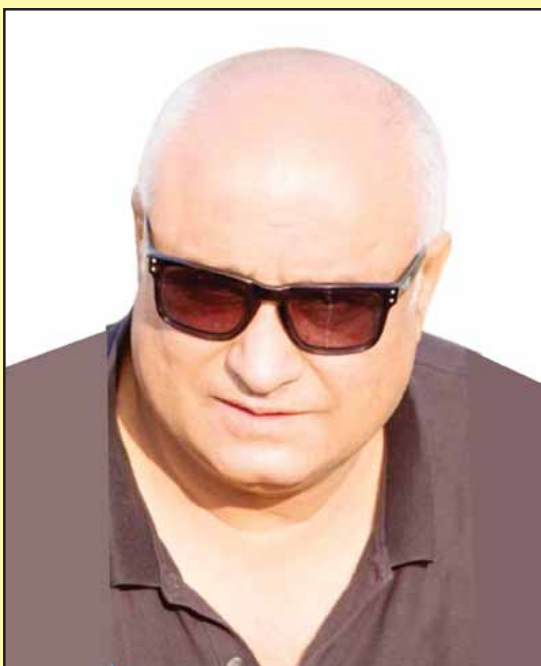

123 E Lee Rd Watsonville, CA Ph: 831-763-7805

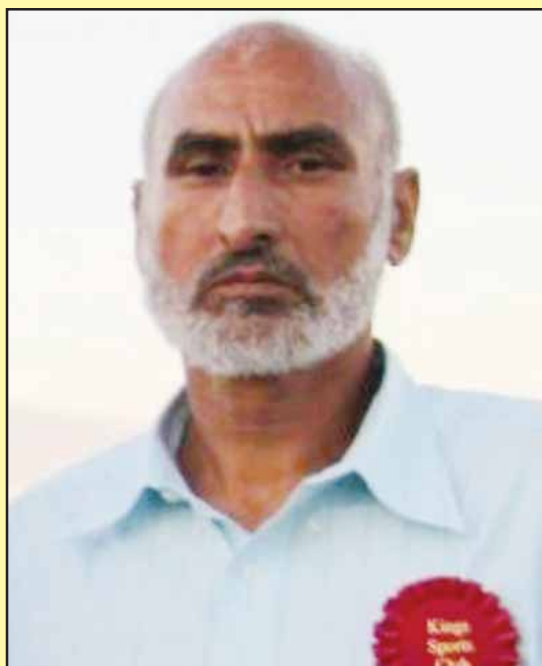

ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕਾਂ,
ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ
ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਓਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਟੀ
ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Items Serving:

- All kinds of Sweets
- Snacks & Food
- Chaat & Tikki Stall
- Pani Puri Stall
- Bhel Puri / Pav Bhaji
- Falooda Kulfi

Catering Services:

- Wedding Ceremonies
- Receptions
- Birthday Parties
- Religious Gatherings
- Corporate Events
- Picnics / Bar-b-que

Additional Services:

- Warmers
- Chaffing Dishes
- China & Silverware
- Linen Rental
- Waiters & Bartenders

Follow us on:

Toll Free **1-866-FOR-RAJA**
www.rajasweets.com
msbains@rajasweets.com

Fresh Sweets, Snacks & Food

Catering with Portable Tandoor
for up to 10000 guests

Lunch - Dinner - Take Out - Banquets

Raja Sweets & Indian Cuisine 31853 Alvarado Blvd. Union City CA 94587
Ph. (510) 489-9100 Fax (510) 489-9111

Raja Indian Cuisine & Bar 1275 W Winton Ave. Hayward CA 94545
Ph. (510) 264-9300 Fax (510) 264-9345

Call Makhan Bains or Ravinder Singh For Your Next Party

1-866-FOR-RAJA (367-7252)

www.RajaSweets.com

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ, ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ, ਜਨਮਦਿਨ, ਪਾਰਟੀ ਲਈ
200 ਤੋਂ 1000 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਹਾਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ।

SERVICES INCLUDE

- CATERING
- SILVERWARE
- CHINAWARE
- DECORATED HALL
- LINEN
- SEVERAL BAR OPTIONS
- SECURITY
- WAIT STAFF
- FULL SETUP INCLUDING
TABLE CLOTH, NAPKINS, CHAIRS ETC.

PARADISE BALLROOMS

4100 Peralta Blvd. Fremont, CA 94536

(510) 900-6319

info@paradiseballrooms.com

www.paradiseballrooms.com

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਿਆ ਸੰਨ 1950 ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿਚ 130 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੋਧਾਂ (ਤਰਮੀਮਾਂ) ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਟੈਂਕ ਵਿਜੇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੰਨ 1963 ਵਿਚ, ਜਿਸ 'ਚ ਵੀ ਸੋਧਾਂ ਕਰੀਬ ਨਵੀਨੀਕਰਨ (Modification) ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮੋਹਨਤ ਨਾਲ ਸੰਨ 1936 ਨੂੰ ਬਣੀ ਅਤੇ 1945 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੰਨ 1920 ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਵੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਨ 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ।

ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ:

(ੳ) ਰਾਸ਼ਟਰੀਆ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (RSS) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਨ 1925 ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ। ਦੋ

ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ
ਫੋਨ: 513-290-9812

ਵਾਰ ਬੈਨ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਤਨੇ ਸੰਘ ਸੇਵਕ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੂੰਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦੌਰਾਨ 1986 ਵੇਲੇ ਸੰਘ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (RSS) ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

(ਅ) ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ 1925 ਵਿਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਰਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲੀ, ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੱਬੇ-ਪਚਾਨਵੇਂ ਪਰਸੈਂਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦੱਸੇ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਰਤੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ੲ) ਸੰਨ 1609 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ 1920 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ 1909, ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ (ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਆਪ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੈਅ ਹੁੰਦਾ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਕੀ ਰੂਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੰਗਾਮਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1986-87 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਸਿਆਸੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆ ਗਏ, ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਣਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਈ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ MLA ਜਾਂ MP ਵੀ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡੇਰੇ ਬਹੁਤ ਵਧੇ ਫੁੱਲੇ। ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਕੀ ਛਾਇਆ?

ਆਉਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਹ-ਰੀਤਾਂ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ।

(1) ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸਫ਼ਾ ਨੌਂ:— ਤਿੰਨ ਬਾਣੀਆਂ ਸਵੇਰੇ ਚੌਥੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਪੰਜਵੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਦੀਆਂ ਇਹ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸਫ਼ਾ ਨੌਂ ਅਤੇ ਦਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਉਂ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

(2). ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸੋ ਦਰ ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਿਸ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?

(3). ਅਰਦਾਸ ਸਫ਼ਾ 10.11.12

ਜਿਥੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਇਕ ਸਾਰ

ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਾਨਕਸਰੀਆਂ ਦੀ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਦਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਡੇਰਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ, ਅਰਦਾਸ ਆਦਿ ਗੁਟਕੇ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ? ਕਿਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਰੋਕਣਾ?

(4) ਸਫ਼ਾ 13 (ਸ) ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਆਰਤੀ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਜੋ ਮਨਮਤ ਹੈ।

(5) ਸਫ਼ਾ 13 (ਹ) ਕਈ ਬਾਈਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(6) ਸਫ਼ਾ 15 (ਢ) ਸੰਨ 1950-60 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਤਨੇਮ ਵੇਲੇ ਸੰਖ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀਬੀਆਂ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਰਸਤਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚੱਲਦਾ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਬੋਲਦਾ, 'ਸਤਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ'। ਕਮਾਲ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠਾਂ-ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਗਾਰੇ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਇਆ?

(7) ਸਫ਼ਾ 15 ਹੁਕਮ ਲੈਣਾ (ਅ) ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕੌਣ ਇਸ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰੇਗਾ? ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(8) ਸਫ਼ਾ 16 ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ:— ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਦੀ ਥਾਂ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਜੀ। ਵੈਸੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪਾਠ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਠ (ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ) ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

(9) ਸਫ਼ਾ 17 ਅਖੰਡ ਪਾਠ:—ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਸੋਂ ਗਏ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਬੁਕਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੌਣ ਪਾਠ ਸੁਣਦਾ ਹੈ? ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਜਾਂ ਹਾਲ ਜਾਂ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਿਰਾ (ੲ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈ, "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਮਨਮਤ ਹੈ,"। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨਮਤੀਏ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੱਲ੍ਹਣ ਸਾਹਿਬ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 45 ਤੋਂ 47-48 ਤੱਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਹੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਨਕਸਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਗਰਾਵਾਂ ਇਕੋਤਰੀ (101) ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਪਿੱਠਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜੋ ਇਸ ਵਕਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਪਾਠੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਪਾਠ ਦੀ ਭੇਟਾ ਦੀ ਪਰਚੀ ਕਟਵਾ ਕੇ ਘਰਾਂ/ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਗੱਲ ਉੱਪਰ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰੇ ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ?

ਕੁਝ ਕੁ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੰਪਟ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਭੋਗ ਛੇ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੌਣ ਲਿਆਵੇਗਾ?

(10) ਸਫ਼ਾ 18 ਭੋਗ (ੳ):—ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੰਨ 1942 ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੌਣ ਤੇ ਕਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ?

(11) ਸਫ਼ਾ 18 (ਅ) ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਅਣਗਿਣਤ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2002 ਦੀ ਵਾਰਤਾ, ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਦੀਪਨਗਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਲਾ ਆਇਆ, ਵੈਨ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਚੁਮਾਲੇ ਵੇਚਦੇ ਜੋ? ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੇਚਣੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਾਂ, ਲਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਹੋ, ਮੈਂ ਮੋਗੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੇ ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਹੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਦੱਸਾਂਗੇ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2003 ਵਿਚ ਫਿਰ ਲਾਲਾ ਜੀ ਆਏ। ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਕਿ

ਦਸ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵਧੀਆ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਰੱਖਣੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵੇਚ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਕੱਟਣੀ। ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿ ਭੋਗ ਮੌਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੰਨ 2023 ਵਿਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀਆਂ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੱਚ ਜਾਣੋ 80% ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਈ।

8 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਮਾਲ, ਚੌਰ, ਚਾਨਣੀ ਆਦਿ ਭੇਟਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਇਆ।

ਅਰਦਾਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਸੰਨ 1936 ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਟੋਲਾ ਤੇ ਸਹਿ ਦਿੱਤਾ ਢਕਣ ਕੂ ਪਤਿ ਮੇਰੀ॥ ਦਾ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਫੈਲਾਇਆ।

(12) ਸਫ਼ਾ 19 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ:— ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜਥੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(13) ਸਫ਼ਾ 19,20,21 ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰਹਿਣੀ:— 95% ਸਿੱਖ ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਜੇਕਰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਸਫ਼ਾ 20 (ਖ) ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨੀ:— ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਸਨਾਤਨ ਮੱਤ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ 1947 ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜੋ ਵੰਡ ਹੋਈ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੱਟਤ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਆ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (RSS) ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਯੁੱਧ ਲੜੇ (1962 ਦੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੋਨੇ, ਪੈਸੇ-ਧੋਲੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਭਰਿਆ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ), ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਅਨਾਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਬੋਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਗਣਨਾ ਵੇਲੇ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਾਉਂਦੇ ਹਿੰਦੀ ਹਨ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ। ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 1966 ਵਿਚ ਫਿਰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਧੜਿਆਂ ਅਤੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਨ 2004 ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਜਾਂ ਕਰਨਾਟਕਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲੇ ਜਾਂ ਆਰਮੀ ਸਕੂਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਸੰਨ 2008 ਵਿਚ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

(14) ਸਫ਼ਾ 21 ਜਨਮ ਤੇ ਨਾਮ ਸੰਸਕਾਰ:—ਜਨਮ ਤੇ ਸੁਤਕ-ਪਾਤਕ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਫ਼ਾ 22,23,24 ਅਨੰਦ ਸੰਸਕਾਰ 70-80% ਠੀਕ ਹੈ। ਸੰਨ 1936 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋਟਲਾਂ, ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(15) ਸਫ਼ਾ 26 ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ (ਖ):—ਪਹਿਰਾ (ਕ) ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਠੀਕ ਹੈ ਮਾਮੂਲੀ ਸੋਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਰਾ (ਖ) ਜਿਥੇ 5 ਤੋਂ 10% ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਓਥੇ 90 ਤੋਂ 95% ਸੁਧਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਲਟਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਚੁਗ ਕੇ ਗੰਗਾ, ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਾਉਣੇ ਮਨਮਤ ਹੈ॥ ਇਹ

ਮਰਯਾਦਾ ਬਣੀ ਹੈ ਸੰਨ 1936 ਦੀ, ਗੰਗਾ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਆਦਿ, ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦਸ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪੈਸੰਜਰ ਗੱਡੀ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਤੱਕ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ ਦੇ ਪਾਛਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੀ ਗੋਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਹੀ-ਖਾਤਾ ਸਾਂਭਿਆ ਹੈ

ਅਲਵਿਦਾ ਪਿਆਰੇ ਰਾਜਵੀਰ!

ਉਹਦੀ ਸੂਰਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁਹਣੀ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਸੀਰਤ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸੁਥਰੀ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ਹਿਦ 'ਚ ਗੁੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੀਤ ਪਾਕੀਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਗਾਇਕ ਸੀ ਜੋ 37 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਥੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਕਿਸਮਤ ਫਿੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਪਛਾਣ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਰ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਜੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੇ

ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ

atamjitplaywright@gmail.com

ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮਿਥਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ੌਰ, ਦਾਰੂ, ਜੱਟ, ਬੰਦੂਕ, ਨੰਗੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਗਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਆਸ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕ-ਗਾਇਕ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਪਾਪੂਲਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਚ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੁਪ-ਚਪੀਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਗੀਤ ਵਿਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਗਾਣੇ ਸੋ ਮਿਲੀਅਨ ਭਾਵ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਜੇਹੇ ਰਾਜਵੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।

ਗਾਇਕ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੈਮਾਨਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਗਾਇਕੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਸ ਗੁਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੰਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿੱਧ-ਪਧਰਾ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਸੋਧਾਂ ਕਰਕੇ। ਪਰ ਅੱਜ ਗੱਲ ਰਾਜਵੀਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰ ਅਤੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੱਝ ਕੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਿੱਲਾ ਅਤੇ ਨਿੰਜਾ

ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਾਇਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦਮ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਸ ਵੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਤਾਂ ਏਹੋ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲੀਸ-ਕਰਮੀ ਪਿਤਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਮੇਲਿਆ-ਮੁਸਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਰਾਜਵੀਰ ਨੂੰ ਚੇਟਕ ਲੱਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰੋਤ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਲੈਅ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਘੱਗੀ ਜਾਂ ਖਰਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਟੋਨ ਵਿਚ ਸਵੱਛਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਰ, ਤਾਲ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਗਲਵਕਤੀ ਪਵਾ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਵਾਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ 'ਨੀ ਇਕ ਬੱਲੀਏ ਜਨੂੰਨ ਪਿਆਰ ਦਾ, ਦੂਜੀ ਕਰੇ ਸਰਦਾਰੀ ਗੱਭਰੂ' ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਲ ਦੀ ਪਾਬੰਧੀ, ਸੁਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੇ ਬੁਲੰਦੀ ਅਤੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਘੁਲੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਸਹਿਜ-ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤਕ ਟੁੰਬਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਗਾਇਆ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕਾਮੁਕਤਾ ਦਿਸਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਸੀ। ਉਹ ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਔਰਤ ਵਾਸਤੇ ਖਿੱਚ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਭਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਰ ਪੁੰਗਰਦਾ ਹੈ, ਹਵਾਸ ਦੀ ਹਵਾਤ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦੀ। ਉਸਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਲ੍ਹਾ ਗੀਤ ਹੈ 'ਮੈਂ ਪੱਟਿਆ ਨੀ ਪੱਟਿਆ ਨੀ; ਗੋਰੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਨੇ'। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝੀ ਦੇ ਗੋਰੇ-ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ, ਕੱਦ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ, ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਟੋਇਆਂ, ਨੈਣਾਂ, ਜੁਲਫਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਤਲੇ ਲੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਨਸੀਹਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੰਗ ਸੂਟ ਨਾ ਪਾਇਆ ਕਰੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਲਜੀਤ ਅਤੇ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੀਤ ਕੁਝੀ ਦੇ ਲੱਕ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਮੋਚਾ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੇਟ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ। ਇਹ ਫਰਕ ਹੈ ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਕਾਮੁਕਤਾ ਦਾ ਚਿਤਰ ਖਿੱਚਣ ਦਾ। ਜਵਾਬ ਦਾ ਗੀਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸੰਗ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ।

ਦਰਅਸਲ ਉਸਦੇ ਗੀਤ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਨਾਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰਵਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ:

'ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦਿਆ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ, ਵੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਹਣਿਆਂ,

ਜੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ, ਮੂਨ ਰੱਖ ਦੇਵਾਂ;

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰੇ, ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਸਕੂਨ ਰੱਖ ਦੇਵਾਂ' (ਸਿੰਘਜੀਤ)

ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪਾਪੂਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਛਟਪਟਾਉਂਦੀ ਸਾਡੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ

ਰੂਹ ਵੱਲ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਰਦ ਸਾਥੀ ਨੂੰ 'ਰੂਹ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ' ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਮਿੱਟੀ ਨਾ ਫਰੋਲ ਜੋਗੀਆ' ਉਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ! ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸੁੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ: 'ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਘਣੀਆਂ ਛਾਵਾਂ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਬਾਬ ਭਰਾਵਾਂ; ਪੁੱਤ ਮਰ ਗਏ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲ।' ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਦੂਮਈ ਓਹਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਾਅਰੇ ਜਾਂ ਲਲਕਾਰੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ। ਪਿਆਰ ਨਾ ਤਾਂ ਤਜਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਨਾ ਹਵਾਸ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਲਾਉਣੀ ਪਵੇ, ਭਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨੰਗੇਜ਼ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਔਰਤ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ:

'ਫੋਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫਿਰਾਂ ਵੇ ਮੈਂ ਚੁਮੰਦੀ, ਭੇਜੀ ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਹਾਂ ਲਿਖ ਕੇ;

ਵੇ ਮੈਂ ਸੁਹਣਿਆਂ ਬਣਾਉਣੀ ਦੇ' ਤੀ ਕੰਗਣੀ,

ਵੇ ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ।'

ਇਹ ਹੈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਾਕੀਸ਼ਟੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਵੀਣੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। 'ਖੁਲ੍ਹੇ ਨਾਪੇ ਦਾ ਕੜਾ' ਗਭਰੂ ਦੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮੋਹ-ਭਿੰਨੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਲੀ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਾਦੀ ਦਾ ਪੋਤੀ ਨਾਲ ਤੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਪੋਤੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਵਾਂ ਤੇ ਘੁੰਗੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾਵਾਨ ਤੇ ਬਲਗੀਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿੰਘਜੀਤ ਵਰਗੇ ਸੁਲਝੇ ਗੀਤਕਾਰ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ; ਇਸ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੀ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ? ਪਰ ਜਵਾਬ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਚੁਣ ਕੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਗਲ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੰਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸਦੀ ਗਾਇਕੀ ਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਹਮਸਫਰ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਖੁਦ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉਹ ਖੁਦ ਦੇਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾ ਕੇ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਚੋਣੀ ਵੱਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖ ਕੇ ਚੱਲਦਾ

ਰਿਹਾ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਰਾਜਵੀਰ ਦੀ ਚੋਣ ਸੀ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰਅੱਤ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਗੀਤ 'ਕਮਲਾ' ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਚਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਰੂਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਚੋਟੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਪੁਚਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ:

'ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਕਮਲੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ, ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਆਂ;

ਕਾਹਦਾ ਮਾਣ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ, ਬਦਲਦੇ ਨਿੱਤ ਹੀ ਰਾਣੀ ਆਂ।'

ਸਿੰਘਜੀਤ ਵਰਗੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਪਾਪੂਲਰ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮਿਟਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਸ਼-ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਜਵੀਰ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜ਼ਬਾਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਗੀਤ 'ਸਕੂਨ' ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। 'ਕੰਗਣੀ' ਵੀ ਔਰਤ ਦਾ ਗੀਤ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਔਰਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

'ਖੁਸ਼ ਰਿਹਾ ਕਰ, ਖੁਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਕਰ; ਛੱਡ ਦੇ ਆਦਤਾਂ ਰੁੱਸਣ ਦੀਆਂ।'

ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦੀ ਹੈ,

'ਰੱਬ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਰ ਜਾਣ, ਜੋ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਮਰਦੀਆਂ ਨੇ।'

ਗੀਤ 'ਦਿਲ ਮੰਗਿਆ' ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਇਕ ਤਕਤਾ ਸੁਨੇਹਾ ਘੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਟੋਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵਕ ਉਸਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਪਾਕੀਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ

ਰੰਗ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਹ, ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਗਲੇ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨਸ਼ਈਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਉਸਦੇ ਬੋਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਉਸਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ। ਕਿੰਨਾ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਠਹਿਰਾਉ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ! ਉਹ ਬੀਟ ਨੂੰ, ਗਾਣੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਟੇਜ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ। ਉਸਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸ਼ੌਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਹਜ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਟਰਲਿਊਡ ਸਿਰਜਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਫਿਲਮੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੈਲੋਡੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਚਿਆਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਟੋਨ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਠਹਿਰਾਉ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਹੈ ਜੋ ਗਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਕੱਦ ਵੱਡਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਂ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ; ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ 'ਜੀਵੰਦਾ' ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਬੇਵਕਤ ਤੁਰ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰੁੱਗ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਸੇਜਲ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਪੁੱਤਰਾ!

ਜੱਟ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਸੂਦਰ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੂਦਰ ਜੱਜ ਦੇ ਛਿੱਤਰ ਮਾਰੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਉਹ ਮਾਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਿ ਉਹ ਛਿੱਤਰ ਮਾਰੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਰਦਲੀ ਵੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਛਿੱਤਰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੰਨਦੇ ਨੇ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਜੇ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਿੰਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਐ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਨਾ ਚੌਬ ਜਾਂਦੇ।

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਉਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖੋ, ਓਦੋਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ 'ਸੇ ਕਾਲ' ਸੂਦਰ ਨਾਲ।

ਮੂੰਹਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਕਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਤੱਕ। ਮੌਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ

ਲੈ ਕੇ ਸੂਦਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਰੱਖਣ ਤੱਕ।

ਪਰ ਸੂਦਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਐ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜ਼ਲੀਲ, ਜਿਹੜਾ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹਾਲ ਪਾਹਰਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਵਤਨ ਦਿੱਤਾ ਪੰਡੀਏ ਨੇ।

ਕਦੇ ਸੂਦਰ ਨੇ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਮਕਾਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਮੰਦਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਾ ਅਜਿਹੇ ਭਗਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਖੁਦ ਹੱਥੀਂ ਸਿਰ ਵੱਢਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੂਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਲਟਾ ਵ

‘ਧੀਆਂ’ – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਜੱਜ ਨਾਗਰਤਨਾ ਨੇ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ‘ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੱਥ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਮਹਿਲਾ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਯੂਨੀਸੈਫ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ‘ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ-ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵੱਲ’ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਦੋ-ਦਿਨਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਰਤਨਾ, ਜੋ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰੋਕ ਦਾ ਜੋ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਉਹ ਤਾਂ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ

ਫੋਨ: +91 98766-55055

ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਲੜਕਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲੜਕੀ ਹੈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸਹਿਮ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਗਾਥਾਈ ਗਾਇਕ ਭੈਣਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਗਾਇਆ ਉਹ ਉਦਾਸਕੁਨ ਅਮਰ ਗੀਤ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਹਨ- ‘ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਰਲ ਬੈਠੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ’ ਕੋਈ ਕਰਦੀਆਂ ਗਲੋਂਤੀਆਂ/ਨੀ ਕਣਕਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਜੰਮੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ’।

ਬੇਸ਼ਕ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਧੀਆਂ, ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੀ ‘ਪੁੱਤਰ-ਪਹਿਲ’ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਦੰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਪੁੱਤਰ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਉਪਰੰਤ ਧੀ ਜਨਮ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ‘ਮਾਈਡ’ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਈ ਦੰਪਤੀ ਤਾਂ ‘ਜੋੜੀਆਂ’ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲੀ ਜੋੜਨਾ ਹੋਵੇ। ਧੀ ਬੇਸ਼ਕ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਹੀ ਵੰਡਦੀ ਐ ਤੇ ਕਈ ਪੁੱਤਰ ਭਾਵੇਂ ਹਿੱਕ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੂੰਗ ਹੀ ਦਲਣ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਤਿਤਕੇ ਤਵੇ ‘ਚ ਫਸੀ ਸੂਈ ਵਾਂਗ ‘ਪੁੱਤਰ-ਮੋਹ’ ਅੜਿਆ ਹੋਇਐ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਲ ਹੀ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਰਤਨਾ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਯੁਵਤੀ ਸੱਚਮੁਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਰਾਬਰ

ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਚਾਹ/ਉਮੰਗ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ, ਬਿਨਾ ਲਿੰਗ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ, ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਯੁਵਕ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ, ‘ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਬਾਲਤੀ ਦੇ ਜੰਮਣ ਵੇਲੇ ਦੀ ਬਿਖਮਤਾ, ਸਹੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ, ਦੇਖ-ਭਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ, ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ-ਸਲਾਮਤੀ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮਿਲਣਾ, ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ’ ਬਾਲਤੀ ਲਈ ਇਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸਾ ਤੇ ਸਿਰੇ ‘ਤੇ ਗੰਢ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ, ‘ਉਹ (ਬਾਲਤੀ) ਸਿਰਫ ਬਚੇ/ਜੀਵਤ (‘ਸਰਵਾਇਵ’) ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ/ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਵੇ/ਫਲੇ-ਫੁਲੇ (‘ਥਰਾਇਵ’)’।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਅੰਨਪੁਰਨਾ ਦੇਵੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੋ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਰਤਨਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚਲੇ ਖੱਪੇ ਉਪਰ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਬਾਲਤੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਰਨ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਲੜਕੀ-ਲੜਕੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ (0-6 ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ) ‘ਚ ਮਾਮੂਲੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਹ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵੇਲੇ ਦੇ 1000 ਮੰਡਿਆਂ ਪਿਛੇ 914 ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁਣ 1000 ਲੜਕਿਆਂ ਪਿਛੇ 929 ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਇਐ ਤੇ ਇਹ ‘ਅੰਕਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-5’ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ‘ਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਰ ਘਟਣ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੰਭਾਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਬਾਲਤੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ‘ਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਹੋਇਐ ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲਤੀ ਲਈ ਸਹੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਨਾਲ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਬਿਨਾ ਬਾਲਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ/ਉੱਠਣ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਿਹਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲ-ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਇਕਸਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚਲੇ ਰਚਨਾਤਮਕ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨਾ।

ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਰਤਨਾ ਦੀ ਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਵੀ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਸੋਗਵਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ, ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਾਰਥਕ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਸੇ ਹੀ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਧੀਸ਼ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਆਰ.ਗਵਈ ਨੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਡਿਜੀਟਲ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁਗ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਤੰਗ ਕਰਨ, ਸਾਈਬਰ ਧਮਕੀਆਂ, ਡਿਜੀਟਲ ਸਟਾਕਿੰਗ, ਨਿੱਜੀ ਡੇਟਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਡੀਪਫੇਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਾਰਨ ਲੜਕੀਆਂ

ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਉਪਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਢਲੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਗਵਈ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਬਾਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਸਾਨੂੰ ਮਰਦ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਸਥਾਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ’।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਵਿਤਾ ‘ਜਿਥੇ ਮਨ ਭੈਅ-ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ’ (ਵੇਅਰ ਦਿ ਮਾਈਡ ਇਜ਼ ਵਿਦਾਊਟ ਫੀਅਰ) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਹਰ ਗਲ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਜੋ ਬਾਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲੜਕੀ ਡਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ‘ਚ ਰਹੇਗੀ।

ਜਸਟਿਸ ਗਵਈ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਣ।

ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਊਣ, ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਧਣ-ਫੁਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ, ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਧੀਸ਼ ਦੇ, ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਸਾਰਥਕ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਬਾਲਤੀ-ਬਰਾਬਰਤਾ ਅਤੇ ਬਾਲਤੀ ਦੇ ਸੁਲੱਖਣੇ ਜਨਮ, ਸੁਹਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ- ‘ਪੁੱਤ ਵੰਡਾਉਣ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਧੀਆਂ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ’!

ਭਾਊਆਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ

ਬਤੌਰ ਡਰਾਈਵਰ ਸਾਡੀ ਰੇਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫਾਟਕ ਕੋਲ ਬਣੇ ਉਸ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਕੋਲ ਅੱਪੜਦੀ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਨੱਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਨਿਆਣੇ ਵੇਖ ਮੇਰਾ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ...!

ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਲੇ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੀਟੀ ਵਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ...!

ਇੱਕ ਵੇਰ ਇੰਜਣ ਐਨ ਓਬੋ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ...!

ਮਕੈਨਿਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਆਉਣੇ ਸਨ...ਘੜੀ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਸੀ...ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਓਸੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ...ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ...ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾਨਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵੀ ਨਿੱਕਲ ਆਈ...!

ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਘਰ “ਭਾਊ ਦੇ ਨਾਨਕੇ” ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ...! ਕੋਟ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਊ ਆਖ ਸੱਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ...ਚੁਰਾਸੀ ਪਚਾਸੀ ਵੇਲੇ ਵੇਖਦਾ ਉਹ ਘਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੁਲਿਸ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੁੰਦਾ...ਸ਼ਾਇਦ ਕੌਮੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਕੋਈ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੁੜੀਦਾ ਸੀ!

ਇੱਕ ਦਿਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿਨ ਢਲੇ ਓਸੇ ਘਰ ਗੋਲੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ...ਦੂਰ ਪਟੜੀ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਸੀ...!

ਨਾਲ ਹੀ ਟਿਚਕਰ ਜਿਹੀ ਵੀ ਕੀਤੀ...ਜਿਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਘੇਰਾ ਏ...ਲੱਗਦਾ “ਭਾਊ ਦੇ ਨਾਨਕੇ” ਅੱਜ ਉੱਜੜ ਜਾਣੇ...!

ਮੈਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ...ਆਖਿਆ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਦਸਮ ਪਿਤਾ...ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਏ...“ਭਾਊਆਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ” ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉੱਜੜ ਸਕਦੇ...!

ਛੇਤੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਬਦਲੀ ਅੰਬਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੋ ਗਈ...ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਿਫਟ ਹੋ ਗਿਆ...ਫੇਰ ਮਗਰੋਂ ਓਥੋਂ ਹੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵੀ ਹੋ ਗਈ!

ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਕਨੇਡਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੀ ਬਦਲ ਜਿਹਾ ਗਿਆ...!

ਕਈ ਵੇਰ ਮੇਰਾ ਅਤੀਤ ਸੁਫਨਾ ਬਣ ਮੇਰੇ ਸਾਮਣੇ ਆਣ ਖਲੋਂਦਾ ਤੇ ਜੀ ਕਰਦਾ ਉੱਡ ਕੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਓਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅੱਪੜ ਜਾਵਾਂ!

ਕਿੰਨੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੰਦ ਲਵਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਕੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਹੀ ਏਧਰ ਆਉਣਾ ਪਿਆ...ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...!

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁਹਾਂਦਰਾਂ ਵੇਖ ਹੋਲ ਜਿਹਾ ਪਿਆ...ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗੱਡੀ ਬਟਾਲੇ

ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜ ਲਵੋ...ਓਥੇ ਵੀ ਕੁਝ ਵੇਖਣਾ!

ਓਥੇ ਅੱਪੜੋ...ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ...ਮਾਹੌਲ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਗੱਡੀਆਂ, ਖੇਤ, ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੁਹਾਂਦਰਾ...ਸਭ ਕੁਝ!

ਝੰਡੇ ਪਿੰਡ ਰੇਲ ਫਾਟਕ ਕੋਲ ਕਾਰ ਰੁਕਵਾ ਲਈ...ਪਟੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੱਲਾ ਹੀ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ...ਇੱਕਦਮ ਠੋਡਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਮਸੀਂ ਸੰਭਲ ਕੁਝ ਕਦਮ ਹੋਰ ਤੁਰਿਆ...ਅਖੀਰ ਪੈਰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਰੁਕ ਜਿਹੇ ਗਏ...ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਫੈਕਟਰੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਦਫਤਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ...!

ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲੱਭਦਿਆਂ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਥੋੜਾ ਅਰਸਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ...ਦੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਸਫਰ...ਜ਼ਰੂਰ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਣਾ...ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਗਏ ਇੱਕ ਮੋਟੇ ਸਾਰੇ ਬੋਹੜ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ...!

ਇਸੇ ਹੇਠ ਖਲੋ ਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਜਿਊਣ ਜੋਗੇ ਲੰਘਦੀ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਟਾ-ਟਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ...!

ਅਤੀਤ ਦੇ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਕਦੋਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ...ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ!

ਮਗਰ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ...ਅੱਖੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪੁੰਝੀ ਜਾਂਦੇ ਓ?

ਆਖਿਆ ਕੁਝ ਨੀ ਪੁੱਤਰ ਬੱਸ “ਭਾਊਆਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ” ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ...ਲੱਗਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ

ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਗਲੋਬਲ ਆਈਕੋਨ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ

ਲੀਏਂਡਰ ਐਂਡਰੀਅਨ ਪੇਸ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ 30 ਵਰ੍ਹੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਗਲੋਬਲ ਆਈਕੋਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1991 'ਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਉਹ 2020 ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। ਇੰਜ ਉਹ 30 ਸਾਲ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ 20 ਸਲੈਮ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ। ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ-1992 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਰੀਓ-2016 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤਕ 7 ਵਾਰ ਟੈਨਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਿਆ। ਟੋਕੀਓ-2020 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਅੱਠਵੀਂ ਵਾਰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਭਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਮੈਡਲ ਵੀ ਜਿੱਤੇ। 5 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਤੇ 5 ਬ੍ਰਾਂਜ਼ ਮੈਡਲ। ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਏ ਅਜਿਹੇ ਅਫਲਾਤੂਨ ਖਿਡਾਰੀ ਬਾਰੇ?

ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਟੈਨਿਸ ਸਟਾਰ ਸੀ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਟੈਨਿਸ ਸਟਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦੀ ਤੁਰੀ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ ਉਵੇਂ ਟੈਨਿਸ ਵਿਚ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਕਰੇਜ਼ ਟੈਨਿਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਚਿਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਲੀਏਂਡਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਈ। ਸਚਿਨ ਨੂੰ 'ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਭਗਵਾਨ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਸਨਮਾਨ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ' ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਕ ਇਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਵੇਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਕ੍ਰਿਕਟ ਚੁਣ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਘੱਟ ਵੇਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟੈਨਿਸ। ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਵੇਸ ਵਾਂਗ ਹਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁਣ ਬੈਠਾ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਬਾਪ ਵਾਂਗ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਅਣਗੋਲੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਸੀ!

ਲੀਏਂਡਰ ਕੇਵਲ 17 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿੰਬਲਡਨ ਜੂਨੀਅਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਨਾਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ' ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵੱਡਾ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਉਹਦਾ ਹੌਸਲਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। 1992 'ਚ ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 'ਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਈ। ਐਟਲਾਂਟਾ-1996 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਕਟਰੀ ਸਟੈਂਡ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਖਿਡਾਰੀ ਕੇ.ਡੀ. ਯਾਦਵ ਸੀ ਜੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੈਲਸਿੰਕੀ-1952 ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੇਡ 'ਚ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 1996-

97 ਦਾ ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਖੇਲ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

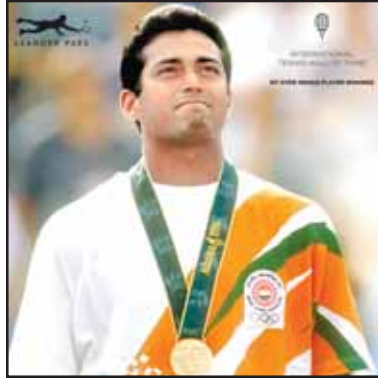
ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਏਨੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਚਾਰੇ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਵਿਚ 'ਬਹਿਜ਼ਾ ਬਹਿਜ਼ਾ' ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। 2001 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ 2014 ਵਿਚ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਨੂੰ 'ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਨਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਗਾਹੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਗ੍ਰਿਕ ਬਣਿਆ। 2020 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ 'ਨੋਬੇਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਦਾ ਜਨਮ 17 ਜੂਨ 1973 ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਵੇਸ ਪੇਸ ਹਾਕੀ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਿਊਨਿਖ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਲੀਏਂਡਰ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੈਨੀਫਰ ਪੇਸ ਭਾਰਤੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਦੀ ਸੀ। 1980 ਵਿਚ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਸੀ। ਜੈਨੀਫਰ ਦਾ ਬਾਪ ਮਾਈਕਲ ਮਧੂਸੂਦਨ ਦੱਤਾ ਬੰਗਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੈਕੂਲਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ।

ਖਿਡਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੋਣਾ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਦੇ ਏਨਾ ਰਾਸ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਬੜਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਬਲਜ਼ ਤੇ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦਾ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 2024 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟੈਨਿਸ ਦੇ ਹਾਲ ਆਫ਼ ਫੇਮ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਨਿਸ ਦੀ ਗੁਰੂਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰੈਕਟ ਫੜ ਕੇ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡਣ ਵੀ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸ਼ੌਕੀਆ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡਣੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵਧੀਆ ਕੋਚਿੰਗ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। 1985 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਜ ਟੈਨਿਸ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਚ ਡੇਵ ਓ ਮੀਰਾ ਨੇ ਉਹਦਾ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਟੈਨਿਸ ਦੀ ਖੇਡ ਉਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਲੀਏਂਡਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਿਹਾ। ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਸ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਮਾਰਟੀਨੀਅਰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਅਗਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਉਹ ਕਲਕੱਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੇਂਟ ਜੇਵੀਅਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਟੈਨਿਸ ਖੇਡਣੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਲੀਏਂਡਰ ਤੇ ਸਚਿਨ ਨੇ 1989-90 ਵਿਚ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਖੇਡ 'ਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪਾਰੀਆਂ ਖੇਡੇ। ਲੀਏਂਡਰ ਨੇ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੈਨਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਉਹ ਟੈਨਿਸ ਦੀ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਦਾ ਮਹਾਰਥੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। 1990 ਵਿਚ ਉਹ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਫਾਲ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਵਿੰਬਲਡਨ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣਾ ਸੀ। 1990 ਵਿਚ ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਡੇਵਿਸ ਕੱਪ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਸਿੰਗਲ ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਡਬਲਜ਼ ਵੀ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵੱਕਾਰੀ ਟੈਨਿਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਵੇ ਜੋ

ਉਹ ਖੇਡਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮਸਲਨ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ, ਵਰਲਡ ਟੂਰ ਫਾਈਨਲਜ਼, ਵਰਲਡ ਟੂਰ ਮਾਸਟਰਜ਼, ਏਟੀਪੀ ਚੈਲੇਂਜਰਜ਼, ਵਰਲਡ ਟੂਰ ਸੀਰੀਜ਼, ਡੇਵਿਸ ਕੱਪ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਡੇਵਿਸ ਕੱਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੇਵਿਸ ਕੱਪ ਡਬਲਜ਼ ਦੇ 43 ਮੈਚ ਜਿੱਤੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ।

ਲੀਏਂਡਰ ਨੇ ਚਾਰੇ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਖੇਡਦਿਆਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਖਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਟੈਨਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤਕ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਹ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਵਿਚ 1997 ਤੇ 2000 ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਫ੍ਰੈਂਚ ਓਪਨ ਦੇ 1997 ਅਤੇ ਵਿੰਬਲਡਨ 2001 ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ 2001 ਵਿਚ ਯੂ ਐਸ ਓਪਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਤੀਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਟੈਨਿਸ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਗਸਤ 1998 ਵਿਚ ਨਿਊ ਏਟ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਏਟੀਪੀ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਊ ਹੈਵਨ ਏਟੀਪੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ, ਪੇਨ ਪਾਈਲਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜੋ ਵਿੰਬਲਡਨ ਚੈਂਪੀਅਨ ਪੀਟ ਸੈਂਪਰਸ ਨੂੰ 6-3 ਤੇ 6-4 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦੇ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2000 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਵੇਲਜ਼ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਸਿੰਗਲਜ਼ ਟੈਨਿਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਰੌਜਰ ਫੈਡਰਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਲੋਹਤਾ ਮਾਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਡਬਲਜ਼ ਤੇ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਨੇ ਜੋ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ, ਫੁਰਤੀ ਤੇ 'ਵਾਲੀ-ਪਲੇਅ' ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਬਲਜ਼ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਸ਼ੈਲੀ ਨਿਆਰੀ ਸੀ। ਲੀਏਂਡਰ ਨੂੰ 'ਨੈੱਟ ਪਲੇਅਰ' ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜੋਸ਼, ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰੀ, ਸ਼ਾਰਪ ਵੌਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖੇਡਣਾ ਬੜੇ ਰੁਮਾਂਚਿਕ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਡਬਲਜ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਫਰੈਂਚ ਓਪਨ ਵਿਚ 1999, 2001 ਤੇ 2009 ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਟੈਨਿਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਯੂ ਐਸ ਓਪਨ ਖੇਡਦਿਆਂ 2006, 2009 ਤੇ 2013 ਵਿਚ ਵੀ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। 2012 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਓਪਨ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ। ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਕਾਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੰਬਲਡਨ ਜਿੱਤਣਾ ਵੀ ਉਹਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਡਬਲਜ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅੱਵਲ ਨੰਬਰ ਰਹੀ।

ਉਸ ਦਾ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਦਾ ਸਫਰ ਵੀ ਰੌਚਿਕ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2000 ਵਿਚ ਕੀਤੀ। 2003 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਮਾਰਟੀਨਾ ਨਵਰਾਤੀਲੋਵਾ ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਅਤੇ ਵਿੰਬਲਡਨ ਜਿੱਤਿਆ। ਏਧਰ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰਨ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸੋਨ ਮੈਡਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ 2009 ਵਿਚ ਲੁਕਾਸ ਡਲੋਹੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖੇਡਦਿਆਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਤੇ ਯੂ ਐਸ ਓਪਨ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕੀਤੇ। 2010 ਵੀ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਾ ਬਲੈਕ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਰਾਡੇਕ ਸਟੇਪਨੇਕ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਜੋੜੀ ਨੇ 2013 ਵਿਚ ਯੂ ਐਸ ਓਪਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਿਆ। 2016 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਰੀਅਰ ਸਲੈਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰਨ ਮਾਰਟੀਨਾ ਹਿੰਗਿਜ਼ ਨਾਲ ਫ੍ਰੈਂਚ ਓਪਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਿਆ।

ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਦੇ ਟੈਨਿਸ ਸਫਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪਾਰਟਨਰ ਰਹੇ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਗਿਣਨ ਲੱਗੀਏ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ 100 ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜੋ ਜੋੜੀ ਮਹੇਸ਼ ਭੂਪਤੀ ਨਾਲ ਬਣੀ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਭੀ। ਉਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੈਨਿਸ ਨੂੰ ਤਕਤਾ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੇਸ-ਭੂਪਤੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਡੇਵਿਸ ਕੱਪ ਮੈਨ ਡਬਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ 24 ਸਾਲ ਗੁੰਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੇਸ ਤੇ ਭੂਪਤੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ 1994 ਵਿਚ ਡਬਲਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਜੋੜੀ ਦਾ ਨਾਂ 'ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। 1997-1998 ਵਿਚ 'ਇੰਡੀਅਨ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ
ਮਹਾਨ
ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਨੇ ਏਟੀਪੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਦੇ 6 ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਟੈਨਿਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ 8 ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਖੇਡੇ ਸਨ। 1999 ਵਿਚ ਉਹੀ ਜੋੜੀ ਚਾਰੇ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਡਬਲਜ਼ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਉਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਏਟੀਪੀ ਡਬਲਜ਼ ਰੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

2001 ਵਿਚ ਵੀ ਪੇਸ-ਭੂਪਤੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਓਪਨ ਡਬਲਜ਼ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ 2002 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਜੋੜੀ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਹਿੱਤ 2008 ਵਿਚ ਉਹ ਬੀਜਿੰਗ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਮੁੜ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਡੇ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ ਅਤੇ ਕੁਆਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਰੌਜਰ ਫੈਡਰਰ ਤੇ ਸਟੈਨਿਸਲਾਸ ਵਾਵਰਿੰਕਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਤੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਖੇਤਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਲੀਏਂਡਰ ਤੇ ਭੂਪਤੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੈ।

ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਟੈਨਿਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹੇਸ਼ ਭੂਪਤੀ, ਰੋਹਨ ਬੋਪਨਾ ਤੇ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਉਹਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 10 ਇੰਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਵਾਂ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਵਾਂ ਹੈ। ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਰੰਗ ਮੇਘਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਮਨੀ 8,587,586 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮੰਗਣਿਆਂ ਤੇ ਵਿਆਹ ਮੁਕਲਾਵਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਆਹਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। 2021 ਵਿਚ ਜ਼ੀ5 ਨੇ ਪੇਸ ਤੇ ਭੂਪਤੀ ਦੇ ਬਣਦੇ ਵਿਗਤਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਬਣਾਈ। ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੋਹਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਸੋਸ਼ਿਓ-ਪੁਲੀਟੀਕਲ' ਫਿਲਮ 'ਰਾਜਧਾਨੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੇਸ਼ਵ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਗੀਤਾ ਸੇਠੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਡੁਕੋਨੇ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ 'ਓਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਕੁਇਸਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, 2010 ਤੋਂ ਲੀਏਂਡਰ ਵੀ ਉਹਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਉਹ 52 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਐ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਜੁਗ ਜੁਗ ਜੀਵੇ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਆਈਕੋਨਿਕ ਖਿਡਾਰੀ ਲੀਏਂਡਰ ਪੇਸ।

ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਮੁੱਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਾਂ, ਪਰ 'ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਂ ਖਤ' ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

**ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ
ਜੀਓ,**

ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਣਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਬਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਿਖਤ 'ਕਮ

ਗੀਤਕਾਰੀ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ

ਧਿਆਣੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉੱਪਲਾ 'ਚ ਜਨਮੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨਾਮੀਂ ਸਿੰਗਰਾਂ ਨੇ ਗਾ ਕੇ ਉੱਚਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਤਵਿੰਦਰ ਬੁੱਧਾ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡ ਫਾਂ ਸਟਾਰ, ਬੁੱਲੀਵੁੱਡ ਸਿੰਗਰ ਬਾਲੀਸ਼ੰਗੂ, ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ, ਯੁੱਧਵੀਰ ਮਾਣਕ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ, ਹਰਜੀਤ ਹਰਮਨ

ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ

ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸ਼ੌਂਕੀ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਉੱਪਲਾ ਗੀਤਕਾਰ ਸਵ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਨਾਲ ਉਸਤਾਦੀ ਸਾਗਿਰਦੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸਿਵੀਆ ਨੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੀ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਹਰਫ਼ ਲਿਖੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ।

ਉਹਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸੁਪਰ ਡੁਪਰ ਹਿੱਟ ਗੀਤ ਉਸਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਦਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ- ਆਪਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸੀ

ਇਕ ਵਾਰ ਸੋਹਣੀਏ ਤੇਨੂੰ ਯਾਦ ਨੀਂ ਰਿਹਾ, ਬਿੱਲੇ ਬੋਤਲਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਕਾਤਲ ਕੋਕਾ ਕਾਤਿਲ ਕਰਾਏ, ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸ਼ੌਂਕੀ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਤੇ ਯੁੱਧਵੀਰ ਮਾਣਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਤੜਕ-ਭੜਕ ਗਾਇਕੀ ਸੁਣ ਵਾਲੇ ਅਜੋਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਜਿਹਨ 'ਚ

ਭਾਵੇਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਤਨ ਗਾਇਕੀ

ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਲਮ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਰਨਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਧਰਤ ਤੇ ਜਨਮਿਆਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ ਸਪੁਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ ਸਵ: ਸਵਰਨ ਸਿਵੀਆ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਮ 'ਚੋਂ ਸਿਰਜੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉੱਚਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ। ਸਵਰਨੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਗੀਤ 'ਸਾਬੋਂ ਬਾਬਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਤੇਰਾ ਨਾਨਕਾਣਾ' ਉਸਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ, ਲਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਮਣੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗਵੱਈਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੱਟਣ ਵਾਲਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਖੁਦ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਨਾਮੀਂ ਗਾਇਕਾ ਬੀਬਾ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਬਿਖੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿਵੀਆ ਦੀ ਕਲਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਬਣ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰਾਂ ਭਰਦੀ ਰਹੇ।

ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਪਰਮ ਮੋਗੇ ਵਾਲੀ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਟੈਲੈਂਟ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮੋਗਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਸੋਨੂ ਸੂਦ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੋਰ ਹੋਣਹਾਰ ਧੀ ਰੈਪਰ ਪਰਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੁੱਨੇਕੇ ਤੋਂ 19 ਸਾਲਾ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਜੋ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਦਮ ਰੱਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ

ਘਰੇਲੂ ਮਦਦਗਾਰ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਪਰਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਟੈਲੈਂਟ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੱਡਾ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਜਗਾਇਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਮਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਪਰ ਹੁਣ

ਪਰਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਮਾਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰਮ ਬੀ.ਕਾਮ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਧੜਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਸੀ ਗੀਤ

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ

ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਵਾਇਰਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ 'ਤੇ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਤਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਮ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਮਾਣ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰਮ ਦੇ ਤਾਇਆ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਮ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ਮਿਜਾਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਟੋਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਕਸਰ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਸੀ। 'ਉਹ ਸਿੰਘੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਰੈਪ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਕਦੇ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਕਾਲੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗਦਸਤੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਕਾਬਲਿਯਤ ਨਾਲ ਘਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ।

ਮੋਗਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸ਼ਾਨ - ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਾਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਰੈਪਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਮ ਦੀ ਇਹ ਉਡਾਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਧੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 25 ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-713

ਬੱਚਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਦਾ, ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੈ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਸਮਤ ਆਪਣੀ ਆਪੇ ਲਿਖਦਾ ਉਹ, ਹੱਸਦਾ ਖੇਡਦਾ ਨਾਲੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਇਨੇ ਹੁੰਦੇ ਨ ਕਦੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ, ਪਿਆਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੇਬਾਹ ਹੁੰਦਾ, ਵੱਡਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਦਿਲਬਰੀਆਂ, ਕਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਨੂੰ ਵਿਸਾਹ ਹੁੰਦਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-711

ਆਈ ਪੁੰਨਿਆ ਕੀ ਤੱਕਾਂ ਸਖੀਆਂ ਵਿਹੜੇ ਇੱਕ ਚੰਨ। ਮੈਂ ਹੋਈ ਧੰਨ ਸੁਹਾਗਣੀ ਚੜ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਦੇ ਚੰਨ। ਇੱਕ ਚੰਨ ਮੱਸਿਆ ਲੈ ਗਈ ਮੈਂ ਦੂਜਾ ਲਿੱਤਾ ਬੰਨ੍ਹ। ਵਿਹੜੇ ਸਦਾ ਦੁੱਧ-ਚਾਨਣੀ ਰਹੇ ਚਿੱਤ ਸਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ। ਸਖੀਆਂ ਪੁੱਛਣ ਦੱਸ ਨੀ! ਕਿੰਜ ਚੜ੍ਹੀ ਚਵੱਗਣ ਵੰਨ। ਸੁਣੋ ਨੀ! ਦਿਲੇ 'ਚ ਮਾਹੀਆ ਬੈਠਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਭੰਨ। ਕਰਨ ਜੋ ਸੇਵਾ ਪਿਰ ਸੰਦੀ ਉਹ ਧੰਨ ਸੁਹਾਗਣ ਹਨ। ਸਫਲ ਜੀਵਨ 'ਨਾਕਾਮ' ਹੈ ਜਿ ਹੋਏ ਮੁਰਸ਼ਦ ਪ੍ਰਸੰਨ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ' ਫੋਨ: +1 864 318 5500

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝਿਆ। ਚਟਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਜਾਪੇ ਸੋਨ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੋ ਕੇ ਸਜਿਆ। - ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਫੋਨ: +1 403 439 2008

ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾਘਾ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੌਦਵੀਂ ਦਾ ਚੰਦ ਪਿਤਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵੇਲੇ ਚੰਦਾ ਵੇ ਤੇਰੀ ਚਾਨਣੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਝਾਤ ਪਾਵੇ ਵਿਚੋਂ ਛਾਨਣੀ। ਤਿੱਥਾਂ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਆਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਰੱਖਣ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਵਰਤ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਭੋਗੇ ਖਾਵੰਦ ਕਦੇ ਤੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਈਦ ਦਾ ਚੰਦ ਕਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਂ ਦਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦਸਵੰਧ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਤੈਥੋਂ ਆਸਵੰਦ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਫੋਨ: 98784-69639

ਚੰਨ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਹੈ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਓ ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਗ ਲਿਆਇਆ ਹੈ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੀ ਪੂਰਾ ਜੱਗ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਚੰਨ ਵਾਂਗੂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚਮਕੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਨ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। -ਲੋਕ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ ਫੋਨ: 94171-76877

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ ਮਾਰੀਆ ਕਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ

ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਵੈਨਜ਼ੂਏਲਾ ਦੀ ਲੋਕ ਆਗੂ ਮਾਰੀਆ ਕਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕੋਈ ਆਮ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: 098882-75913

ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ, ਜੋ 1895 ਵਿਚ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਅਲਫਰੈਡ ਨੋਬੇਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਮੈਡੀਸਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਹਿਤ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਇਲ ਸਵੀਡਿਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਕੰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਮਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 17

ਸਾਲ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਜੋਂ 2014 ਵਿਚ ਅਤੇ ਜੇਹਨ ਬੀ ਗੁੰਡਨਫ ਨੂੰ 97 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਜੋਂ 2019 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ, ਸੀ ਵੀ ਰਮਨ, ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ, ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ, ਅਮਰੱਤਿਆ ਸੇਨ, ਵੈਕਟਰਮਨ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ 338 ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਮਾਰੀਆ ਕਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੱਠ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਅਮੇਨੀਆ, ਅਯਰਵੇਨ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਰਵਾਂਡਾ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ

ਸੀ। ਪਰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਸਨਮਾਨ

ਵੈਨਜ਼ੂਏਲਾ ਦੀ ਮਾਰੀਆ ਕਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਚਾਡੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 7 ਅਕਤੂਬਰ 1967 ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਮਚਾਡੋ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਉਹ 2002 ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2014 ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੇ ਵੇਨੇਜ਼ੂਏਲਾ ਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਗੱਠਜੋਤ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ, ਪਰ ਉਹ ਰੁਕੀ ਨਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੂਝਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਲਫਰੈਡ ਨੋਬੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਮਚਾਡੋ ਨੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਨੋਬੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੌਰਗੇਨ ਵਾਟਨੇ ਨੇ ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਓਸਲੋ ਵਿਖੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਲੋਅ ਜਗਾਈ ਹੈ।' ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੈਡਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚੋਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਣਾ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੂਝਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ: ਰੋਸ਼ਨੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜਾਗਰਤੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਦੇਸ਼

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਚਾਨਣਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਧਕਾਰ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਅਸੁਰਤਾ ਉੱਤੇ ਨੇਕੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਉੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਭਾਵਨਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਦੀਵਾ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹਰ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਉਮੀਦ

ਗੁਰਭਿੰਦਰ ਗੁਰੀ
ਫੋਨ: +447951 590424

ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾ ਰਾਮਾਯਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਗਵਾਨ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵਨਵਾਸ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰਾਵਣ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਯੋਧਿਆ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਅਯੋਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਜਗਮਗ-ਜਗਮਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਨ 'ਦੀਵਾਲੀ' ਜਾਂ 'ਦੀਵਾਲੀ' ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਹਨੇਰਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਸੱਚਾਈ ਤੇ ਨੇਕੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਧਰਮ ਨੇ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਮਾਤਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ— ਧਨ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ

ਸੰਪੰਨਤਾ ਦੀ ਦੇਵੀ। ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਫਾਈ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਮਾਂ ਲਕਸ਼ਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜੈਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇਹ ਦਿਨ ਪਵਿੱਤਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀ ਨੇ ਮੋਖਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਤਮਿਕ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਿਨ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ— ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਨ 'ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਇਸ ਦਿਨ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕੈਦ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ

ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਕਈ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਵੀ ਕੈਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਸਾਰੇ 52 ਰਾਜੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ— 'ਜਿੰਨੇ ਤੇਰੇ ਚੋਲੇ ਨਾਲ ਫੜੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਉਹੀ ਰਿਹਾਈ ਪਾਉਣਗੇ।' ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਚੋਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ 52 ਫੁੱਲੇ ਸਿਲਾਏ ਗਏ। ਹਰੇਕ ਰਾਜਾ ਉਸ ਚੋਲੇ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਫੁੱਲੇ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ 'ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ' ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਖਾਸ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਇੱਕ ਆਤਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹੋਣ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਲ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜ ਦਿਨ: ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਰੰਗ

ਧਨਤੇਰਸ – ਧਨ ਤੇ ਸਿਹਤ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ, ਇਸ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਬਰਤਨ ਜਾਂ ਧਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਭ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਰਕ ਚਤੁਰਦਸ਼ੀ (ਛੋਟੀ ਦੀਵਾਲੀ) – ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਰਕਾਸੁਰ ਦੇ ਸੰਹਾਰ ਦੀ ਯਾਦ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਿਨ— ਮਾਂ ਲਕਸ਼ਮੀ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਜਾਵਟ, ਦੀਵੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ।

ਗੋਵਰਧਨ ਪੂਜਾ— ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਗੋਵਰਧਨ ਪਹਾੜ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ।

ਭਈਆ ਦੂਜ— ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਿਨ।

ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ: ਗ੍ਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ

ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਿਰਫ ਦੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ (ਲੋਭ, ਗੁੱਸੇ, ਈਰਖਾ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ) ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਈਏ, ਤਾਂ ਹਰ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈਂ, ਤਦ ਤੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਣਦਾ ਹੈਂ।

ਸਮਾਜਕ ਇਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਦੀਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਕ ਇਕਤਾ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਇਸ ਦਿਨ ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਜਾਤ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਿਲਜੁਲ ਕੇ ਰਹੀਏ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਕੋਨਾ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਾ ਅਸਲੀ ਅਰਥ

ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਦੀਵ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲੀ ਜਿੱਤ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਦਿਨ ਹੀ ਅਸਲ ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਸਿਰਫ ਦੋ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ— ਇਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੋ ਅਸਲ ਹਨ: ਰੋਸ਼ਨੀ ਅੰਧਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਨਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਦੀਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਘਰਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਹਰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਵੇ।

ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਜਿੱਤ

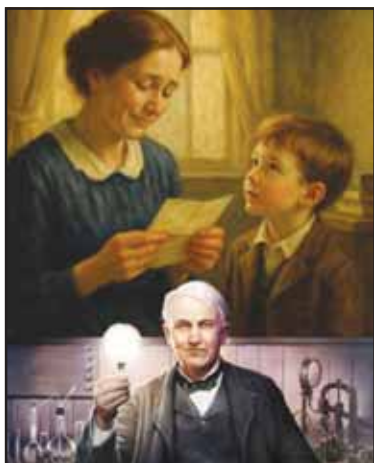
ਇੱਕ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਘਰ ਆਇਆ। ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

‘ਮਾਂ, ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ।’

ਮਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਚਿੱਠੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ— ‘ਪੁੱਤਰ, ਤੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਹੈਂ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧ ਦੇ ਸਕਣ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ।’

ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਔਰਤ, ਜਿਸਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਬਣੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ, ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਬਣੀ। ਉਸਨੇ ਧੀਰਜ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਬਲਕਿ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਭਰੋਸਾ, ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ।

ਉਹ ਬੱਚਾ ਸੀ ਥਾਮਸ ਅਲਵਾ ਐਡੀਸਨ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਐਡੀਸਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਲੈਕ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਪਾਈ 20-25 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਥਿਆਰਬੰਦਾਂ ਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਮੇਰੀ ਕੰਨਪਟੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਟੇਨਗੰਨਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਸਿੱਧੀਆਂ ਤਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੋਂਦਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਛੁੱ...ਛੁੱ ਕਰਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮੇਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਖਲੋਤੇ ਸਨ।

‘ਹੈਜ਼ ਔਪ...! ਹੈਜ਼ ਔਪ...!’ ਵਾਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਇੱਕ-ਅੱਧ ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੇਰੀ ਵੀ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਟੇਨਗੰਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਗੋਲੀ ਮੇਰਾ ਖੋਪੜ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੇ ਸਟੇਨਗੰਨ ਦੀ ਨਾਲੀ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਆ ਲਾਈ ਸੀ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਮੇਰੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲੱਗੇ।

ਇੱਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪੈਂਟ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਪਰਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਮਕਦਾ ਬੈਗ ਕਾਬੂ ‘ਚ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘...ਪਾਸਪੋਰਟ...ਸ਼ੋਅ...ਸ਼ੋਅ...ਪਾਸਪੋਰਟ...!’ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮੇਰੇ ਬੈਗ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਉੱਪਰ ਲੱਗੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਘੋਖਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਗੱਭ ਦਿੱਤੀ।

‘...ਫਰਮ...! ਇੰਡੀਆ...! ਸਿੰਘ — ਗੁਰਮੀਤ...ਸਿੰਘ...ਪੰਜਾਬ...ਇੰਡੀਆ!’

ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਸਮਝੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੈਕਾਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪਨਾਹਗਾਹ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਗਰੇਹ ਦੇ ਅਤਿਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਮੇਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਨਹਿਰ-ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰੋੜ ਦੇਣਗੇ। ਫਿਰ ਇਸੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ‘ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ’ ਬਣ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਜੇਗਾ।

ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਵੇਖ ਰਾਹਗੀਰ ਕੁਝ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਮੱਦਦ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਪਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਸੇ ਪਲ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਜਿਹਾ ਕਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

‘ਟੇਕ ਆਲ ਮਾਈ ਮਨੀ...ਮਾਈ ਕੈਮਰਾ...ਬੈਗ...ਵਟਸ ਆਈ ਹੈਵ...ਬਟ ਲੀਵ ਮੀ...!’ ਮੈਂ ਤਰਲੇ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ ਸਾਂ।

‘ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ... ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...’ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਜਿਹੇ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਆਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਪਲ-ਪਲ ਮੇਰੀ ਘਬਰਾਹਟ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ‘ਤਾ...ਸ਼ੋ...ਸ਼ੋ...ਚਾਉ...ਮਾਈ...ਯੂ...ਚੀ’ ਵਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਨੂੰ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਕੱਖ ਨੂੰ ਸੀ ਟੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

‘ਗੋ...ਗੋ...!’ ਆਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕੈਂਟਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਕੈਂਟਰ ਦੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਜੰਗਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਡਰਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਮੈਂ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਵਗ ਆਇਆ ਪਸੀਨਾ ਵੀ ਨੂੰ ਸੀ ਪੁੱਝਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਜੇਕਰ ਪਸੀਨਾ ਪੁੱਝਣ ਲਈ ਰੁਮਾਲ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ‘ਤਾਅੜ...!’ ਕਰਦੀ ਗੋਲੀ ਮੇਰਾ ਖੋਪੜ ਖਲਾਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ।

‘ਘੁੰ...ਘੁੰ’ ਕਰਦਾ ਇਹ ਕੈਂਟਰ ਸੰਘਣੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਸੁੰਨਸਾਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੱਤ-ਅੱਠ ਮੇਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਵਾਨ ਕੈਂਟਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਕੈਂਟਰ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਪੁਲ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਧਕ-ਧਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਿੱਟ-ਮਿੱਟ ਜਿਹੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਘੜੀ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਨਾਵਲਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਤਕਨਾਮਾ, ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ ਆਲੋਚਕ, ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਅਮਰੀਕ ਕੰਡੇ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੂਰ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਫੇਰ ਕਨੇਡੀਅਨ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੂ ਵਜੋਂ ਠੱਪ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਹੀ ਉਸਨੇ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਉੱਤੋਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਅਮਰੀਕ ਕੰਡੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚਾਂ ਦੀਆਂ

ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਉੱਡਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਸਿੰਘਪੁਰ, ਮਕਾਉ (ਚੀਨ) ਆਦਿ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਮੇਰਾ ਕੇਵਲ ਬਾਈਲੈਂਡ ਦਾ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਵੀਜ਼ਾ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੂੰ ਸੀ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਕੇਵਲ 15 ਦਿਨ ਲਈ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਛੇ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਬੈਕਾਕ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ। ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕ ਕੰਡਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ, ਬਾਈ ਬਲਦੇਵ, ਅਮਰਜੀਤ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬੂ ਜਹਾਜ਼ ਫੜ ਕੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੇਵਲ 6 ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਬਾਈਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥਾਵਾਂ ਘੁੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾੱਘ ਬਰਾਬਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੀ ਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀ।

ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਮੈਂ ਮੋਢੇ ਵਿਚ ਬੈਗ ਪਾਈ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੈਮਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਕਾਕ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਾ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲ ‘ਵਾਟਰ ਗੇਟ ਸੂਟ’ ਤੋਂ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਖੁਲੀਆਂ ਸਾਫ਼ ਸੜਕਾਂ, ਜਗਮਗ-ਜਗਮਗ ਕਰਦੀਆਂ ਗਗਨਚੁੰਬੀ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਮੀਲਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਮੌਲਾ, ਓਵਰ ਬਰਿਜਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਵਿਛਿਆ ਜਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀ ਪੁਲਾਂ ‘ਤੇ ਉਸਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਤਿਤਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਇਧਰੋਂ-ਇਧਰ ਤੇ ਉਧਰੋਂ-ਇਧਰ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਬਾਈ, ਚੀਨੀ, ਫਿਲਪਾਈਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ। ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ ਲੱਗਾ ਕਦੋਂ ਫੇਤਚਾਬਰੀ ਰੋਡ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਏਕਮਾਈ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਆ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਂ। ਬੈਕ ਆਫ਼ ਬੈਕਾਕ ਦੀ ਆਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਬੈਕਾਕ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤ ਅੱਗੇ ਆ ਖਲੋਇਆ ਸਾਂ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੂੰ ਸੀ ਜਾਪ ਰਿਹਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖੀਆਂ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਨੰਗੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਕੈਮਰਾ ਜਦੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਹੋਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖਦਾ, ਝੱਟ ਅੱਖ-ਝਮੱਕਾ ਮਾਰਕੇ ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪਾ ਲੈਂਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਲੰਘਦੀ ਨਦੀ ਕੋਲੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਕਾਲੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਤਿਕੇ ਆ ਗਿਆ ਸਾਂ।

‘ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...!’ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੌਂਸਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਵੇਅਰ ਆਰ ਵੀ ਗੋਇੰਗ...?’ ਮੇਰੇ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੂਰਿਆ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਉਸ ਘੋਨੇ ਨੇ ਹੀ ‘ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...ਨੈਵਰ ਮਾਈਡ...!’ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਘੂਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਭੁਆਂਟਣੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦਾ ਵਾਰਾ ਪਹਿਰਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਕਾਕੂ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਦੇ ਗੀਤਾ ਭਵਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੋਸਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਘਸਮੇਲੇ ਜਿਹੇ ਪਰਨੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਧੌਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੰਗ ਵਾਂਗ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਈਕਲ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪੁੱਤ

ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੂਹਰੇ ਡੰਡੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਗੀਤਾ ਭਵਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਕੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਮੱਛਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੱਖ ਮੱਚਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਈਕਲ ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੋਕ, ਕਾਕੂ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਵਿਚੋਂ ਮੱਛਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਹੀ ਗੀਤਾ ਭਵਨ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਪਰੋਂ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਜੁਆਨ ਨੇ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ, ‘ਹੈਡਸ ਔਪ...!’ ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ. ਉਸਨੇ ਸਿੱਧੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸੀ ਆਇਆ।

‘ਹੈਡਸ ਔਪ...ਏਕ...ਦੋ...!’ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਲਏ ਸਨ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀ ਤੇਜ਼ ਰੜ੍ਹਕ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਖ ਬਪਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਕਈ ਜੁਆਨ ਬੰਦੂਕਾਂ ਸੋਧਦੇ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ।

‘ਕਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਥੋ...?’ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਬਕਾ ਉਭਰਿਆ। ‘ਜੀ...ਜੀ...ਸਰ ਆਂਖ ਮੇਂ ਮੱਛਰ ਪੜ ਗਿਆ...ਜੀ।’ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਬਥਲਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿੱਕਲੀ ਸੀ।

‘ਧੀਰੇ...ਧੀਰੇ ਸਭੀ ਮੱਛਰ ਨਿਕਲ ਜਾਏਗੇ ਪੰਜਾਬ ਸੇ...!’ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਜੁਆਨ ਦੇ ਬੋਲ ਗੋਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਭੁੱਜ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡੀ ਭਲਾਈ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਸੁਣਨੀ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ।

‘ਚਲੋ ਉਧਰ...ਸਾਹਬ ਕੇ ਪਾਸ...!’ ਸਾਹਮਣੇ ਟੈਂਟ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਐਸ ਐਲ ਆਰ ਬੁੜਬੜਾਈ ਸੀ।

‘ਸਾਲੇ ਆਤੰਕਵਾਦੀ...!’ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਦੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਾਲਕ ਵਾਂਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਟੈਂਟ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਸਾਡੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਥਾਨਕ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ ਉਧਰ ਆ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੰਨਿਆ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਵਾਲੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੀਤਾ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੌਂਸਲਰ ਵਲੋਂ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਸਾਡਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬਾਈਲੈਂਡ ‘ਚ, ਕਿਸੇ ਵਾਕਫ਼ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਵਾਂਗ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਆਸ ਨੂੰ ਸੀ। ਹਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਹ ਜ਼ਰੂਰ ਚੇਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਪਰ ਉਸ ਤਕ ਸੂਚਨਾ ਪੁੱਜੇਗੀ ਕਿੰਦਾ? ਫੇਰ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਰੇਹ ਹੋਇਆ... ਤਾਂ ਫਿਰ...? ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਚੱਕਰੀ ਪੂਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੌੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਦਾ ਹਵਾ ਪਿਆਜ਼ੀ ਤੇ ਬੱਚੀ ਦਾ ਗੋਭਲਾ ਜਿਹਾ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤਕ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਡੁਬ-ਡੁਬਾਈਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

‘ਲੈ ਹੈ! ਇਹ ਕਿਤੇ ਪੱਕਾ ਤਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਚੱਲਿਆ। ਹੋਰ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਉ।’ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ।

‘ਹ...ਅ...ਸ਼!’ ਕੈਂਟਰ ਦੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹੱਥਕੜੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਕੈਂਟਰ ਦੇ ਜੰਗਲੇ ਨਾਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ‘ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪੁਰਟੂਨਾਮ’ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮਾਫ਼ੀਏ ਦੀ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਹੋ ਈ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਫਿੰਗਰ-ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ। ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤਲੇ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਹਵਾਲਾਤ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸਰਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹਾ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕ ਕੰਡੇ ਉੱਪਰ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜਿਸਦੇ ਚੱਕੇ-ਚਕਾਏ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕੋਲੰਬਸ ਬਣ ਬੈਠਾ ਸਾਂ।

ਘੰਟੇ ਤਾਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸੀਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ‘ਮੁਕਤੀ’ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉੱਚੇ-ਲੰਮੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਤਾਤਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਐਕਸਰੇ ਕਰ ਲਿਆ।

‘ਪਲੀਜ਼...ਬੀ...ਸੀਟਡ...!’ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਖਿੜ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਬਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਚ

ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉੱਘਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਾ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਟਕ ਵੀ ਲਿਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਹ

ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ਬੀਬਾ !

ਸਾਨੂੰ ਕਾਹਲ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਰ ਕੰਮ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਅੱਖ ਝੱਪਕਦਿਆਂ ਸਾਡਾ ਹਾਸਲ ਬਣੇ। ਸਾਡੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ, ਮੱਥੇ ਦੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਬਣ ਜਾਣ। ਸਾਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਬੂਰ ਪਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਮਚਲਦੇ ਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇ।

ਪਰ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ। ਧੀਰਜ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਸਿਰਾ ਬਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਮਨਚਾਹੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣਦੇ।

ਬੱਚਾ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿੜ੍ਹਨਾ/ਤੁਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਰਿੜ੍ਹਨਾ, ਫਿਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਉਠਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਨਿੱਕੇ ਜਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜੀਭ ਦਾ ਤੰਦੂਆ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਡਾਕਟਰ, ਮਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਹੌਸਲਾ ਰੱਖੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਫਿਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।'

ਬੀਜ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਚ 'ਕੇਰ ਕੇ ਬੋਹਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਬੋਹਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਣਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਅਰਸ਼ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ। ਝੋਂਪੜੀ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਮਹਿਲ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਝੋਂਪੜੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰਦਾ। ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਤਰਖੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋ, ਇਸਨੂੰ ਸਾਉਣ ਦੀ ਘਟਾ ਬਣਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ।

ਰੱਕੜ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਝੁਰਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਸਦਕਾ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ। ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਧੀ ਸਹੁਰੀ ਤੋਰ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਉਗੀ ਚੀਸ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਸੁਖਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਣਾ। ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਧੀ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ/ਪਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਰੁਆਸੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਧੀ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਆ।

ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦੇਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ, ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਫਲਕਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ ਜਦ ਨੈਣਾਂ ਤੋਂ ਦੁਰ ਗਿਆ ਲਾਡਲਾ, ਫਿਰ ਪੋਲੇ ਕਦਮੀਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਦੀ ਦਸਤਕ ਬਣੇਗਾ।

ਛੁੱਟੀ ਮੁੱਕਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਜਾਨੀ ਨੂੰ ਤੋਰ ਕੇ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਲੇਟੀ, ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਸਿਰਹਾਣਾ ਭਿਉਂਦੀ ਸਾਬਣ ਦੀਆਂ ਹਿਚਕੀਆਂ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਜਦ ਉਸਦਾ ਮਨ ਮਾਹੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ 'ਚ ਚਹਿਕਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਰੰਗਲੇ ਚੂੜੇ ਦੀ ਖਣਕਾਰ ਵਿਚ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਨਵੀਆਂ ਨਾਲੇ ਇਕ ਦਮ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਬਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਖੁਦ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ।

ਤਿਤਕੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਕਰਾਹੁੰਦੇ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਰਾਹੀ ਬਣ ਕੇ ਇਸਦੀ

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸੱਚ ਲਈ ਕਈ ਸਾਲ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਹਾਬੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਤੱਤਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜੀਭ 'ਤੇ ਛਾਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਇਸਨੂੰ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲਜ਼ੀਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੋਕ ਕੱਚਘਰੜ ਲਿਖ ਅਤੇ ਛਪਵਾ ਕੇ, ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਣ ਲੱਗਦੇ। ਸ਼ਬਦਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਸੁਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ, ਇਸਦੀ ਸੁੱਚਮ ਅਤੇ ਉਤਮ ਅਰਥਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਮਰਾਂ ਬੀਤ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿਰਜਣ ਲਈ।

ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ਪੂਰਨ, ਸੇਧਮਈ, ਸਿਰਤ/ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤਾ 'ਚ ਰੰਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਮ

ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗਲਤ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਬਣ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਸਬੰਬ ਵੀ ਬਣਦੇ।

ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਲਾਏ ਫੱਟਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ। ਅਜੇਹੇ ਔਲੇ ਜਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਭਰ ਚੁੱਕੇ ਜਖ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਰੜਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਕੁੱਤੜਣ ਨੂੰ ਮਿਠਾਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਪਨਪਦੀ। ਕੁੱਤੜਣ ਤੇ ਪਾਖੰਡ ਦੀ ਲੇਪ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਕਮੀਨਗੀ ਜੱਗ-ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਇਕਦਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੇ, ਇਕ ਔਰਤ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤ ਬਣਦੀ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਾਹਲ ਕਿਸੇ ਸਥਿਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਝੰਬਿਆ ਬਿਰਖ਼ ਯੱਕਦਮ ਪੱਤਿਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਬਹਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਿਰਖ਼ ਦੀ ਝੋਲੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦੀ।

ਆਦਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਲਦੀਆਂ। ਨਵੀਂ ਆਦਤ ਬਣਨ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਏ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਏ ਜਦ ਕਿਸੇ ਮੰਜ਼ਲ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਖਿਆਲ, ਸੱਚ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਸਤਕ 'ਤੇ ਉਕਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ ਵਕਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਿਥੇ ਵਕਤ 'ਤੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ

ਤਹਿਰੀਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਕਤ ਦਾ ਨਗ਼ਮਾ ਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾਉਣ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦਿਲ ਵਟਾਉਣ ਵਿਚ। ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਅਕਸਰ ਵਿਗੜ ਹੀ ਜਾਂਦੇ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਕੋਈ ਝੁੱਗੀ ਦੇ ਤੁਸੱਵਰ ਵਿਚ ਮਹਿਲ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਅੰਗੜਾਈ ਭਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਝੁੱਗੀ ਦਾ ਵਜ਼ੂਦ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਕਰੇ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਰਕਾਰਨਾ, ਦੁਰਕਾਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਧੁਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਦੁਰਕਾਰੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ, ਦੁਰਕਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਦ ਵਕਤ ਤੋਂ ਮਿਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸਿਸਕਦੀ ਲੋਅ ਲਾਟ ਬਣ ਕੇ ਵਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਰੱਤਾ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਵਕਤ ਦੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ।

ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਦਾ ਜਦ ਇਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ, ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਤਦਬੀਰਾਂ, ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਤਕਦੀਰਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਪੱਤਝੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਹਾਰ ਆਉਂਦੀ। ਹਰ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਨ ਅਤੇ ਹਰ ਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁੰਨਿਆ ਨੇ ਧਰਤ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ।

ਵਕਤ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਉਂਦਾ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ। ਵਕਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੀ ਕੁਝ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਵਕਤ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਬੰਦੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨੂੰ ਵਕਤ ਪਰਖਣਾ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਝੁਰੀਦਾ। ਐ ਬੰਦੇ! ਬੜਾ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਦਾ ਮਹਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਮ ਕਹਾਣਾ।

ਸੁੰਦਰ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੂੰ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਲੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਲਈ ਅਪਣਤ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਮਨ ਵਿਚ ਚਿਣਗ ਉਪਜਣੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਦੇ ਸੇਕ ਵਿਚ ਪਿਘਲ ਕੇ ਇਕ ਦੁਜੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ। ਕਦੇ ਭਰ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਬਰੇਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਵੱਗਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਰੇਤਾ ਬਣ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਬੰਦੇ ਜੰਮਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵਿਚ ਬੰਜਰ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਹਵਸ ਨੇ ਇਸਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਬੰਜਰ ਤੇ ਰੱਕੜ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲਾਇਆ ਹੀ ਏ।

ਬੰਦੇ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ ਯਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਹੀ ਏ ਕਿ ਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੋਬੋਟ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਏ ਜਦ ਉ, ਅ, ਲਿਖਦਾ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਨੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬੱਚਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਖਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਲਾਉਂਦਾ, ਵਰਕਿਆਂ ਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ।

ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਬਾਪ ਦੀ ਛਾਂ ਮਾਣਦਾ ਬੱਚਾ, ਖੁਦ ਛਾਂ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਧੁੱਪਾਂ ਅਤੇ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੇਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟਾਲ

ਫੋਨ: 216-556-2080

ਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਹੰਢਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਬਾਪ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਖਨ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦਾ ਪੈਰੋਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਹੱਥੀਂ ਲਾਈ ਕਲਮ ਇਕ ਬਿਰਖ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਬਿਰਖ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਮਨ ਦੀ ਵੱਤਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੈਲਰਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ। ਵਕਤ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਹੈ ਬਾਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਤਲਾਬ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਉਛਲਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਭਿਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ।

ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਬਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਵਲਗਣ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਅਤੇ ਨੇਕ ਸਲਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ, ਖੁਦ ਲਈ ਆਪਣਾ ਅੰਬਰ ਅਤੇ ਧਰਤ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਦ ਘਰ ਦਾ ਸਰਬਰਾਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਜਾਵੇ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ, ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ। ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਅਲੀ ਵਸੀਹਤ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬਾਪ ਦਾ ਸਿਵਾ ਵੀ ਠੰਢਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਦ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਅਜੇਹੀ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾ ਕੇ ਖੁਦ ਸਾਹਵੇਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ, ਨਵੀਂ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਂ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਸਮਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੁਛਣ ਲੱਗਾ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੀ ਤਕਦੀਰ? ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਮਾਂ ਵਿਹਾਜੇ, ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ? ਕਿਸ ਵਕਤ ਦੀ ਵਹਿੰਗੀ ਬਹਿ, ਖੁਦ ਹੋਈਏ ਦਿਲਗੀਰ? ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਲ 'ਚ ਲੁੱਟੀ ਜਾਣੀ, ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਗੀਰ? ਵਕਤ ਬੋਲਿਆ ਜੇ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿਆਂ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੀ? ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਔਕਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਭਲਾ ਸਮਝਣਾ ਕੀ? ਵਕਤ ਵਿਹਾਜਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ, ਕੀ ਤੋਂ ਹੋਜੇ ਕੀ। ਤੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਖੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ, ਮਸਤਕ ਲੇਖੀਂ ਸੀ। ਵਕਤ ਨੇ ਬੋਲਿਆ;

ਤਦਬੀਰਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ, ਜੇ ਵਕਤ ਦਾ ਰੱਖੀਏ ਮਾਣ। ਹਰ ਪਲ ਤੇ ਹਰ ਪਹਿਰ ਮਾਣਦੇ, ਕਰੀਏ ਵਕਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ।

ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਦ ਬਾਹਰੀ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਅੱਕਿਆ ਬੰਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਅਹੁਲਦਾ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਵਿਸਾਰੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛ, ਇਸਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ। ਆਪਣੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸੁੱਚੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਬਣਦਾ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ 'ਅਹਿਮਦ ਰਜ਼ਾਕ' ਹੋਣ ਦਾ ਠੱਪਾ ਪੱਕਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਸੀ।

'ਓ. ਕੇ...ਯੂ ਕੈਨ ਗੋ ਨਾਓ...ਬਟ...?' ਉਸਦੀ 'ਬਟ' ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਵਿਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ।

'ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ...ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਐਡਰੈਸ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਨੇ...ਬਿਨਾਂ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੀ?'

'ਹੈ...!' ਮੇਰਾ ਮੂੰ

ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਕਵੀ ਟੀ ਐਨ ਰਾਜ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ

ਮੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਣ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਰਲੋਕੀ ਨਾਥ ਰਾਜ (ਟੀ ਐਨ ਰਾਜ) ਵੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ ਸਨ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ ਤੇ ਰਾਜ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਛੋਟਾ। ਦੋਵੇਂ ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਮਝੇ। ਰਾਜ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਹੱਸਣ ਹਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਗੁਣ ਸਦਕਾ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਰਸੀਏ ਵੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੋਪੀਚੰਦ ਨਾਰੰਗ, ਕਮਲੇਸ਼ਵਰ, ਮੁਨੰਦਰ ਰਾਣਾ, ਹੱਕਾਨੀ ਅਲਕਾਸਮੀ, ਸਤਪਾਲ ਆਨੰਦ, ਕਤੀਲ ਸ਼ਫਾਈ, ਜਗਨਾਥ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਤਰ ਸਮੇਤ। ਪ੍ਰੇਮ ਲਾਲ ਵਫਾ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਢੁਕਦਾ ਸੀ:

ਯਾ ਵੇ ਦੀਵਾਨਾ ਹੰਸੇ ਯਾ ਤੂ ਜਿਸੇ ਤੋਫੀਕ ਦੇ
ਵਰਨਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਮੇਂ ਆ ਕਰ ਮੁਸਕਾਤਾ ਕੌਨ ਹੈ
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਟੀ ਐਨ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਸਕਾਹਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ
ਉਸ ਵਿਚ ਤਨਜ਼ ਹੈ, ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵੀ।

ਯੇਹ ਦਿਲ ਦੀ ਮਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮਚਾਈ ਹੈ ਹਲਚਲ
ਨਸ਼ਾ ਸ਼ਰਾਬ ਮੇਂ ਹੋਤਾ ਤੇ ਨਾਚਤੀ ਬੋਤਲ।

ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਉੱਤਮ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਧੀਆ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਹਨ। ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੇ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਕਹਾਨਾ ਜਜ਼ਬਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਕਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਹਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਘਸੇ-ਪਿਟੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

ਤਬਲਾ ਨਵਾਜ਼ ਵੁਹ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਤ ਮੇਂ ਤਾਲ ਦੇ
ਔਹ ਬਲਾ ਬਾਜ਼ ਵੁਹ ਹੈ ਜੋ ਛਿੱਕਾ ਉਛਾਲ ਦੇ।

ਆਸ਼ਕ ਹੈ ਵੁਹ ਜੋ ਧੂਪ ਮੇਂ ਫੁਰਸਤ ਸੇ ਬੈਠ ਕਰ
ਚੁਨ ਚੁਨ ਕੇ ਜੁਲਫੇ ਯਾਰ ਸੇ ਜੂਏਂ ਨਿਕਾਲ ਦੇ

ਤੁਮਹਾਰੇ ਮਾਇਕੇ ਸੇ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਰਾਹ ਤੱਕ ਤੱਕ ਕਰ
ਮੇਰੀ ਤੋਂ ਆਖ ਬੁੀ ਪਥਰਾ ਗਈ

ਕਿਆ ਤੁਮ ਨਾ ਆਓਗੇ ਤੁਮਹਾਰੇ ਗ਼ਮ ਮੇਂ ਮੁਲ ਬੇਹਾਲ
ਕਾ ਵਾਰਸ ਬੰਧਾਨੇ ਕੋ।

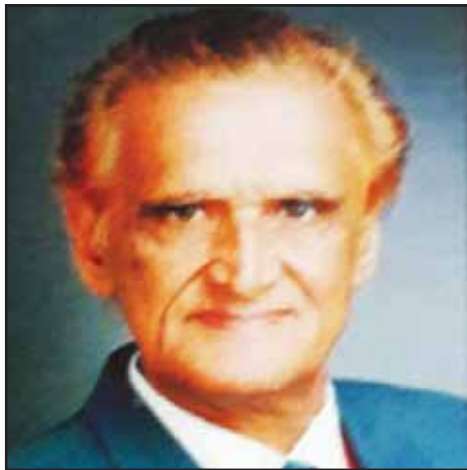
ਪਤੌਸਨ ਪਰ ਪਤੌਸਨ ਆ ਗਈ ਕਿਆ ਤੁਮ ਨਾ ਆਓਗੇ।

ਹੋਰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ ਕੁਲ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ਿਅਰ:
ਜਬ ਹੂਈ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਅਗਵਾ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਦੀ ਬਦਦਵਾ
ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ ਅੱਬ ਐ ਖੁਦਾ ਲੋਡਾ ਜਵਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋ

ਮੌਲਵੀ ਸੇ ਹਸਰ ਮੇਂ ਅਸਕੋਰ ਪੂਛਾ ਜਾਏਗਾ
ਕਹੀਏ ਕਿਤਨੀ ਮੁਰਗੀਓਂ ਕੋਂ ਤੁਮ ਨੇ ਬੇਵਾ ਕਰ ਦੀਆ

ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਨਿਗਾਹੋਂ ਮੇਂ ਚੋਰ ਬੇ
ਠੇਕੇ ਪੇ ਆ ਕੇ ਅੱਬਾ ਕੋ ਅਪਨੇ ਪਿਸਰ ਮਿਲੇ
ਤਿਗਤਮੇਂ ਸਿਆਸਤ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਬੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੇਚਦਾਰ
ਰਫਤਾ ਰਫਤਾ ਛਲ ਕਪਟ ਸੇ ਵੁਹ ਬੁੀ ਆਸਾਂ ਹੋ ਗਈਂ।

ਜਬ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਗਰਮੀ ਪੜਤੀ ਹੋ, ਔ ਲੂ ਮੇ ਚਮਤੀ

ਜਲਤੀ ਹੋ

ਤਬ ਕਿਸੀ ਬਹਾਨੇ ਫਾਰਨ ਕਾ ਇੱਕ ਟੂਰ ਲਗਾਓ ਨੇਤਾ ਜੀ

ਨਿੱਤ ਨਏਂ ਝਗੜੇ ਸਿਆਸਤ ਮੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈਂ ਬਹੁਤ
ਫਿਰਕਾਦਾਰਾਨਾ ਫਸਾਦੋਂ ਕੋ ਬੁੀ ਭਤਕਾਤਾ ਹੂੰ ਮੈਂ।

ਫਾਈਲੋਂ ਚਲਤੀ ਹੈਂ ਕਛੂਆ ਚਾਲ ਸੇ
ਨੋਟ ਬਰਸੋਂ ਤੋਂ ਰਵਾਨੀ ਔਰ ਹੈ।

ਮੈਡੀਕਲ ਮੇਂ ਲੜਕੀਓਂ ਨੇ ਜਬ ਸੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲੀਆ
ਡਾਕਟਰ ਸਭ ਪੜ੍ਹ ਗਏ ਬੀਮਾਰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ

ਲੱਜ਼ਤੋਂ ਸਭ ਉਤ ਗਈਂ, ਸਾਰੀ ਗਿਜਾਏਂ ਛੁਟ ਗਈ
ਭੂਖ ਕੀ ਐਸੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖ ਦੀ ਦੁਰਗਤ ਚਾਏ ਨੇ।

ਇਸ਼ਕ ਮੇਂ ਸਰ ਫੋਤ ਕਰ ਗਰ ਜਾਨ ਏ-ਪਨ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ
ਬੇਹ ਤੇਰੇ ਦੀਵਾਨ-ਓ-ਦਰ ਹੀ ਤੋਤ ਕਰ ਹਮ ਜਾਏਗੇ।

ਜੂਤੀਆਂ ਕਿਉਂਕਰ ਨਾ ਪੜਵੀ ਮੰਦ ਪਰ ਮਰਦੂਦ ਕੋ
ਲਫਜ਼ ਹਰ ਬੇਹੂਦਾ ਬਾ ਕਲ ਰਾਜ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਕਾ।
ਟੀ. ਐਨ. ਰਾਜ ਦੀ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਸਤਰੇ
ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ
ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਐ ਖਿਸਕਤੀ ਕੁਰਸੀ! ਤੇਰੀ ਹੈ ਬੇਕਰਾਰੀ ਹਾਏ ਹਾਏ
ਨਿਆ ਹੂਈ ਆਖਰ ਵੁਹ ਅਪਨੀ ਦੋਸਤ ਦਾਰੀ ਹਾਏ ਹਾਏ।
ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇ ਨਾ ਚਖਾ ਬਾ ਘੁਟਾਲੋਂ ਕਾ ਮਜ਼ਾ
ਰਹਿ ਗਿਆ ਦਿਲ ਪੇ ਮਿਰੇ ਇਕ ਬੋਝ ਭਾਰੀ ਹਾਏ ਹਾਏ
ਕੋਈ ਬੁੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ
ਵਕਫੇ ਵਕਫੇ ਸੇ ਰਹੀ ਹੈ ਤੂੰ ਕੰਵਾਕੀ ਹਾਏ ਹਾਏ।

ਹਰ ਏਕ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਕਾ ਅਪਨਾ ਜਲਾਲ ਹੈ
ਧਰਮ ਓ ਕਰਮ ਕੀ ਮੰਤੀ ਦਾ ਵੁਹ ਇੱਕ ਦਲਾਲ ਹੈ
ਭਗਤਨ ਕੀ ਜੁਲਫੇ ਦੇਖ ਕਰ ਬੋਲੇ ਮਹਾਤਮਾ
ਦੇਵੀ! ਤਮਾਮ ਦੁਨੀਆ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਯਾ ਜਾਲ ਹੈ

ਹੈ ਪਾਸ ਮੇਂ ਰਜਾਈ ਨਾ ਘਰ ਮੇਂ ਲੁਗਾਈ ਹੈ
ਲੰਬੀ ਸ਼ਿਅਰ ਕੈਸੇ ਕਟੇ ਰਾਤ ਜਾਤੇ ਮੇਂ
ਅਬ ਗੁਲ ਰੁਖੋਂ ਕੇ ਘਰ ਸੇ ਨਿਕਲਨੇ ਕੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ
ਸੂਨੇ ਪੜੇ ਹੈਂ ਫੂਲੋਂ ਕੇ ਬਾਗਾਤ ਜਾਤੇ ਮੇਂ

ਹਾਏ ਸੈਲਾਬ ਮੇਂ ਕਰ ਦੇਤਾ ਹੈ ਕਿਆ ਕਿਆ ਪਾਨੀ
ਘਰ ਮੇਂ ਮੁਫਨਸ ਕੇ ਬੁੀ ਘੁਸ ਆਤਾ ਹੈ ਅੰਧਾ ਪਾਨੀ
ਮੋਂਡਕ ਔਰ ਸਾਂਧ ਮਿਰੇ ਰਾਤ ਕੇ ਮਹਿਮਾਂ ਬਨੇ
ਸ਼ਾਮ ਕੇ ਵਕਤ ਹੀ ਜੋ ਆਇਆ ਬਾਤੁ ਕਾ ਪਾਨੀ
ਤੁਮ ਵਜ਼ੀਰੋਂ ਪੇ ਨਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਰਖੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਾ
ਬੇਹ ਮੀਆ ਰਾਜ ਹੈ ਉਨ ਯਾਰੋਂ ਕਾ ਧੰਦਾ ਪਾਨੀ

ਨਹੂੰ ਬਾਤ ਐਸੀ ਮੈਂ ਐ ਖੁਦਾ! ਜੋ ਹੰਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੋ ਜਮਾਲ ਦੇ
ਗਮ ਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੀ ਉਦਾਸੀਓਂ ਕੋ ਹਰ ਏਕ ਦਿਲ ਸੇ
ਨਿਕਾਲ ਦੇ
ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੋ ਸੁਝਾਓ ਦੇ ਕਿ ਸਰੋਪਾ ਰਾਜ ਕੋ ਭੋਟ ਹੋ
ਜੋ ਨਾ ਸਾਲ ਕੋਈ ਬੁੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤੋਂ ਧੋਤੀ ਕੰਧੇ ਪੇ ਡਾਲ ਦੇ

ਜਬ ਸੇ ਆਬਾ ਹੈ ਬੁਢਾਪਾ ਸੁਝਤਾ ਕੁਛ ਬੁੀ ਨਹੀਂ
ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾ ਏਕ ਫੱਟਾ ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਮੰਜ਼ਰ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਏਕ ਅਲੂਤ ਸੀ ਹਸੀਨਾ ਹਮ ਕੋ ਬਾਬਾ ਕਹਿ ਗਈ
ਹਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਖ ਕਾ ਐਨਕ ਕੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਗਿਆ

ਬੈਰ ਨੇ ਲਾ ਸਰਵ ਕਰ ਦੀਏ ਟੇਬਲ ਪਰ ਦੋ ਖਾਨੇ
ਬੀਵੀ ਬੈਠੀ ਬਗਲੋਂ ਝਾਂਕੇ, ਮੀਆ ਲਗੇ ਉਤਾਨੇ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਬੈਰਾ ਬੋਲਾ ਆਪ ਨਾ ਖਾਤੀ ਕਯਾ ਹੈ ਕੋਈ ਲੜਾਈ
ਸ਼ਬਦ ਸੂਨੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕੇ ਤੋਂ ਮਹਿਲਾ ਧੂੰ ਝੱਲਾਈ
ਖਾ ਲੁੰਗੀ ਅਰੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਰਾ, ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਹੁਆ ਉਦਾਸ
ਦਾਂਤੋਂ ਕਾ ਬਸ ਏਕ ਹੀ ਸੈਂਟ ਹੈ ਹਮ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਪਾਸ

ਹੋ ਮੁਬਾਰਕ ਸਾਲ ਕਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਆਪ ਕੋ
ਔਰ ਮਿਲ ਜਾਏ ਨਈ ਕੋਈ ਹਸੀਨਾ ਆਪ ਕੋ
ਹਮ ਦਸੰਬਰ ਮੇਂ ਮਗਰ ਪੁਛੋਗੇ ਹਜ਼ਰਤ ਯੀਹ ਜ਼ਰੂਰ
ਮਿਲ ਗਿਆ ਕਿਆ ਇਸ਼ਕ ਕੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕਾ ਜ਼ੀਨਾ ਆਪ ਕੋ
ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਜ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਉਮਰੇ
ਨਾ ਹਸੀਨਾ ਦੀ ਚਾਹ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਜੀਨੇ
ਦੀ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਰਾਮ ਗਾਹ
ਤਾਂ ਲਭ ਲਏਗਾ! ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ

ਸਵਰਗੀ ਮੌਜ ਮੇਲੇ॥

ਨਿਕਲਨਾ ਖੁਲਦ ਸੇ ਆਦਮ ਕਾ ਸੁਨਤੇ ਆਏ ਬੇ ਲੇਕਿਨ
ਬਹੁਤ ਬੇਆਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਤੇਰੇ ਕੂਚੇ ਸੇ ਹਮ ਨਿਕਲੇ
—ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ

ਮੈਂ ਜਿਸ ਕੋ ਲਗਾ ਦੂ, ਵਹੀ ਜੰਨਤ ਮੇਂ ਚਲਾ ਜਾਏ
ਲਾਇਆ ਹੂੰ ਨਯਾ ਜੂਤਾ, ਮੈਂ ਮਸਜਿਦ ਸੇ ਚੁਰਾ ਕੇ
—ਬੇਗਮ ਹੈਦਰਾਬਾਦੀ

ਐਸੀ ਜੰਨਤ ਕਾ ਕਯਾ ਕਰੇ ਕੋਈ
ਜਿਸ ਮੇਂ ਲਾਖੋਂ ਬਰਸ ਕੀ ਹੂਰੋਂ ਹੋ
—ਦਾਗ਼ ਦਿਲਵੀ

ਮੈਂ ਨੇ ਜੰਨਤ ਹੀ ਕੇ ਛੋਤਾ, ਜੋ ਮਿਲੀ ਸ਼ੇਖ ਕੋ ਹੁਰ
ਮੁਝ ਸੇ ਦੇਖਾ ਨਾ ਗਿਆ ਹੁਸਮ ਨਾ ਰੁਸਣਾ ਹੋਨਾ
—ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ ਨਕਵੀ

ਜੰਨਤ ਮੇਂ ਨਾ ਮੈਂ ਹੈ, ਨਾ ਮੁਹਬਤ, ਨਾ ਜਵਾਨੀ
ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਪੇ ਇਨਸਾਨ ਬਸਰ ਏ ਔਕਾਤ ਕਰੇਗੇ
—ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਅਦਮ

ਘੁਸ ਜਾਉਗਾ ਜੰਨਤ ਮੇਂ, ਖੁਦਾ ਸੇ ਬਸ ਯਹੀ ਕਹਿ ਕਰ
ਯਹੀ ਸੇ ਆਏ ਬੇ ਆਦਮ, ਬੇਹ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਕਾ ਘਰ ਹੈ।
—ਸ਼ੇਖ ਬਹਿਰਾਇਚੀ

ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ: ‘ਦ ਸੈਲ ਐਂਡ ਦ ਸੋਲ’

ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ‘ਜੇਲੂ ਕੋਠਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ’ (ਠਹੜ ਛਪਲਲ ਅਨਦ ਟਹਣੁੱਲ) ਉਸਦੇ 31 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਜੇਲੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ— ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ 2018 ਦੇ ਭੀਮਾ ਕੋਰੋਗਾਓ ਹਿੰਸਾ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਆਤਮਕਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ— ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਕਾਰਕੁਨ, ਦਲਿਤ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਆਈ.ਐੱਮ. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ— ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ (ਅਪਰੈਲ

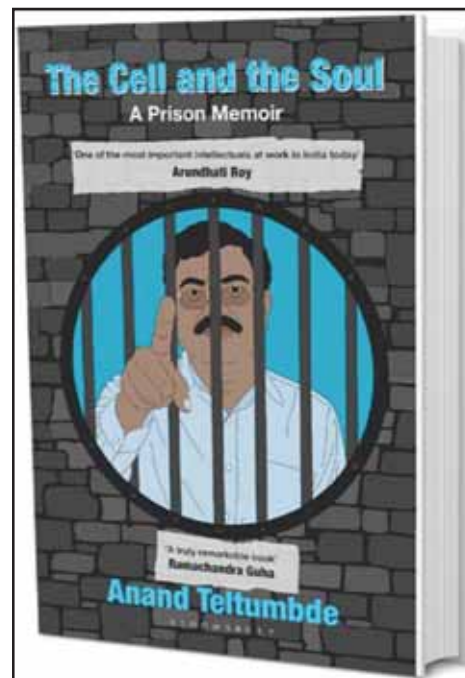
ਇਸੇ ਦਿਨ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਵਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਗੋਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ— ‘ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ, ਮੇਰੀ ਬੇਦਾਗ਼ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜਨਤਕ ਅਕਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।’ ਪਰ ਇਹ ਭਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਿਵਸ ‘ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਵਿਚ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਨਾ ਵਿਲਸਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਾਡਲਿੰਗ, ਸੁਧੀਰ ਧਾਵਲੇ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ੋਮਾ ਸੇਨ, ਮਹੇਸ਼ ਰਾਵਤ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਾਵਰਾ ਰਾਓ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੇ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਅਰੁਣ ਫਰੇਰਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਰਨੋਨ ਗੋਂਜ਼ਾਲਵੇਸ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਈ ਉਘੇ ਕਾਰਕੁਨ ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਉਘੇ ਕਾਰਕੁਨ ਤੇ ਲੇਖਕ ਗੋਂਤਮ ਨਵਲਖਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਵਿਚ 83 ਸਾਲਾ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਕਿਤਾਬ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ— ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਯਵਤਮਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜੂਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨਰਮੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ (ਆਈ.ਆਈ.ਐੱਮ. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ) ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰਾਇਆ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਤੋਂ ਬੀਟੈਕ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸਾਈਬਰਨੈਟਿਕ ਮਾਡਲਿੰਗ ਵਿਚ ਪੀ.ਐੱਚਡੀ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ। ਇਸ

ਵਿਚ ਜੇਲੂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੀੜਾ (ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਮਾ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ) ਅਤੇ ‘ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ’ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਅਤੇ ਲੌਕਡਾਊਨ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਤਲਜਾ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ‘ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸਟੈਂਸਿੰਗ’ ਕਹਿਣੀ ਸੌਖੀ ਪਰ ਕਰਨੀ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ, ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ, ਛੋਟੇ

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ‘ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵਰਾਵਰਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਵਰਗੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੰਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਵੀ ਹਨ।

ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 185 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਉਣਗੇ— ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ ਨੂੰ ਤਿੱਖੇ ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ।

ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਦੇ ਭਰਾ ਮਿਲਿੰਦ (ਉਘਾ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਮਿਲਿੰਦ ਤੇਲਤੁੰਬਡੇ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਜਾਨਣ ਮੌਲਵੀ !

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਜਾਨਣ ਮੌਲਵੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਉਂ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ

ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਇਤਿਕਾਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਹਿਜ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਭੰਗੀਆਂ ਨੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਸੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਵੀਰਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਦਫਨਾਇਆ ਸੀ? ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਲਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਮਾਜ਼-ਏ-ਜਨਾਜ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏਸਰ
ਫੋਨ: 98143 21087

ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ੇ ਜਨਾਜ਼ਾ ਖਵਾਜ਼ਾ ਸਰਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੀ?

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੌਰ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਿਉਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ? ਉਸ ਓਪਰ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਫਤਵੇ ਤੱਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਵਾਦ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਦਾ ਖੁੱਲਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਓਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਹੀ ਓਸ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਰੱਬ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਚ ਅਮਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਸੰਤ ਸਨ। ਓਹ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਦੇ ਕਲਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ ਸੂਫ਼ੀ ਰਹੱਸਵਾਦ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀ ਕਾਬਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ: 'ਮੌਕੇ ਗਿਆ ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਨਾਹੀ', ਭਾਵੇਂ ਸੋ-ਸੋ ਜੁੱਮੇ ਪੜ੍ਹ ਆਈਏ'...ਗੰਗਾ ਗਿਆ ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਨਾਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਸੋ-ਸੋ ਗੋਤੇ ਖਾਈਏ। ਗਯਾ ਗਿਆ ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਨਾਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਸੋ-ਸੋ ਪੰਡ ਪੜ੍ਹਾਈਏ...ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਗੱਲ ਤਾਰੀਖ਼ ਮੁੱਕਦੀ ਜਦੋਂ 'ਮੈਂ' ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਗਵਾਈਏ।'

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਫਰਖਾਦਲੀ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਸੀ। ਸੱਚੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਸ਼ਿਦਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਰਾ ਦੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਲੰਘ ਗਿਆ। ਓਹ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ-ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਜਾ

ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਕ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਫੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦੀ ਹੈ: ਉਮਰ ਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮਸੀਤ, ਅੰਦਰ ਭਰਿਆ ਨਾਲ ਪਲੀਤੀ। ਕਦੇ ਨਮਾਜ਼ ਵਹਦਤ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਹੁਣ ਕਿਓਂ ਕਰਨਾ ਏ ਪਾਹਤਾ ਧਾਤੋ-ਧਾਤ। ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਬਹਾਰ॥

ਫੋਕੇ ਰਸਮੇ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਤਿਖੀ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੁੱਲਾ ਮੁਲਾਣੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾ ਬੋਲੇ। ਪਰ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਓਹ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੁੱਝ ਇੰਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ:

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮੱਤੀਂ ਦੇਂਦੇ,
ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤੂੰ ਜਾ ਬਹਿ ਵਿਚ ਮਸੀਤ...
ਵਿਚ ਮਸੀਤਾਂ ਕੀ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ,
ਜੇ ਦਿਲੋਂ ਨਮਾਜ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ...
ਬਾਹਰੋਂ ਪਾਕ ਕੀਤੇ ਕੀ ਹੁੰਦਾ,
ਜੇ ਅੰਦਰਿ ਨਾ ਗਈ ਪਲੀਤੀ...
ਬਿਨ ਮੁਰਸ਼ਦ ਕਾਮਲ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ,
ਤੇਰੀ ਐਵੇਂ ਗਈ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ॥

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਮੌਲਵੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ, ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

'ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜਨਾਬ? ਕੀ ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਇੰਝ ਦਾ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਕੀਰ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

ਮੌਲਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:
ਮੰਦਿਰ ਢਾਹ ਦੇ, ਮਸਜਿਦ ਢਾਹ ਦੇ,
ਢਾਹ ਦੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਢਹਿੰਦਾ॥
ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਢਾਹੀਂ,
ਰੱਬ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ॥
ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਗਲਤ ਕੀ ਹੈ?

ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਕਰਦਾ ਏਂ ਨਾ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂਦਾ ਏਂ, ਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਏਂ। ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਫਤ ਲਓ ਇਹਨੂੰ, ਅੱਜ ਮਸੀਤ ਲੈਕੇ ਕੇ ਜਾਣਾ ਏ। ਜਿਹੜੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਫਤ ਲਿਆ ਤੇ ਹੱਥ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ

ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਹ ਇਨਾਇਤ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗਿਓਂ ਦੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉਗੇ।

ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੈਨੂੰ ਬੈਲ ਘੜੀਸ ਕੇ ਲੈਕੇ ਕੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਤੇਰੀ ਖ਼ਿਦਮਤ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਗਏ ਤੇ ਘੜੀਸ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਮੂੰਹ ਲਹੂ-ਲਹਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਦਨ ਛਿੱਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹ ਇਨਾਇਤ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਮੌਲਵੀ ਜੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਠਹਿਰ ਜਾਓ ਜ਼ਰਾ, ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਦਾ ਘਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਏ। ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਾਹ ਇਨਾਇਤ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਓ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਹੋਇਆ? ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ...ਇੱਕ ਕੰਮ ਜੱਗ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖੀਆਂ ਲਾਈਆਂ।

ਲੋਕੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੈਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਮਾਰਨ,
ਮੈਨੂੰ ਹੁਰਾਂ ਦੇਣ ਵਧਾਈਆਂ॥
ਦਿਲ ਯਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਬਾਜ਼ੋਂ ਰੱਜਦਾ ਨਈ,
ਦਿਲ ਯਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਬਾਜ਼ੋਂ ਰੱਜਦਾ ਨਈ॥
ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ

ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ,
ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ...
ਦੀਦਾਰ ਕਰਾ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਾਂ,
ਦੋਨੋਂ ਫਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਅਦਾ,
ਕਿਹੜਾ ਦੀਦਾਰ ਮਾਹੀ ਦਾ ਫਰਜ਼,
ਅਵੱਲ ਛੱਡ ਨਮਾਜ਼ ਨਿਭਾਵਾਂ ਕਿਸ ਵੇਲੇ
ਜਿਹੜੇ ਯਾਰ ਦਾ ਦਰਸ਼ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ
ਉਹ ਅੱਖ ਬੇ ਹਯਾ ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ,
ਜਿਹੜੇ ਲੰਘ ਗਏ ਨੇ ਯਾਰ ਦੀ ਯਾਦ ਬਿਨਾ,
ਓਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਰਾਮ ਤੇ ਸਾਹ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ॥

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਕਤ ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਜਨਾਜ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਹ ਫਤਵਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਓਸਦਾ ਨਿਕਾਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਨਾਲੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੇ ਕੁਆਰੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਾਪ ਕੁਆਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੇ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਦਫਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ੇ-ਜਨਾਜ਼ਾ ਫਿਰ ਖਵਾਜ਼ਾ ਸਰਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ। ਹੀਜ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਭੰਗੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਕਸੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਵੀਰਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗ਼ਮਨਾਮ ਕਬਰ ਕੋਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਸਦਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਉਹੀ ਸ਼ਹਿਰ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਓਹ ਮੌਲਵੀ ਕੌਣ ਸੀ, ਜਾਂ ਚੌਧਰੀ ਕੌਣ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਫਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਓਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕ ਕੌਣ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਓਹ ਸਭ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਸਫਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰੋਤਾਂ ਅਕੀਦਤਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਨੇ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗ਼ਮਨਾਮ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਰਹੇਗਾ:

'ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਅਸਾਂ ਮਰਨਾ ਨਾਹੀਂ,
ਕਬਰ ਪਿਆ ਕੋਈ ਹੋਰ।
ਮਤਲਬ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ, ਓਹਦੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੰਮ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਲੇਖਕ ਅਮਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ, ਕਾਫੀਆਂ, ਕੀਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੀਏ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ।

ਆਰਗੈਨਿਕ ਫੂਡ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦਾ ਗੌਰਖ ਪੰਦਾ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਰਗੈਨਿਕ ਫੂਡ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਚਲਾਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਫਰਾਡ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਗੈਨਿਕ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ ਲਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਨਾਜ (ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਮੱਕੀ ਆਦਿ) ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਰਗੈਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀਏ ਇਹ ਪਹਿਚਾਣ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਆਰਗੈਨਿਕ ਅਨਾਜ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਏ.ਆਈ.ਜੀ. (ਰਿਟਾ)
ਫੋਨ: 95011-00062

ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਹੀ ਮਿਸਾਲ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਖਾਦਾਂ, ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਤੇ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਣਕ ਦਾ ਔਸਤ ਝਾਤ 20 ਕਵਿੰਟਲ (50 ਮਣ, 2000 ਕਿੱਲੋ) ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਕਣਕ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਗੋਹਾ ਜਾਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਠਾਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗਾਂ ਦੇ ਮੂਤਰ ਅਤੇ ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਝਾਤ 5-6 ਕਵਿੰਟਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ।

ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਡਾਈ ਉੱਪਰ ਹੀ ਨੌਂ-ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ 5-6

ਕਵਿੰਟਲ ਵੀ ਝਾਤ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਣਕ ਨੂੰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੀਤੇ (ਤੇਲਾ ਆਦਿ) ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸਿਸਟਮ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਐਨਾ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਸਪਰੇਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਲਉ ਕਿ ਗਾਂ ਮੂਤਰ, ਨਿੱਮ ਅਤੇ ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੈਵਿਕ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਕਰਨਗੇ? ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਣਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਟ ਸਾਲ 2025-2026 ਲਈ 2425 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਵਿੰਟਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਗੈਨਿਕ ਕਣਕ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜੇ ਆਮ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ 5 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਰੇਟ ਜੈ ਕਿ 12000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਦੇਸੀ ਤੇ ਆਰਗੈਨਿਕ ਦੋਸ ਕੇ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਣਕ 4-5 ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਵਿੰਟਲ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਜਿੰਨੀ ਚਾਹੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਨੀ ਕਣਕ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੀ ਕਣਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੌਂ-ਸਵਾਰ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਕਣਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਬਤੌਰ ਐਸ.ਪੀ. ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਬੋਹਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਰਗੈਨਿਕ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਕਣਕ ਨਿੱਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਣਕ ਲਈ ਖਾਦ ਜਾਂ ਕੀਟ-ਨਾਸ਼ਕ ਜਾਂ ਨਦੀਨ-ਨਾਸ਼ਕ ਵਰਤਦੇ ਓ? ਉਹ ਤਤਾਕ ਦੇਣੀ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਮਤਲਬ ਈ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਆਰਗੈਨਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਖਾਦ ਅਤੇ ਸਪਰੇਅ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ

ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਓ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਤੇਰੀ ਤਕਰੀਬਨ 40-50 ਏਕੜ ਕਣਕ ਕਾਲੀ ਸ਼ਾਹ ਖੜ੍ਹੀ ਆ ਤੇ ਤੂੰ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੁਬੱਚੇ ਵਿਚ 8-10 ਲੀਟਰ ਲੱਸੀ ਵਾਲਾ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜੌਂਧਰ ਵਰਗੇ ਕਰਤੋਂ ਨਦੀਨ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਨਦੀਨ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਸਪਰੇਅ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਮੂਤਰ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਬਿਨਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਜਾਂ ਸਪਰੇਅ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਣਕ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧੂਆਂ-ਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਠਕ-ਠਕਾ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਦ, ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕ ਤਾਂ ਵਰਤਣੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਘੱਟ ਵਰਤਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਮੋਹਾਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ

ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਅੱਠ-ਦਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰ ਧੌਂ-ਸੁਕਾ ਕੇ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਮਾਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੰਕਟ: ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਆਸ

ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਣਾਅ ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ, ਹਰ ਧਮਕੀ ਤੇ ਹਰ ਹਰਕਤ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ— ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ,

ਮਨਮੀਤ ਕੱਕੜ, ਮੋਹਾਲੀ
ਫੋਨ: +91 79863-07793

ਜਿਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇਗੀ।

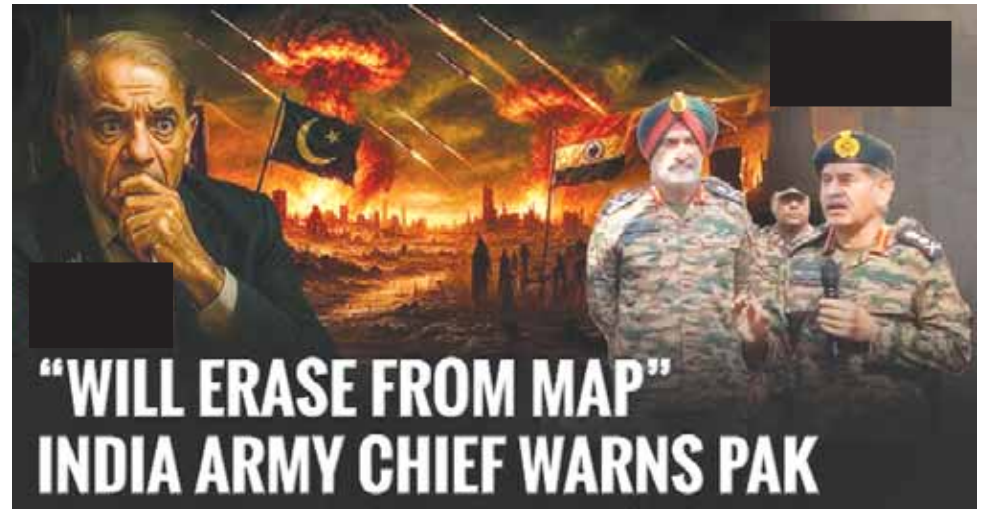
3 ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਉਪੇਂਦਰ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਜਿਵੇਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਗੂੰਜ ਉੱਠੀ। 'ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ 1.0 ਵਰਗਾ ਸਬਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ', ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਰਹੱਦੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ— ਕੋਈ ਵੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ। ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਜੰਜੀਰਾਂ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਰਤੀ ਵਾਯੂਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਏਅਰ ਚੀਫ਼ ਮਾਰਸ਼ਲ ਏ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਤੀਰ ਛੱਡਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਈ 2025 ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼—

ਐਫ-16 ਅਤੇ ਜੇਐਫ-17 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 'ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਜਿੰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਨ— ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਭਾਗ ਆਈ.ਐਸ.ਪੀ.ਆਰ. ਨੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਨਾ ਵਖਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਟਕਰਾਅ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ 'ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ' ਲਿਆਏਗਾ। 'ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਤੇ ਇਹ ਭਰਮ ਤੋੜ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਜੰਗ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਣਗੇ।' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੀ ਚੀਸ ਸਨ, ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਖਵਾਜਾ ਆਸਿਫ਼ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਪਾਇਆ। 'ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਪਸ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਨਜ਼ ਕੱਸਿਆ। 'ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿਚ ਕਬਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀਆਂ 'ਲਾਲ ਰੇਖਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਬਰ ਛੱਡਣਾ ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ 'ਬਿਨਾਂ ਸਬਰ ਦੇ ਪੁਰਾ ਜਵਾਬ' ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਜੰਗੀ ਸ਼ੇਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਜ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਤੇ ਹਰ ਗਰਜ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸਮਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਮਾਹਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ, ਇੱਕ ਡਰੋਨ ਹਮਲਾ, ਜਾਂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਵੀ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਈ 2025 ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ। ਹੁਣ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲਾ ਟਕਰਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ, ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਜੰਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨਾਪਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਜੋ ਸੁਆਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇ।

ਹੁਣ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਡਿਪਲੋਮੈਸੀ 'ਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਨਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਸਰਹੱਦ ਦਾ ਹਰ ਧਮਾਕਾ, ਹਰ ਡਰੋਨ, ਹਰ ਸੈਨਿਕ ਹਲਚਲ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਜੰਗੀ ਬੋਰਡ ਦਾ

ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ— ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਰੁਕ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਬਰੂ-ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ— ਇਹ ਹੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੀਮਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਚੀਸ ਨਾਲ ਨਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਧਮਕੀਆਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਤਬਾਹੀ ਹੀ ਹੱਥ ਲੱਗੇਗੀ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੀ ਇਕੱਲਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਜੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੁੜ ਨਾ ਬਣਾਈ, ਤਾਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ, ਸਗੋਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਬੇਦਰਦ ਲੋਕ

ਰਹੇ ਬੀਜਦੇ ਕੰਡੇ ਜੋ ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਲਈ,
ਮੌਤ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ 'ਤੇ ਮਧੋਲਾ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।

ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ,
ਖੌਫ਼ ਨ ਖਾਂਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨ ਹਾਅ ਭਰਦੇ ਲੋਕ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਸਰਕਾਰ,
ਘਰ ਘਰ ਪੈਂਦੇ ਵੈਣ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।

ਖਾਣੇ 'ਚ ਕਰਨ ਮਿਲਾਵਟ ਜੋ ਪੈਸੇ ਖਾਤਿਰ,
ਸਿਹਤ ਦੇ ਹਨ ਵੈਰੀ, ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਦੇ ਲੋਕ।

ਧੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਖਪਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਮੰਗਦੇ ਜੋ ਲੋਕ,
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਆਖਣ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕ।

ਕਤਲ ਬੇਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਰ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ,
ਹੇਠੀ ਧਰਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖ ਨਾ ਡਰਦੇ ਲੋਕ।

ਖੋਹ ਕੇ ਹੱਕ ਗਰੀਬ ਦਾ ਸੇਠ ਬਣੇ ਨੇ ਅੱਜ,
ਲੱਖ ਮਹਾਰਾਜੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰੋਂ ਮਰਦੇ ਲੋਕ।

ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਹੋਏ ਡੋਗਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬੋਲਦੇ,
'ਰਣਜੀਤ' ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਲਈ ਬੇਦਰਦੇ ਲੋਕ।

ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਲੁੱਟ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੁਸਨ ਸੱਸੀ ਦਾ,
ਸਵੇਰੇ ਨਾ ਲੱਭਦੇ ਪੁੰਨੂੰ ਜਿਹੇ ਬੇਪਰਦੇ ਲੋਕ।

ਫਸ ਮੰਝਧਾਰ ਝਨਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬ ਗਈ ਸੋਹਣੀ,
ਕੱਚੇ ਘੜੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਮਹੀਵਾਲ ਤਰਦੇ ਲੋਕ।

ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਇਸ਼ਕ 'ਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਲੈ ਉਡਿਆ,
ਘੁਮੰਡ 'ਚ ਮਿਰਜ਼ੇ ਵਾਂਗ ਕਦੋਂ ਮਰਦੇ ਲੋਕ।

ਮਗਰ ਇਸ਼ਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੈ ਹੱਡੀਂ ਰਚਿਆ,
ਤੇ ਪਾਕਿ-ਮੁਹੱਬਤ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨੇ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।

ਕਦਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇ,
ਪੈ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵੱਸ ਪੁੱਜਦੇ-ਸਰਦੇ ਲੋਕ।

ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਅੱਜ ਭੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਗਵਾਹੀ,
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੂਸਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।

ਤੱਕੀਏ ਜਦੋਂ ਨਸਲਘਾਤ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਦੀ,

ਕਾਵਿ -ਕਿਆਰੀ

ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਹੈ ਕਿੰਨੇ ਮਰਦੇ ਲੋਕ।

ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਘਾਤੇ -ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ,
ਜੰਗਬਾਜ਼ ਨੇਤਾ, ਕਤਾਰ ਲੰਬੀ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਰਹਿਮਤ

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ।
ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
ਦਿਨ ਮੈਂ ਕੱਟਦਾ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਚ ਹਲੀਮੀ ਦੇ,
ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਉਮੈ ਦਾ ਕੋਈ ਤਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਜਿਹੜੇ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਸੀ,
ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਆਖਣ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੱਖ ਐਬ ਹੋਣਗੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ,
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਖੂਨ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਦ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦੌੜੇਗਾ,
ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਆਉਣਾ ਮੈਂ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
ਲੋਕਾਂ ਭਾਣੇ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਮੈਂ,
ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ ਕਿ ਹਾਲੇ ਹੋਇਆ ਆਗਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਸਾਧੂ ਉਦ ਤੱਕ ਹੀ ਸਾਧੂ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਏ,
ਜਦ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਕੁ-ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
-ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ 'ਮਹਿੰਦਪੁਰੀਆ'
ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਫੋਨ: +13604481989

ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਕ

ਇਹ ਕੇਹੀ ਹਵਾ ਹੈ! ਇਹ ਕੇਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਹੈ!
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਆਵੇ, ਆ ਜਾਂਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸੂਹਾ ਉਹ ਸੂਰਜ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ।
ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕੋਇਲ ਕੋਈ ਬੋਲੇ।
ਬਿਰਹਨ ਹੈ ਦੇਦੀ, ਜਿਉਂ ਕੋਈ ਸਦਾ ਹੈ।

ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਲੈ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ।
ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਛੜਣਾ, ਦਿਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਢਲਣਾ।
ਰੁਕਿਆ ਉਦੋਂ ਵੀ ਨਾ, ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।
ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ, ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਨੇ।

ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਕ, ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਡੱਸਦੇ ਨੇ।
ਵਿਛੜ ਗਿਆਂ ਦਾ, ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਬੜਾ ਹੈ।

ਉਹ ਪਲ ਮੈਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।
ਰੁੱਗ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ, ਇਕ ਭਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਹੱਥ, ਕੱਲ੍ਹ ਲੰਘਿਆ, ਕਦ ਆਇਆ ਭਲਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਹੀ ਹਵਾ ਹੈ! ਇਹ ਕੇਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਹੈ!
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਆਵੇ, ਆ ਜਾਂਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੈ।

-ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'

ਕਾਸ਼ ! ਅੱਜ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ

ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਮਾਂ
ਅਕਸਰ ਹੀ ਜਦੋਂ
ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ
ਜਾਂ ਯਾਰਾਂ ਬੇਲੀਆਂ ਸੰਗ
ਐਵੇਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ
ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਸੀ
ਘਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰਾਂ ਤੋਂ
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਦੀ ਮਮਤਾ
ਰਾਹ ਤੱਕਦੀ ਤੱਕਦੀ
ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ
ਫਿਰਨੀ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ
ਤੇ ਫਿਰ ਮੇਨ ਰੋਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਮਾਂ।

ਸੋਚਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀਆਂ 'ਚ
ਗੁਆਚੀ ਮਮਤਾ
ਧੁੰਦਲੀ ਐਨਕ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ
ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ
ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ
ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਬੱਤੀ ਨੂੰ
ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਤੱਕਦੀ
ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਂਦੀ
ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ
ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਇਆ ਹੈ
ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹੀਂ ਪੈਰੀਂ
ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਪੈਂਦੀ
ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ
ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਕਲਦਾ
ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ

ਫਿਰ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ
ਬੇਬਸੀ 'ਚ ਹਉਕੇ ਭਰਦੀ
ਆਪੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ।

ਖਵਰੇ ਕਿਉਂ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਏ
ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ
ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ
ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ
ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੋੜ ਮੁੜਦਾ
ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ 'ਚ ਖੜੀ
ਉਡੀਕਦੀ ਦੇਖ
ਐਵੇਂ ਹੀ ਉਂਚੀ ਬੋਲ ਉੱਠਦਾ
ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਏਂ ਮਾਂ ਤੂੰ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ
ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੋ ਲੈਣੇ ਸੀ।

ਤਾਂ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ
ਨਾ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ
ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਹਿਨੂਰ ਏ
ਤੂੰ ਏ ਤਾਂ ਜਹਾਨ ਏ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਲਾ ਮੇਰਾ ਕੌਣ ਏ
ਤੇ ਫਿਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ
ਮਾਂ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਕੇ
ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ
ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੋੜ ਮੁੜਦਿਆਂ
ਭੁੱਚਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਕਾਹੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਵੀ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਖੜੀ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ
ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੀ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ
ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
ਕਾਸ਼! ਅੱਜ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ
ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ
ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਆਖਦਾ
ਕਿ ਮਾਂ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਲੇਟ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ
ਕਾਸ਼! ਅੱਜ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ...।
-ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਲਾਸਾਨੀ'
ਫੋਨ: 98724-39278

ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਜਾਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀ ਹੈ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ?

‘ਨਾਮ’ ਅਤੇ ‘ਬਾਣੀ’ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਨ। ‘ਬਾਣੀ’ ਅਸਾਨੂੰ ‘ਨਾਮ’ ਜਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤੱਥ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ‘ਨਾਮ’ ਨਾ ਜਪੀਏ; ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਵਿਅਰਥ ਬਣ ਕੇ, ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨਯੋਗ: ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ “ਰਸਨਾ ਜਪੀਐ ਏਕੁ ਨਾਮ” (ਮ. ੫)।

ਬਾਣੀ: ‘ਨਾਮ’ ਜਪਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਸਾ ਦੀਪਕ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਾਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਲਕਸ਼ ‘ਮੁਕਤੀ’; ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ‘ਬਾਣੀ’ ਅਸਾਨੂੰ ‘ਨਾਮ’ ਜਪਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ‘ਬਾਣੀ’

ਠਾਕੁਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ

ਅਸਾਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਲਾਭ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਪਰ, ‘ਬਾਣੀ’ ਖੁਦ ‘ਨਾਮ’ ਨਹੀਂ। ‘ਨਾਮ’ ਤਾਂ ਉਹ ‘ਗੁਰਮਤ੍ਰ’ ਹੈ; ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕੰਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ “ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਓ ਭ੍ਰਮੁ ਨਾਮਿਓ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦੀਓ ਗੁਰ ਕਾਨ” (ਮ. ੫), ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦੀਓ ਰਹਿ ਨਾਮ” (ਮ. ੫)।

ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ: ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ’ ਤੋਂ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ; ਉਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਜਿਹੜੀ ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਕਰ ਕੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ “ਰਸਨਾ ਜਪੈ ਨ ਨਾਮੁ ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਕਰਿ ਕਟੀਐ” (ਮ. ੫)। ਜਿਸ ਘਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨਾ ਜਪਿਆ ਜਾਵੇ; ਉਹ ਵੱਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਭੀ ਉਜਾੜ ਸਮਾਨ ਹਨ “ਜਿਥੇ ਨਾਮੁ ਨ ਜਪੀਐ ਮੇਰੇ ਗੋਇਦਾ ਸੇਈ ਨਗਰ ਉਜਾੜੀ ਜੀਉ” (ਮ. ੫)। ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ; ਉਹ ਵਿਸਟਾ (ਮਨੁੱਖੀ ਗੰਦਗੀ) ਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਵਿਸਟਾ ਵਿਚ ਹੀ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ “ਮਨਮੁਖ ਨਾਮੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਪਤਿ ਜਾਇ”। ਸਬਦੇ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਓ ਲਾਗੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ”। ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਪਵਹਿ ਵਿਚਿ ਵਿਸਟਾ ਸੇ ਵਿਸਟਾ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇ” (ਮ. ੩)। ਜਿਹੜੇ ਮਨਮੁਖ ਮਨੁੱਖ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ, ਨਾਮ

ਦੀ ਥਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਬੁੱਕਾਂ ਪੈਦੀਆਂ ਹਨ “ਜਿਤੁ ਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਨ ਉਚਰਹਿ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਰਸ ਖਾਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਏਵੈ ਜਾਣੀਐ ਤਿਤੁ ਮੁਖਿ ਬੁਕਾ ਪਾਹਿ” (ਮ. ੧)।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਬਹੁਤ ਥਾਂ ਉਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਲਾਭ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ: ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੀਆ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ “ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖੁ ਊਪਜੈ ਦਰਗਾਹ ਪਾਈਐ ਥਾਉ” (ਮ. ੫)। ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਪਾਪ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ “ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ ਕੋਟਿ” (ਮ. ੫)। ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਰ ਕੇ, ਕੰਮ ਵਿਚ ਅਟਕਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ “ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਕਬ ਪਰੈ ਨ ਭੰਗੁ” (ਮ. ੫)। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਰੋਗ, ਫਿਕਰ, ਦੁੱਖ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ “ਰੋਗ ਸੋਗ ਸਭਿ ਦੇਖ ਬਿਨਸਹਿ ਜਪਤ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰੀ” (ਮ. ੫)। ਦਿਨ-ਰਾਤ ਹਰੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ, ਮਨੁੱਖ ਮਨ ਚਾਹਿਆ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ “ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਜਪਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਫਲ ਪਾਇ” (ਮ. ੫)।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਰੇ “ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ” (ਮ. ੫) ਅਤੇ “ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ” (ਮ. ੩) ਵਰਗੀਆਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਬਾਣੀ ਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤਾਂ ਚਾਰ ਕੁ ਹੀ ਲੱਭਣਗੀਆਂ। ਪਰੰਤੂ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ “ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ; ਉਥੇ ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਘਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਉਜਾੜ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਜਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਰਸਨਾ ਬਾਣੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਰਸਨਾ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਕਰਕੇ ਕੱਟੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਦਿ”।

ਅੱਜ-ਕਲ, ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ‘ਨਾਮ ਜਪਣ’, ‘ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ’ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ, ਮੰਨਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ; ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਸੀਂ ‘ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ/ਗੁਰਮੁਖ’ ਤਾਂ ਹੀ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕਾ ਆਦੇਸ਼, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ: ‘ਨਾਮ ਜਪਣ’ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਥਾਂ ਉਤੇ: ‘ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ’ ਕਰਨਾ ਭਾਵ: ਪ੍ਰਭੂ ਸੋਭਾ, ਹਰੀ ਜਸ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਦੀ ਹਰ

ਪੰਕਤੀ; ਪ੍ਰਭੂ-ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਹੈ ‘ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ’ (ਮ. ੩)। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ: ਹਰੀ ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਗਾਓ। ਪਰੰਤੂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਗਾਉਣ ਦਾ: ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ; ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਅਤੇ ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਨਾ ਜਪਣ ਦੀਆਂ ਹਾਨੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ; ਬਾਣੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਹਾਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ; ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਕੁ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਲਾਭ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ: ‘ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ’ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪਉਤੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ “ਅਨੰਦ ਸੁਣਹੁ ਵਡਭਾਗੀਹੋ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਆ ਉਤਰੇ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ॥ ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ॥ ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੀ॥ ਸੁਣਤੇ ਪੁਨੀਤ ਕਹਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ॥ ਬਿਨਵੈਤਿ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣ ਲਾਗੇ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ” (ਮ. ੩) ਭਾਵ: ‘ਅਨੰਦ’ ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਖ, ਰੋਗ, ਕਲੇਸ਼ ਮਿਟ ਕੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ, ਰਸ-ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰੰਤੂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੀ, ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ, ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼; ‘ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ’ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ, ਜਾਂ ਹਸਤਾਲਿਖਤ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਨਾਮ-ਜਪਣ ਦਾ ਅਤੇ ਹਰੀ-ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਹੈ: ‘ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗ’ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਕਰਨ, ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ-ਜਪਣ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ, ਜੋ ਦੋ ਆਦੇਸ਼; ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ’ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸੀ! ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ,

ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਜ਼ਰੂਰ ਜਪਿਆ ਕਰੋ “ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਜਪਉ ਨਾਮੁ ਇਹੁ ਕਰਮੁ ਕਮਾਵਉ” (ਮ. ੫), ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਜਪਉ ਹਰਿ ਹਰੀ” (ਮ. ੫)। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹਰੀ ਜਸ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ, ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਹੈ: ਕੀਰਤਨ ਕਰੋ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ “ਸਾਧਸੰਗਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵੈ” (ਮ. ੫), “ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਣੈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵੈ” (ਮ. ੫) ਆਦਿ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼: ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਪੰਕਤੀਆਂ; ਹਰੀ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਕੀਰਤਨ’ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਪੰਕਤੀਆਂ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਜੋ ਕਬਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ‘ਵਿਅੰਗ’ ਹੈ “ਰੋਟੀਆਂ ਕਾਰਣਿ ਪੂਰਹਿ ਤਾਲ॥ ਆਪੁ ਪਛਾਤਹਿ ਧਰਤੀ ਨਾਲਿ” (ਮ. ੧), “ਗਜ ਸਾਵੇ ਤੋ ਤੋ ਧੋਤੀਆਂ ਤਿਹਰੇ ਪਾਇਨਿ ਤਗ॥ ਗਲੀ ਜਿਨਾ ਜਪਮਾਲੀਆ ਲੋਟੇ ਹਥਿ ਨਿਬਗ” (ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ 476)। ਕਿਤੇ ‘ਇਤਿਹਾਸ’ ਹੈ “ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ” (ਮ. ੧), “ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ ਜੋਰੀ ਮੰਗੇ ਦਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ” (ਮ. ੧)। ਕਿਤੇ ‘ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ’ ਹਨ “ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ ਸਰਮੁ ਪਤੁ ਝੋਲੀ ਧਿਆਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਬਿਭੂਤਿ॥ ਖਿਥਾ ਕਾਲੁ ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ ਜੁਗਤਿ ਡੰਡਾ ਪਰਤੀਤਿ॥ ਆਈ ਪੰਥੀ ਸਗਲ ਜਮਾਤੀ ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ” (ਮ. ੧), ਕੁਸੰਗਤਿ ਬਹਿ ਸਦਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵਹਿ ਦੁਖੇ ਦੁਖੁ ਕਮਾਇਆ” (ਮ. ੩) ਆਦਿ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਕਤੀਆਂ ਹਰੀ ਸੋਭਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ‘ਕੀਰਤਨ’ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਢੁਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ।

ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: “ਨਿਤ ਉਠਿ ਗਾਵਹੁ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਬਾਣੀ” (ਮ. ੫) ਅਤੇ “ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ” (ਮ. ੩) ਆਦਿ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ “ਹਰੀ ਜਸ” ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਗਾਵੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਗਾਉਣੀ ਹੈ “ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ ਮਨਾ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸੇਵਿ ਪਿਆਰਿ” (ਮ. ੫)। ਕਿਉਂਕਿ, ‘ਕੀਰਤਨ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ‘ਸੁਰ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਹਰੀ ਜਸ’ ਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰੀ ਜਸ ਗਾਉਣਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਾਨੇ ਤਿਹ ਕੀਏ ਜਿਹ ਪ੍ਰਭ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ” (ਮ. ੯)। ਹਰੀ ਕੀਰਤ (ਸੋਭਾ/ਜੱਸ) ਦੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਹਨ: “ਤੂ ਬੇਅੰਤ ਤੇਰੀ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈਐ ਸਭੁ ਤੇਰੇ ਖੇਲੁ ਦਿਖਾਉ” (ਮ. ੫),

“ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੇ ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਸੋਹਨਿ ਤੇਰੇ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ” (ਮ. ੧), “ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ ॥ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ਤੇਰਾ ਕੋਤਾ ਕੇਵਡੁ ਚੀਰਾ” (ਮ. ੧) “ਤੂ ਦਾਤਾ ਦਾਤਾਰੁ ਤੇਰਾ ਦਿਤਾ ਖਾਵਣਾ” (ਮ. ੪), “ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਧਨੀ” (ਮ. ੫) ਆਦਿ।

ਇਸ ਕਰ ਕੇ, ਸਾਰੇ ‘ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ’ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ: ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ; ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ (ਹਰੀ ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ) ਉਪਰ ਵੱਧ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਉਤੇ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ (ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰ ਨਹੀਂ) “ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਨਿਤ ਗਾਵਣੇ ਨਿਰਮਲ ਸਾਚੇ ਨਾਇ (ਮ. ੫), “ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜਿਤੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਵੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ” (ਮ. ੪)। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਉਸੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਪਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਦੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਨੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਸੱਜਣ 40 ਦਿਨ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ), ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਨੇ: ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਠੀਕ ਹਨ। ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ-ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਉਤੇ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲਾ ਕੇ; ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਉਤੇ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਮੈਂ, ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਕਿਤ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਵਾਸਤੇ; ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਕਰਨ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਕੇ, ਆਪ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ ਜੀ।

ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਬੂਤਰ ਫੜਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦਾ, ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੇ ‘ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਐਸੀ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰੀ ਕਿ ਜਾਲ ਹੀ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 45-ਸੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਲਾਕ ਵਿਚ 124 ਮਕਾਨ ਹਨ। ਨੇੜਲੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਲੋਕ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਉਂ ਅਜੀਬ ਵਤੀਰਾ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਆਏ ਸੀ, ਇਹੀ ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਬਲਾਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਦੋ ਮੂੰਹ ਹੋਰ ਪਾਸੇ, ਦੋ ਦੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਕੁੱਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਟੀਮ ਦਾ ਹਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਲਾਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਇਕ-ਇਕ ਗੇਟ ਹੈ। ਇਕ ਗੇਟ ਕੋਲ ਤਾਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਹਿੰਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਰੱਬ ਆਸਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਰ ਘਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 250-250 ਰੁਪਏ ਚੌਕੀਦਾਰ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਦਿਨ-ਰਾਤ ਲਈ ਦੋ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 250 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਗਈ ਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ-ਚੇਅਰਮੈਨ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਰਮਾ - ਸਲਾਹਕਾਰ, ਰਮਨ ਛਾਬੜਾ-ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ-ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜਤਿੰਦਰ ਪੁਰੀ-ਜਨਰਲ

ਸੈਕਟਰੀ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ-ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਮੰਜੂ, ਉਰਮਿਲਾ, ਰਸਮੀ, ਸਪਨਾ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੀ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਊਸ਼ ਨੰਦੀ, ਪ੍ਰਵੀਨ, ਸੀ.ਡੀ. ਭੁੱਲਰ, ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਰ.ਕੇ. ਚੰਦੇਲ ਅਤੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 250-250 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਮੁੱਦਾ (ਮਸਲਾ) ਸੀ ਕਿ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਦੇ ਰੁਪਏ ਦੇ

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਗਿਆ - ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ

ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਫਿਰ ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਮੁੰਡੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਵਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲੱਖਾਂ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਆ, ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਰੱਬ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਸੀ।

ਸੰਧੂ ਹਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਦਰਸ਼ਨੀ ਚੋਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਬੰਦਾ ਇੱਕ ਟੱਕ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਆਵਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਆਵਦੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਆ। ਦੇਖੋ ਬਾਈ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੀ ਰਾਜਵੀਰ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਘਟ ਗਈ। ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਲੇਖਾਂ 'ਚ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਹੀ ਐਨੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੋ

ਜਦ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਾਹ ਪੂਰੇ ਹੋਗੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਰਾਜਵੀਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਵਾਪਸ ਆਵਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ ਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਆਯੁਰਵੇਦ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਕੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਮਾਡਰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਕੜੇ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣਾ ਸੀ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਚ ਇੱਕ ਬੜਾ ਤਕੜਾ ਵੈਦ ਹੋਇਆ ਅਰਬੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ 'ਚ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਹਕੀਮ ਲੁਕਮਾਨ'। ਜਦੋਂ ਉਹਦਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਵਦੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਧ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ loose motions ਲੱਗੇ ਤੇ dehydrate ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ 'ਤਾ। ਉਹਦੇ ਚੇਲੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ

ਸਲਾਹਾਂ, ਜੜ੍ਹੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੇ ਵੈਦਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦ ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀ 'ਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਭਸਮ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਰਿਆ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਝਰਨੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਟਰ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗਦਾ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਪੁੱਛੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਭਸਮ ਦਰਿਆ 'ਚ ਸਿੱਟ ਦਿਉ। ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਜਦ ਪਲਕ ਝਪਕਦੇ ਹੀ ਚੁਟਕੀ ਭਰ ਭਸਮ ਨਾਲ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਦਰਿਆ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਬਰਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਦੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਕਦੇ ਵੀ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਜਿਸਨੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ, ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ! ਉਸਦਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਕਲੇਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਪਸ਼ੂਆਂ 'ਤੇ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? 'ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ' ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਥਾਰਸਿਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਸੋਚੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿਸੇ ਨੇ? ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੇ। ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਣ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੜਕਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਕੱਟ-ਕੱਟ ਜੰਗਲ-ਬੋਲੇ ਹੀ ਮੁਕਾ ਛੱਡੇ, ਉਹ ਜਾਣਗੇ

ਵੀ ਕਿੱਥੇ? ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਦਿਓ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ!

ਕਿੰਨਾ ਪਖੰਡ ਹੈ ਇਹ! ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨੇ। ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਵਾਰਾ ਨੇ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਫੰਡਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦੀ ਹੈ?

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਜੰਗਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾਨੀ-ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਓਥੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ

ਲਾ ਸਕਣ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਵਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਾਈਵੇ ਵੇਖ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ

ਜਾਣਗੇ। ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਸਗੋਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਪੁੰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗਊਸਾਲਾਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਜੀਵ-ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਤਾਂ ਬੇੜੀ ਬਹੁਤ ਸਾਂਭ ਲਈ। ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਭ ਲਵੋ। ਕਿੰਨੇ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਨੱਸੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬੇਬੇਰੇ ਹਾਦਸੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਵੇਖੀ ਹੋ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਕੁੱਤ-ਸ਼ਾਲਾ!

ਬਹੁਤ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨੱਸੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਜਨਾਬ! ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਕੱਟ ਮਾਰਦੇ 'ਤੇ ਗਲਤ ਮੋੜ ਮੁੜਦੇ ਨੇ। ਸਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ 'ਤੇ ਰੇਸਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਾਦਸੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਕਿਸਮਤ ਹੀ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਾਜਵੀਰ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹਾਂ, ਸੜਕੀ ਅੱਤਵਾਦ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਰੋਡ-

ਟੈਕਸ ਲੈ ਕੇ 'ਰੋਡ' ਬਣਾ ਦੇਣ, ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਰੋੜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲੈਣਾ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਜਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਸਾਰ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਲਈਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੁੱਝ ਜੰਗਲ-ਬੋਲੇ ਛੱਡ ਦੇਈਏ।

ਪਰ ਪਤਾ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਹੈ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ, ਸਾਡੀ ਚੋਣ ਸਰਜ਼ੀਆ ਪਹਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਹਾ ਨਾ, ਇਨਸਾਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮੀਨੀ ਔਲਾਦ ਹੈ।

ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਜਦੋਂ ਸਰਵਾਈਕਲ ਜਾਂ ਥੋਰੇਸਿਕ ਸਪਾਈਨ ਟੁੱਟਦੀ ਜਾਂ ਡਿਸਲੋਕੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਉਦੋਂ ਬਾਡੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ-ਕੀ ਬਦਲਾਅ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਖਾਸ ਕਰ ਜਦੋਂ ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ ਟੁੱਟਦੀ ਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮਰੀਜ਼ ਵੇਖੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਾਈਕਲ (Cervical Spine) ਜਾਂ ਥੋਰੇਸਿਕ (Thoracic Spine) ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ, ਟੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਹਾਦਸਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ

ਦੇ ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ ਹੋਏ ਨੇ। ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਬੈੱਡ ਤੱਕ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨਾ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੋਪਰ ਜਾਨ ਆ, ਨਾ ਪੈਰਾਂ 'ਚ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦਾ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ- ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਰੱਸੀ ਦਾ ਝਟਕਾ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ (ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਉਪਰੀ ਹੱਡੀ) ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਪਾਈਨਲ ਕੋਰਡ ਕੱਟ ਜਾਂਦੀ ਆ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਜਾਣੀ ਤੁਰੰਤ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਆ। ਨਾ ਸਾਹ ਆਉਂਦਾ, ਨਾ ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ ਰਹਿੰਦੀ ਤੇ ਬੰਦਾ ਕੁੱਝ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਰਵਾਈਕਲ ਸਪਾਈਨ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜਵੰਦੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਜੇ Cervical Spine ਦੀ ਥਾਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਪਹੁੰਚਣੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਆ।

ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਨਾ, ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਕ੍ਰੀਏਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਾਈਕਲ ਕਰਕੇ ਚੱਕਰ 'ਤੇ ਸਿਰ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਸਿਰਫ 1% ਡਿਸਲੋਕੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਸਰਵਾਈਕਲ ਦੇ ਵਿਚ, ਔਰ ਜਵੰਦੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸੀ ਸਰਵਾਈਕਲ ਦੀਆਂ, ਜੋ ਅਜੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਇਹ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਹਾਰਾ ਨੇ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਰਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਫੈਕਚਰ ਜਾਂ ਡਿਸਲੋਕੇਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵੀ ਦੇ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਐਮ.ਐਮ ਵਰਟੀਵਰਾ (ਮਣਕੇ) ਸਰਵਾਈਕਲ

ਬੰਦਾ ਬੋਲਣਾ, ਹਿਲਣਾ-ਫੁੱਲਣਾ ਜਾਂ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਜਵੰਦੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਓ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕਈ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਦੋਂ ਸਰਵਾਈਕਲ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਡਿਸਲੋਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਸਖਤ ਹੋ ਗਏ, ਨਰਵ ਬਲਾਕ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਗਿਆ।

ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬਚਣ ਦੇ ਚਾਂਸ ਸਿਰਫ 1% ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਾਈਕਲ ਤੇ ਥੋਰੇਸਿਕ ਸਪਾਈਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਆਈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ

ਸਕਿਆ। ਜੋ ਜਵੰਦੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਰਾਜਵੀਰ ਜਵੰਦਾ, ਇੱਕ ਨਾਮ ਜੋ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਨੱਖਾ ਵੀ ਸੀ। ਗਾਇਆਂ ਵਿਚ ਸੁਰ ਵੀ ਸੀਗਾ, ਸੁਰੀਲਾ ਸੀਗਾ। 27 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਬੱਦੀ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਦਸਾ ਹੋਇਆ ਤੇ 8 ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਦੀ ਸਵੇਰੇ, ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੌਸਦੀ ਸ਼ਕਲ, ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਸਦਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਸਿਰਫ ਧੁਨ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਜਜ਼ਬਾਤ, ਸਾਡਾ ਮਾਣ, ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ। ਹਰ ਗੀਤ ਵਿਚ ਰਾਜਵੀਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਬੋਲਦੀ ਆ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੋਲਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਦੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਵਾਂਗ, ਕਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਵਾਂਗ, ਕਦੇ ਮਾਣ ਦੀ ਗੁੰਜ ਵਾਂਗ।

ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਰ ਸੀ ਜੋ ਕਦੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਆਵਾਜ਼, ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਹਣੀ ਹਾਸੀ ਸਦਾ ਲਈ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। 'ਸੁਰ ਤਾਂ ਰੁਕ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀਆਂ।'

ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ, ਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਜਗਦਾ ਰਹੇ।

Golden State Re-

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ
ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ!

ਅਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ
ਆਪ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਜਗਮਗਾਉਂਦੀ ਰਹੇ।

**Time to buy new home in Tracy,
Manteca, Lathrop and Stockton**

Pinnacle Award Winner 2014, 2015, 2016 & 2017
Grand Master Award Winner: 2018-2021, Platinum Award 2022

Call for Listing Special 2025

Ph: 510-304-9292 or 408-666-8279

Anmol Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02062952

Armaan Singh Gill
Sales Agent
Bre. # 02161166
Ph: 510-709-7987

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner

Harjot Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02036421
Ph: 408.413.8350

Rakesh Pabla
REALTOR
Lic no: 01507068
Ph: 408.531.5464

Fremont Office: 86 Pilgrim Loop, Fremont CA 94539
Tel: 510-440-9292

Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Recent Sales

1. 5645 Evergreen terr
Fremont CA 94536

13. 985 Silver Birch Ln
Hayward CA 94544

2. 1916 Ticino Ct
Pleasanton CA 94566

4. 30252 Cedarbrook Dr
Hayward ca 94544

7. 8455 Peachtree Ave
Newark CA 94560

10. 9810 Bobcat Ct
Gilroy CA 95020

14. 26676 Campeche
St Hayward CA 94545

3. 4643 Sloan St
Fremont CA 94538

5. 4452 Alice Way
Union city CA 94587

8. 2169 Charger Dr
San Jose CA 95131

11. 1777 Osage Ave
Hayward CA 94545

6. 776 Vereda ct San Jose
CA 95123

9. 9550 Appaloosa Pl
Elk Grove CA 95624

12. 2249 moody ave
Hayward ca 94545

Purchase Loan and Refinance

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067
DHMS, Loan Broker

CA BRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਤਿਓਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ!!

**ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ
ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ**

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ
ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਨਣ ਕਰਦੇ
ਹਾਂ, ਤਦ ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ
ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।
ਆਓ! ਸਾਰੇ ਰਲ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਣ
ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਦੀਵਾਲੀ ਸਿਰਫ਼
ਘਰਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ
ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਹਰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ
ਦਿਵਸ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਵੇ।

ਵੱਲੋਂ: ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਧਾਲੀਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ